

**VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA
MARIBOR**

Zasnova vizualne podobe rokovnika za vpisovanje receptov sladic

Kandidatka: Tadeja Čeh

Vrsta študija: študentka izrednega študija

Študijski program: Medijska produkcija

Mentor predavatelj: mag. Stevan Čukalac

Mentor v podjetju: Dejan Šmid, univ. dipl. med. kom.

Lektor: Ana Žagar, mag. prof. slov. jez. in knjiž.

Maribor, 2021

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Tadeja Čeh, sem avtorica diplomskega dela z naslovom »Zasnova vizualne podobe rokavnika za vpisovanje receptov sladice«, ki sem ga napisala pod mentorstvom mag. Stevana Čukalca.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP); prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32.a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Maribor, september 2021

Podpis študenta:

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju mag. Stevanu Čukalcu za pomoč in strokovno usmerjanje pri diplomskem delu.

Še posebej se zahvaljujem g. Dejanu Šmidu za ves namenjen čas in svetovanje pri izdelavi izdelka za diplomsko nalogo.

Zahvalila bi se tudi družini za vso finančno pomoč med študijem ter vsem prijateljem in fantu za podporo in lepe študentske dni.

POVZETEK

Planer, dnevnik, osebni organizator itd., vse to so besede, s katerimi lahko poimenujemo rokovnik. Poznamo različne vrste rokovnikov, ki se nanašajo na točno določeno vsebino. Rokovnik je naša osebna knjiga, kjer imamo vse potrebne zadeve organizirane in si jih sproti zapisujemo. Pri oblikovanju rokovnika je pomembno, da vemo, kakšno tematiko bo imel, da določimo ciljno skupino in pripravimo načrtni vsebinski videz rokovnika. Pri načrtovanju vsebine je dobro, da poznamo želje in potrebe svoje ciljne skupine.

Diplomska naloga je razdeljena na več posameznih poglavij. Deli se na teoretični del, eksperimentalni del ter izdelavo rokovnika z zaključkom.

V teoretičnem delu je opisana zgodovina nastanka knjige, kjer je govora tudi o razvoju pisave in načinih zapisovanja besedil na različne materiale. Obrazložena je razlika med digitalnim in ofsetnim tiskom. Govora je tudi o elektronski knjigi v primerjavi s tiskano knjigo in od kod izhaja ideja za elektronsko knjigo. Tukaj so omenjene razne elektronske aplikacije, ki so konkurenca klasičnim rokovnikom. Opisani so sestavni deli grafičnega oblikovanja, ki jih mora vsak oblikovalec znati uporabljati za dobro vsebinsko podobo tiskovine. Na koncu poglavja je predstavljena proizvodnja papirja iz odpadnih materialov, saj si tudi v grafičnem oblikovanju prizadevamo varovati okolje. Omenjena sta italijansko podjetje Favini in projekt Applause, ki deluje v Ljubljani.

V eksperimentalnem delu je predstavljena analiza izbranih rokovnikov za vpisovanje receptov, ki so trenutno na trgu. Opisana je primerjava podobnih publikacij. Prikazani so tudi rezultati spletnega vprašalnika, saj je bilo treba ciljno skupino analizirati in pridobiti njihove želje in potrebe glede končne podobe rokovnika. Na podlagi rezultatov iz ankete je bil izdelan rokovnik za vpisovanje receptov sladice. Opisani so posamezni koraki procesa izdelave rokovnika, od snovanja vsebine do končnega izdelka v fizični obliki. Razložena je izbira formata, barv, tipografije, grafičnih elementov in izdelava naslovnice. Podrobneje je opisan tudi postopek priprave PDF datoteke za tisk.

V zaključnem delu so povzete ugotovitve in potrjene štiri postavljene hipoteze. Vse hipoteze sem glede na ugotovitve in analize potrdila ter dodala krajšo obrazložitev.

Ključne besede: rokovnik, oblikovanje, tisk, recepti sladice, grafični elementi.

ABSTRACT

Design of the visual layout of a dessert recipe handbook

Planner, diary, personal organiser... these are all words that can be used to describe a handbook, and each relates to specific content. The handbook is a personal book in which we keep everything we need to do organised and up-to-date. When designing a planner, it is important to know what the theme of the planner will be, to define the target audience and to plan the content. When planning content, it is good to know the wants and needs of your target audience.

This thesis is divided into several chapters, including a theoretical part, an experimental part and the production of a planner with a conclusion.

The theoretical part describes the history of the book, including the development of writing and the ways in which texts are written on different materials. The difference between digital and offset printing is explained. It also talks about the e-book compared to the printed book and where the idea for the e-book came from. This includes various electronic applications that compete with the traditional handbook. It describes the components of graphic design that every designer must know to create good content in print. At the end of the chapter, the production of paper from waste materials is presented, as graphic design is also committed to protecting the environment. It also mentions the Italian company, Favini, and the Applause project, based in Ljubljana.

The experimental part presents an analysis of selected prescription entry systems currently on the market and describes a comparison of similar publications. The results of an online questionnaire are also presented, as it was necessary to analyse the target group and obtain their needs regarding the final design of the planner. Based on the survey results, a planner for entering dessert recipes has been developed. The individual steps of the production process are described, from the design of the content to the final physical product. It explains how to choose the format, colours, typography, and graphic elements. The process of preparing a PDF file for printing is also described in more detail.

The final section summarises the findings and confirms the four hypotheses. I have confirmed all the hypotheses in the light of the findings and analyses, and added a short explanation.

Keywords: planner, design, print, dessert recipes, graphic elements.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	6
1.1	OPIS PODROČJA IN OPREDELITEV PROBLEMA	6
1.2	NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE	7
1.3	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE	7
1.4	UPORABLJENE RAZISKOVALNE METODE	8
2	TEORETIČNI DEL	9
2.1	ZGODOVINA NASTANKA KNJIGE	9
2.2	DIGITALNI IN OFSETNI TISK	11
2.3	ANALOGNO IN DIGITALNO.....	13
2.3.1	<i>Tiskana ali elektronska knjiga?</i>	13
2.3.2	<i>Elektronske aplikacije</i>	15
2.4	SESTAVNI DELI GRAFIČNEGA OBLIKOVANJA	18
2.4.1	<i>Osnovni grafični elementi</i>	18
2.4.2	<i>Tipografska mreža</i>	20
2.4.3	<i>Praznina</i>	23
2.5	TRAJNOST V UMETNOSTI IN OBLIKOVANJU.....	24
2.5.1	<i>Proizvodnja papirja iz odpadnih materialov</i>	24
3	EKSPERIMENTALNI DEL	28
3.1	ANALIZA TRENUTNIH ROKOVNIKOV ZA VPISOVANJE RECEPTOV	28
3.1.1	<i>Kuharski zvezek »Recepti iz domače kuhinje«</i>	28
3.1.2	<i>Moja knjiga z recepti</i>	31
3.1.3	<i>Kuharica</i>	33
3.1.4	<i>Moja knjiga receptov z imenom</i>	36
3.1.5	<i>Moji najljubši recepti</i>	37
3.1.6	<i>Kuharski dnevnik Drobtinice</i>	40
3.2	PRIMERJAVA PODOBNIH PUBLIKACIJ.....	42
3.2.1	<i>Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 – Be your own diva</i>	42
3.2.2	<i>Izletnik »Jaz pa pojdem«</i>	44
3.2.3	<i>Potovalni planer</i>	47
3.2.4	<i>Moj knjižni dnevnik</i>	48
3.3	SPLETNI VPRAŠALNIK ZA POTENCIALNE UPORABNIKE ROKOVNIKA ZA VPISOVANJE RECEPTOV SLADIC	50
4	IZDELAVA ROKOVNIKA ZA VPISOVANJE RECEPTOV SLADIC	61
4.1	SNOVANJE VSEBINE ROKOVNIKA	61

4.2	IZBIRA FORMATA IN POSTAVITEV MREŽE	62
4.3	IZRIS GRAFIK IN IZBIRA TIPOGRAFIJE	63
4.4	OBLIKOVANJE DOKUMENTA – PRELOM	66
4.5	IZDELAVA NASLOVNICE	68
4.6	PRIPRAVA PDF-DATOTEKE ZA TISK	70
5	SKLEP	73
6	VIRI, LITERATURA.....	75
7	PRILOGE	

KAZALO SLIK

SLIKA 1: KIPU INKOV	10
SLIKA 2: DIGITALNI TISK.....	11
SLIKA 3: OFSETNI TISK.....	12
SLIKA 4: MEHANSKA ENCIKLOPEDIJA ÁNGELE RUIZ	13
SLIKA 5: ROKOVNIK ORGANICER V ANALOGNI IN DIGITALNI OBLIKI.....	17
SLIKA 6: BESEDILNA MREŽA	21
SLIKA 7: MREŽA Z VEČ STOLPCI.....	22
SLIKA 8: MODULARNA MREŽA	22
SLIKA 9: TEMELJNA MREŽA.....	23
SLIKA 10: KUHARSKI ZVEZEK »RECEPTI IZ DOMAČE KUHINJE« (ROZA NASLOVNICA)	28
SLIKA 11: KUHARSKI ZVEZEK »RECEPTI IZ DOMAČE KUHINJE«	29
SLIKA 12: NOTRANJOST KUHARSKEGA ZVEZKA	30
SLIKA 13: ZAČETNA STRAN KUHARSKEGA ZVEZKA.....	31
SLIKA 14: KNJIGA »MOJA KNJIGA Z RECEPTI «.....	32
SLIKA 15: NOTRANJOST KNJIGE »MOJA KNJIGA Z RECEPTI«.....	33
SLIKA 16: KNJIGA "KUCHARICA"	34
SLIKA 17: PRVA MOŽNOST ZAPISA RECEPTA V KNJIGI »KUCHARICA«	35
SLIKA 18: DRUGA MOŽNOST ZAPISA RECEPTA V KNJIGI »KUCHARICA«	35
SLIKA 19: KNJIGA »MOJA KNJIGA RECEPTOV Z IMENOM«	36
SLIKA 20: NOTRANJOST KNJIGE »MOJA KNJIGA RECEPTOV Z IMENOM«	37
SLIKA 21: KNJIGA »MOJI NAJLJUBŠI RECEPTI – PIKE, MINT«	38
SLIKA 22: KNJIGA »MOJI NAJLJUBŠI RECEPTI (RDEČ S PIKAMI)«	38
SLIKA 23: DVE RAZLIČICI KNJIGE »MOJI NAJLJUBŠI RECEPTI« IN PRIMER NJENE UPORABE	39
SLIKA 24: DNEVNIK »KUHARSKI DNEVNIK DROBTINICE«.....	40

SLIKA 25: NOTRANJOST DNEVNIKA »KUHARSKI DNEVNIK DROBTINICE«	41
SLIKA 26: ILUSTRATIVEN PRIKAZ RECEPTA.....	41
SLIKA 27: ŠOLSKI ROKOVNIK LEPODICA 2021/2022 – BE YOUR OWN DIVA.....	43
SLIKA 28: NOTRANJOST ROKOVNIKA »ŠOLSKI ROKOVNIK LEPODICA 2021/2022 – BE YOUR OWN DIVA«.....	44
SLIKA 29: IZLETNIK »JAZ PA POJDEM«	44
SLIKA 30: NOTRANJOST IZLETNIKA »JAZ PA POJDEM«	45
SLIKA 31: IZLETNIK »JAZ PA POJDEM S PSOM«	46
SLIKA 32: NOTRANJOST IZLETNIKA »JAZ PA POJDEM S PSOM«	46
SLIKA 33: IZLETNIK »JAZ PA POJDEM Z OTROKI«.....	47
SLIKA 34: NASLOVNICA POTOVALNEGA PLANERJA IN NJEGOVA NOTRANJOST	48
SLIKA 35: NOTRANJOST DNEVNIKA »MOJ KNJIŽNI DNEVNIK«.....	49
SLIKA 36: MOJ KNJIŽNI DNEVNIK	49
SLIKA 37: UPORABLJENE BARVE V ROKOVNIKU V VREDNOSTIH CMYK IN HEKSADECIMALNEM ZAPISU	63
SLIKA 38: POSAMEZNA POGLAVJA V ROKOVNIKU	64
SLIKA 39: IZRISANE GRAFIKE, KI SO UPORABLJENE V ROKOVNIKU	65
SLIKA 40: V ROKOVNIKU UPORABLJENE PISAVE.....	65
SLIKA 41: UPORABLJENE NASTAVITVE DOKUMENTA V PROGRAMU ADOBE INDESIGN.....	66
SLIKA 42: PRIKAZ MREŽE V PROGRAMU ADOBE INDESIGN	67
SLIKA 43: PRIKAZ POSTAVITVE STRANI ZA ZAPIS RECEPTA V POGLAVJU TORTE	68
SLIKA 44: UPORABLJENE BARVE PRI OVITKU	69
SLIKA 45: PREKRIVANJE BARV (OZNAČENO Z VIJOLIČNO) IN POGOVORNO OKNO V PROGRAMU ADOBE ACROBAT DC.....	71
SLIKA 46: PLATNICE IN VSEBINA ROKOVNIKA »MOJI RECEPTI ZA PECIVO IN SLAŠČICE« KOT KONČNI IZDELEK	72

KAZALO GRAFIKONOV

GRAFIKON 1: PRIKAZ STAROSTNIH SKUPIN ANKETIRANCEV	51
GRAFIKON 2: PRIKAZ VKLJUČENOSTI GRAFIČNEGA OBLIKOVANJA V PODROČJE IZOBRAZBE ANKETIRANCEV	51
GRAFIKON 3: PRIKAZ UPORABE ROKOVNIKA.....	52
GRAFIKON 4: PRIKAZ UPORABE VRST ROKOVNIKOV	53
GRAFIKON 5: PRIKAZ POGOSTOSTI RABE ROKOVNIKA.....	53
GRAFIKON 6: PRIKAZ ZADOVOLJIVOSTI Z UPORABO ROKOVNIKA ZA VPISOVANJE RECEPTOV	54
GRAFIKON 7: PRIKAZ ZNAČILNOSTI ROKOVNIKA, KI MOTIJO UPORABNIKE.....	55
GRAFIKON 8: PRIKAZ ZAŽELENOSTI ROKOVNIKA ZA VPISOVANJE RECEPTOV ZA SLADICE.....	55
GRAFIKON 9: PRIKAZ NAČINOV ZBIRANJA RECEPTOV SLADIC	56
GRAFIKON 10: PRIKAZ LASTNOSTI ROKOVNIKA, KI SO NAJPOMEMBNEJŠE.....	57

GRAFIKON 11: PRIKAZ IZBIRE NAJUSTREZNEJŠE VELIKOSTI ROKOVNIKA	58
GRAFIKON 12: PRIKAZ RAZLOGOV ZA IZBIRO NASLOVNICE.....	59
GRAFIKON 13: PRIKAZ ŽELJE PO VSEBNOSTI CITATOV, VEZANIH NA SLADICE, V ROKOVNIKU	60

1 UVOD

V zadnjih letih so rokovniki postali zelo priljubljeni, saj jih lahko najdemo tako na spletu kot tudi v knjigarnah. Porast ponudbe zasledimo tudi v papirnicah. Veliko podjetij izdeluje svoje rokovnike kot promocijski material, najdemo pa jih tudi kot prodajni material pri raznih vplivnežih, ki jih oblikujejo glede na lastno tematiko. Poznamo namreč različne vrste rokovnikov, ki se razlikujejo po tematiki, na podlagi katere je oblikovana vsebina. Poznamo: klasične (letne) rokovnike, šolske rokovnike za učence, dijake, študente, učitelje, profesorje, poslovne oziroma finančne rokovnike, rokovnike za prosti čas, za vpisovanje obrokov, receptov, knjižne rokovnike za vpisovanje obnov knjig, rokovnike za potovanja, izlete ipd.

Pri oblikovanju katerega koli rokovnika je pomembna ciljna skupina, saj vsebino in oblikovanje prilagajamo ciljni skupini. Naletimo tudi na druge dejavnike, od katerih je odvisen končni izdelek. Poznati moramo velikost (format) rokovnika, obseg (število strani), predvideno vsebino (pripravimo si idejno zasnovo – skice), vrsto vezave, saj je od nje odvisna postavitev zrcala in število strani, imeti moramo primeren program za oblikovanje in prelom, prav tako moramo pravilno pripraviti datoteko za tisk, seveda če bomo izdelek natisnili.

Na trgu obstaja veliko različnih rokovnikov, dnevnikov in knjig za vpisovanje receptov. A skoraj nobeden nima vseh potrebnih »sestavnih delov«. Najpogosteje imajo rokovniki za vpisovanje receptov premalo prostora za zapis postopka, so oblikovani monotono ali pa so vizualno neprivlačni in dolgočasni. Rokovnik, ki bo temeljil na diplomskem delu, bom oblikovala po željah ciljne skupine in poskušala izboljšati vse zgoraj naštetе slabosti.

1.1 Opis področja in opredelitev problema

Področje raziskovanja se bo v veliki meri nanašalo na grafično oblikovanje oziroma na grafično pripravo tiskovine – rokovnika. Analizirala bom obstoječe rokovnike za vpisovanje receptov in glede na analizo izdelala lasten rokovnik za vpisovanje receptov sladice. Primerjala bom tudi podobne publikacije, kot so šolski rokovnik, rokovnik za vpisovanje izletov, knjižni rokovnik ipd.

Glavni problem raziskave je bil zasnovati popolnoma nov rokovnik za vpisovanje receptov, ki še ga ni na trgu. Problem izvira iz osebnih interesov – priprava sladice. Vedno sem namreč želela imeti rokovnik za vpisovanje receptov, ki sem jih našla na spletu in v drugih knjigah. A tukaj sem naletela na probleme pri oblikovani vsebini rokovnikov. Ena največjih težav je bila, da nikoli ni bilo dovolj prostora za celoten zapis recepta. Kar nekaj rokovnikov je bilo zelo pusto

oblikovanih, notranjost je bila zelo monotona. To me je privedlo do ideje za izdelavo lastnega rokovnika in posledično tudi do teme za diplomsko nalogo.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

Namen je raziskati in analizirati obstoječe rokovnike za vpisovanje receptov in jih primerjati med seboj. Namen je tudi poiskati razlike med elektronsko in tiskano knjigo ter ugotoviti, katera je boljša. Proučevala bom tudi ekološko proizvodnjo papirja in kako ta dejavnost pripomore k varovanju okolja. V grafični pripravi rokovnika želim prikazati uporabo grafičnih elementov, praznine, tipografske mreže ipd.

Cilj diplomske naloge je oblikovati lasten rokovnik za vpisovanje receptov samo za sladice, ki je priročen za uporabo, vsebuje vse, kar potrebujemo za jasen zapis recepta in je razdeljen na posamezna poglavja (torte, rezine in biskviti, cupcakes & muffins, cakepopsi & cakepopsicles, piškoti, ostalo pecivo) ter je primeren za vse domače slaščičarje. Prednost izdelave rokovnika je, da še nihče ni naredil rokovnika za vpisovanje receptov samo za sladice in razdelil tematike po posameznih poglavjih. Pri oblikovanju vsebine rokovnika bom pozorna tudi na tipografske elemente in oblikovanje vsebine, saj so obstoječi rokovniki oblikovani na enak način (črno-bela notranjost) in so vizualno manj privlačni, saj ne vsebujejo veliko barv in grafik.

Zastavljene hipoteze, ki jih bom v diplomskem delu skušala dokazati, so naslednje:

- H1: Porast elektronskih aplikacij za zapisovanje ne izpodriva klasičnih rokovnikov.
- H2: Kljub razširjenosti in priljubljenosti digitalnega tiska je ofsetni tisk dandanes še vedno nepogrešljiva tehnika tiska.
- H3: Rokovniki, priročniki, knjige za vpisovanje receptov, obveznosti itd. temeljijo na oblikovanju s področja organiziranosti.
- H4: Proizvodnja papirja iz odpadnih materialov je primer dobre prakse krožnega gospodarstva.

1.3 Predpostavke in omejitve

Predvidevam, da bodo izsledki raziskave pokazali relevantna izhodišča za oblikovanje rokovnika. Izdelan rokovnik bo tako uporaben ter koristen pripomoček za vse končne uporabnike.

Omejitve, ki se lahko pojavijo, so dostopnost literature, saj bom morala določeno tematiko poglobljeno raziskati, da bom dobila želene rezultate. Omejitev se pojavi tudi pri spletni anketi, saj obstaja možnost, da ankete ne bo izpolnilo zadostno število ljudi, potrebno za namen raziskave.

1.4 Uporabljene raziskovalne metode

Za raziskovanje bom uporabila kvalitativno raziskavo z zbiranjem sekundarnih in tudi primarnih informacij. Diplomsko delo bo namreč temeljilo na izdelku, ki bo izdelan na podlagi ugotovitev. Pridobila jih bom z raziskovanjem sekundarnih informacij, ki so javno objavljene in verodostojne. Poleg tega bom izvedla tudi anketo s pomočjo spletnega vprašalnika, pri katerem bodo sodelovali potencialni uporabniki izdelka, ki ga bom naredila.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Zgodovina nastanka knjige

Nastanek knjige sega več stoletij nazaj. Da se je izoblikovala knjiga, kot jo poznamo danes, je moralo veliko civilizacij in različnih kultur razviti način za ohranjanje podatkov. Skozi več stoletij so civilizacije odkrивale nove načine zapisovanja podatkov in se vedno bolj približevale nastanku prve knjige. Vendar ne vemo, kdaj, kako in kje je nastala prva knjiga. Prvi zapisi segajo v jamske slikarije, ki vsebujejo grafične zapise. Te grafike so takrat veljale kot nekakšen slikovni jezik. Pojavijo se tudi vrezana znamenja na kosteh. Naši predniki so za pisno podlago uporabljali materiale, ki so bili lahko dostopni, kot so: kamen, lubje, listje, kosti, živalska koža, glinene plošče in kasneje že papirus ter papir. Zapisi in kasneje tudi knjige so se razvijali raznoliko in iz več virov. Različna območja so razvila svoje sisteme izdelave knjig. (Cave & Ayad, 2015, str. 12–13)

V prazgodovini je človekovo izražanje temeljilo na podobah (jamske slikarije), tisočletja kasneje se je z razvojem velikih civilizacij pojavila potreba po razločnejšem načinu izražanja. S poenostavljanjem likovnih podob so se razvili hieroglifi. (Zalaznik, 2011, str. 8)

Knjiga je skozi zgodovino razvoja doživela najrazličnejše oblike in je bila narejena iz najrazličnejšega materiala. Vse od glinastih, kamnitih, povoščenih in kovinskih ploščic, skozi bambusove valje, palmove liste pa vse do pergamentnih listov in celo oblike vrvi z vozli (kipuji). Za nastanek knjige, kot jo poznamo danes, so morali iznajti tri glavne stvari: pisavo, papir in tiskarsko tehniko. Ljudi so do teh iznajdb privedli trije pogoji, ki jih je bilo treba rešiti. Prvi pogoj je bil, da se izgovorjena misel ohrani in ne pozabi ter se prenese tudi v oddaljene kraje, kamor še ljudje niso mogli. Tako so iznašli pisavo. Drugi pogoj je bil odkriti material, ki bo praktičen za zapisovanje in tak, da se bo na njem zapisna beseda ohranila. Tako so odkrili papir. Tretji, zadnji pogoj je bil odkritje načina za hitro in cenejše razmnoževanje knjig, da jih ne bi bilo več treba ročno prepisovati in bi dostop tudi revnejši imeli do njih. Tako so iznašli tiskarsko tehniko. (Kulundžić, 1967, str. 17–18)

Kot zanimivost v razvoju pisave lahko omenim tako imenovane kipuže. Kipuže ali pisanje s pomočjo vozlov so razvili Inki v Južni Ameriki. Gre za vrsto pisanja s pomočjo različno velikih vozlov, na različno obarvanih vrvicah, ki so povezani na različne načine. Takšen način pisanja so uporabljali tudi na Kitajskem. Inki so jih razvili do te mere, da so z njimi popisovali blago v skladiščih, delali sezname vojakov, s kipuži so pisali celo umetniška dela: romane, drame,

pesnitve ipd. Kipu je še danes uporabljajo kulturno manj razvita ljudstva. (Kulundžić, 1967, str. 30–31)

Slika 1: Kipu Inkov

Vir: (https://americanindian.si.edu/static/exhibitions/infinityofnations/images/andes/143866_1000.jpg)

Kot najstarejše »knjige« veljajo klinopisne tablice. Imele so zelo dolgo življenjsko dobo (v primerjavi s papirusom). Tako se je pojavil tako imenovani klinopis. Klinopisni dokumenti so vsebovali prve zapise o medicini, pravu, matematiki itd. Na njih se najdejo astronomske študije, slovarji in celo kuharski priročnik, ki je opisoval načine kuhanja. (Cave & Ayad, 2015, str. 19)

Začetki izdelave papirja izhajajo iz Kitajske. Sprva so za pisno podlago uporabljali bambusove trakove in svilo. Iz oblike bambusovih trakov izhaja kasnejše oblikovanje knjig. Leta 105 n. št. so začeli izdelovati papir po postopku »Caja Luna«, ki ga na Kitajskem častijo še danes. Papir so pridelovali iz vlaknin rastlin, kot je papirjevka, gampija in mitsumate. (Cave & Ayad, 2015, str. 26)

Seveda takrat še niso poznali vezanja knjig in so sprva besedila zapisovali na zvitke iz papirusa. Te so hranili v knjižnicah. Ker papirus ni bil obstojen, so morali zapise velikokrat prepisovati. Tudi zaradi prenehanja izvažanja papirusa so razvili novo knjižno podlago – pergament. (Cave & Ayad, 2015, str. 44–45)

Papirusni zvitki so bili po navadi široki od 15 do 40 cm, dolgi pa več 10 metrov. Zvitki so se namotavali okoli palic, ki so bile narejene iz cedrovine ali pušpana, luksuzni pa tudi na slonokoščene palice. Na koncu palic so bili pritrjeni okraski iz slonove kosti, zlata, srebra ali

dragega kamna, odvisno od razkošnosti. Okraski so bili umetniško izdelani. Na koncu zvitka so bili pritrjeni usnjeni ali platneni paščki, s katerimi se je zvitek zavezal. Ob palici za navijanje je bil na vrvi pogosto privezan listek, na katerem je bil napisan naslov dela ali drugi pomembni podatki. Tako opremljeni zvitki so bili pripravljeni na shranjevanje ali prenašanje. (Kulundžić, 1967, str. 169)

Za najstarejšo tiskano knjigo velja »Diamantna sutra«. Gre za versko knjigo, ki je bila natisnjena skoraj 600 let pred Gutenbergovimi začetki tiska v Evropi. (Cave & Ayad, 2015, str. 80)

2.2 Digitalni in ofsetni tisk

Digitalni tisk je danes najsodobnejša in najhitrejša tehnika tiska. Pri tej tehniki tiska se stroji za tiskanje krmilijo preko rastrskega slikovnega procesorja (RIP). Digitalne tehnike tiska se zelo hitro razvijajo in delno izpodrivajo klasične tehnike. Prednost v digitalnem tiskanju se pojavi pri neposrednem prenosu slike in besedila iz računalnika. Pri tem ni potrebna izdelava filma, tiskarske plošče in poskusnih odtisov. Tudi podatke je možno spreminjati med tiskom, kar je pri klasičnih tehnikah nemogoče. (Novak, 2004, str. 283–284)

Pri digitalnem tisku se zapis namesto na plošče prenese na elektrofotografske cilindre. Za tisk se uporabljajo štiri barve: cian, magenta, rumena in črna (CMYK). Za digitalni tisk se odločamo pri tiskanju publikacij s kratkimi roki oddaje in pri majhnih nakladah. Zanj se ne odločamo pri visokih nakladah in kadar želimo pri tiskovinah doseči visoko kakovost tiska. (Troha, 2000, str. 38)

Slika 2: Digitalni tisk

Vir: (<https://www.irtis.si/wp-content/uploads/2020/02/Digitalni-tisk.png>)

Pri ofsetnem tisku se tiska z ravnih tiskovnih površin. Ravna tiskovna površina je tiskarska plošča, ki jo pred tiskanjem pripravimo in ustrezno obdelamo za potrebe tiska. Tiskarske plošče so narejene tako, da so na določenih mestih kemijsko obdelane, da privlačijo tiskarsko barvo in odbijajo vodo ter obratno. Deli tiskarske plošče, na katerih so besedilo in slike, se obdelajo, da privlačijo tiskarsko barvo in odbijajo vodo, preostali del plošče, kjer ni besedila in slik, pa se premažejo, da privlačijo vodo in odbijajo tiskarsko barvo. Tiska se s pomočjo dveh valjev. Prvi valj (ploščni valj) iz tiskovne forme prenese motiv na drugi valj (tiskovni valj), ki nato motiv odtisne na površino. (Troha, 2000, str. 42)

V primerjavi z digitalnim tiskom ima ofsetni tisk prednost, da omogoča zelo visoko ločljivost in odlično kakovost, tudi pri zahtevnejših tiskovinah. Tiskamo lahko na različne vrste materiala, tudi platno ali celo les. Še ena prednost ofsetnega tiska je, da omogoča veliko hitrost tiskanja v vseh formatih. Ofsetni tisk je primerna izbira takrat, kadar želimo natisniti višje naklade. Z večanjem naklad upada tudi cena tiskanja, prav tako postane strošek izdelave tiskarskih plošč minimalen. (Spletna tiskarna, 2016)

Slika 3: Ofsetni tisk

Vir: (<https://www.grafika-gracer.si/wp-content/uploads/2018/01/offset-tisk-valji-300x243.jpg>)

2.3 Analogno in digitalno

2.3.1 Tiskana ali elektronska knjiga?

Tako kot pri tehnikah tiska je tudi pri tiskovinah tehnologija napredovala. S tem so se pojavile elektronske knjige. Danes jih poznamo že nekaj let in imamo tudi možnosti izposoje ali nakupa elektronskih knjig. E-knjige lahko najdemo na raznih spletnih straneh knjigarn in založb, ki to ponujajo. Ena izmed takšnih je Digitalna knjižnica Slovenije, kjer nam je na voljo raznolik nabor e-knjig. Vsaka knjiga je na voljo v formatu PDF in TXT.

Prvo »e-knjigo« je izumila učiteljica v Španiji. Leta 1949 je Ángela Ruiz Robles patentirala prvo e-knjigo. Šlo je za tako imenovano »Mehansko enciklopedijo (Enciclopedia Mecánica)«. Poimenovana je bila kot »Mehanska, električna in zračnotlačna bralna knjiga«. Enciklopedija je bila urejena kot knjiga, ki je imela vložene kolute z besedilom, po katerih je bralec bral besedilo. Tako kot današnji e-bralniki je imela tudi ta knjiga možnost za povečanje besedila. Namen Enciklopedije je bil kot pripomoček za učence, ki bi ga lahko nosili s seboj, namesto velikega števila učbenikov. Prva e-knjiga, ki je obstajala v digitalnem formatu, se je pojavila leta 2000. To je bila novela »Vožnja smrti (Riding the Bullet)«, pisatelja Stephena Kinga. (Cave & Ayad, 2015, str. 244–245)

Slika 4: Mehanska enciklopedija Ángele Ruiz

Vir: (https://cdn.shopify.com/s/files/1/0023/2466/0313/articles/enciclopediamecanica_900x.png?v=1534183427)

Elektronske knjige so se začele množično uporabljati leta 2007. (Jamnik, 2020) Tako je leta 2013 nastala prva slovenska e-knjižnica in e-knjigarna Biblos. Portal je nastal z namenom sledenja trendov v digitalizaciji in kot rešitev za starejše in slabovidne osebe, ki za branje potrebujejo povečavo črk in dodatno osvetlitev. Želeli so tudi pomagati bralcem, ki sta jim zaradi oddaljenosti otežena izposoja knjig v fizičnih knjižnicah in nakup knjig v knjigarnah. (Bogataj, 2020) V Sloveniji za prvo e-knjigo velja knjiga »Drobtinice« pisatelja Mihe Mazzinija. (Rugelj, 2012)

Zdaj nastopi vprašanje, kakšna knjiga je boljša. Tiskana ali elektronska? Pia Marincelj v svojem članku (vir: <https://homocumolat.com/2020/03/02/tiskana-knjiga-ali-e-knjiga/>) klasične knjige poimenuje kot »težke in nerodne bloke papirja«. Marsikdo bi se ob tem nazivu strinjal, saj lahko tukaj izpostavimo že prvo prednost e-knjig. To je praktičnost. Klasične knjige nam namreč zavzemajo veliko prostora in imajo svojo težo. Če se odločimo na potovanje vzeti knjige, moramo s seboj nositi celo škatlo knjig. V primeru e-knjig pa imamo lahko enako število knjig na telefonu, tablici ali bralniku. Tudi listanje knjige je pri e-knjigi lažje. Pri tiskani knjigi se nam knjiga velikokrat zapira (sploh pri mehki vezavi) in jo moramo močno držati razprto.

Še ena pozitivna lastnost e-knjig, predvsem za dijake in študente, je prihranek časa. Elektronsko gradivo nam omogoča takojšen dostop do različnih informacij, raznolikih žanrov knjig, v vsakem trenutku. (Kocijančič, 2012)

Pozitivna stran e-knjige v založbah je v prvi vrsti strošek tiska, ki v celoti odpade. Tudi o številu naklad in skladiščenju knjig ni več treba razmišljati. Odpade tudi strošek pakiranja in pošiljanja. Kljub veliko pozitivnih lastnosti pa se pri izdaji e-knjig pojavi problem piratstva, ki je skoraj neizogiben. (Frelih, 2012)

S prihodom e-knjig so revnejše države postale prikrajšane. Za uporabo e-knjig namreč potrebujemo napravo, kot je računalnik, ki jih je v revnejših državah malo ali celo še vedno nimajo primerne oskrbe z elektriko. Tudi v dobro razvitih družbah so še vedno velike skupine ljudi, ki ne znajo ali ne morejo uporabljati digitalnih naprav. (Cave & Ayad, 2015, str. 236)

Razlika med tiskano in e-knjigo je tudi v vrednosti. Tiskane knjige veljajo za predmet, ki si ga ljudje podarjamo med seboj. Veliko nas je že dobilo knjigo ob rojstnem dnevu ali pa ob zaključku uspešnega šolanja. Imamo navado, da v knjige vpišemo tudi razna posvetila. Takšne knjige si nato shranimo in imajo prav poseben pomen. E-knjige nam ne bodo nikoli dale takšnega občutka. Če jo bomo izbrisali iz naprave, ne bomo »žalostni«, kot bi bili ob zavrženju tiskane knjige, ki nam nekaj pomeni in ima svoj pomen. »Za marsikoga je branje več kot le

besedilo, z uporabo e-knjige se užitek ob držanju tiskanega formata tukaj izgubi.« (Cave & Ayad, 2015, str. 245)

Glede ekološkega vidika so e-knjige sorazmerno okolju prijazne, a moramo najprej primerjati številne dejavnike. V Združenih državah je letno posekanih več kot 30 milijonov dreves za potrebe tiska. A če želimo biti z uporabo e-knjig bolj ekološki, je to odvisno od naših navad. Ogljični odtis bralnika je približno 168 kg, pri tiskani knjigi pa nekje do 7,5 kg. Če vzamemo ogljični odtis 7,5 kg na eno knjigo za povprečje, lahko sklepamo, da bi morali na bralniku prebrati 22–23 knjig, da bi dosegli enakovreden negativni vpliv na okolje. Tukaj je treba opozoriti, da to velja za primerjavo e-bralnika s kupljeno tiskano knjigo za lastno uporabo in ne s knjigo, ki omogoča uporabo več uporabnikom in je izposojena iz knjižnice. Tako pridemo do ugotovitve, da se z ekološkega vidika nakup bralnika izplača rednim bralcem, ki preberejo več kot 23 knjig, preden zamenjajo bralnik. (Marincelj, 2020)

Nihče izmed nas ne more napovedati, kakšna bo prihodnost knjige. Digitalizacija knjig je s seboj prinesla velike koristi tako za bralce kot tudi za založbe. Na prihodnost e-knjig vpliva veliko dejavnikov. Med njimi so bralci, ki se bodo odločali med tiskano in e-knjigo, pisatelji, ki odobravajo prehod na elektronsko založništvo, in navsezadnje tudi razvitost dežel. V revnejših deželah imajo tradicionalne knjige še dolgo prihodnost. (Cave & Ayad, 2015, str. 237)

2.3.2 Elektronske aplikacije

Elektronske aplikacije nam omogočajo shranjevanje podatkov in njihovo obdelavo. Njihov namen je olajšati vsakodnevne dejavnosti. Posamezne aplikacije se razlikujejo glede na njihov namen uporabe. To so razne aplikacije za beleženje, koledarji, aplikacije za upravljanje s financami, za shranjevanje in prenašanje dokumentov, elektronski rokovniki itd. Skoraj vse aplikacije imamo na voljo za operacijske sisteme iOS in Android.

Na voljo je veliko najrazličnejših aplikacij. Pocket omogoča shranjevanje člankov, ki jih najdemo na spletu in jih lahko v miru preberemo kasneje. Google Keep nam ponuja beleženje zapiskov. Lahko izdelujemo »to-do« sezname, si nastavimo opomnik in snemamo zvočne posnetke. Daje nam tudi možnost dodajanja barvnih listkov. Paper nam ponuja popolnoma nov pristop za zapisovanje in beleženje. S to aplikacijo lahko v svoje zapiske dodajamo grafe, tabele, sezname ipd. Evernote je digitalna beležka, ki nam shranjuje slike, zapiske, spletne strani, PDF-datoteke, zvočne posnetke, sezname opravil ipd. Velika prednost pri tej aplikaciji

je, da lahko do vseh stvari, ki so shranjene v aplikaciji, dostopamo tudi preko drugih naprav (npr. namiznega računalnika). (Računalniške novice, 2016)

GoodNotes je aplikacija, ki omogoča pisanje rokopisnih zapiskov v digitalne zvezke. Trenutno je na trgu različica GoodNotes 5, ki je na voljo samo za operacijski sistem iOS. Aplikacija je tudi plačljiva. V aplikacijo lahko uvažamo PDF-planerje, Wordove in PowerPoint dokumente ter jim dodajamo opombe. Digitalni zvezki, ki se nahajajo v knjižnici, ki si jo ustvarimo, so podobni papirnatim, saj imajo posamezne strani in ovitek. Ustvarimo lahko neomejeno število zvezkov, ki imajo neskončno število strani. Na posamezno stran lahko dodamo besedilo, ki ga napišemo lastnoročno (rokopis), tipkano besedilo, skice, slike, posnetke zaslona ipd. Vse ustvarjene dokumente ali samo posamezne strani lahko delimo prek e-pošte ali naložimo v skupno mapo v oblaku. (GoodNotes Support, 2021)

Notability je podobna aplikacija kot GoodNotes. Uporabljajo jo lahko le imetniki operacijskega sistema iOS. Je tudi plačljiva. Namenjena je beleženju zapiskov in dodajanju opomb v PDF. Poenostavi beleženje zapiskov za učence, učitelje, poslovneže, vsakogar, ki mu uporaba aplikacij ni tuja. Omogoča beleženje z različnimi orodji za pisanje dnevnikov in risanje, kot so črnilo, označevalnik, besedilo in zvok. Dodajamo lahko fotografije, GIF-e, spletne strani in zvočne posnetke. Svoje zapiske si lahko zavarujemo z uporabo »Face ID« in »Touch ID«. Pri pisanju s črnilom je pisalo prilagojeno za »Apple Pencil«, zato nam omogoča odzivno in natančno pisanje. Na izbiro imamo različne velikosti čopičev za prostoročno risanje natančnih potez. Imamo možnost izbire katere koli barve s pomočjo kapalke ali jo ustvarimo kar sami. Izbiramo lahko med širokim naborom pisav. Ustvarjamo si lahko osnutke, besedilna polja, interaktivne kontrolne sezname in hkrati delamo z dvema beležnicama. Aplikacija vključuje tudi dnevni planer za še lažje beleženje. (App Store, 2020)

Leta 2017 je ekipa mladih Gornje Radgončanov zasnovala prav poseben rokovnik. Rokovnik se imenuje Organicer. Gre za pametni rokovnik. Organicer združuje analogno in digitalno zapisovanje. Tako lahko zapiske, napisane na roko, prenesemo v digitalno obliko. Rokovnik najdemo v tiskani obliki. Je klasičnega A5 formata, ima trde platnice in zajema vsa poglavja klasičnega rokovnika: mesečni in tedenski koledar, prostor za zapiske, dnevne preglede, prostor za zapis ciljev ipd. Posebnost rokovnika je, da v notranjosti najdemo QR kode, ki nam omogočajo prenos zapiskov v mobilno aplikacijo. Imamo v bistvu en rokovnik, ki je dva v enem. Prednost digitalnega prenosa je, da se lahko uporabnik sam odloči, ali bo zapiske urejal v fizični ali digitalni obliki. Tako si lahko v rokovnik zapišemo seznam stvari, ki jih moramo kupiti v trgovini in ga nato prenesemo na telefon, kjer lahko stvari dodajamo ali brišemo.

Pomembne dogodke, ki jih imamo zapisane v koledarju, si prenesemo na telefon, kjer nam program dogodke poveže z alarmom in nas nanje pravi čas opomni. Še ena velika prednost rokovnika je, da če izgubimo fizični rokovnik, imamo še vedno vse informacije v digitalni obliki in obratno. (Kušar, 2018)

Slika 5: Rokovnik Organicer v analogni in digitalni obliki

Vir: (<https://www.startupmaribor.si/img/Podjetja/organicer.jpg>)

Tudi tukaj si lahko postavimo vprašanje: Kaj je boljše? Analogni ali digitalni rokovnik? Tako kot pri e-knjigah je tudi tukaj vrsta rokovnika odvisna od posameznika. Vsak rokovnik ima svoje prednosti in slabosti. Za tiskani rokovnik lahko rečemo, da njegov uporabnik informacije zapisuje ročno in jih tako učinkovitejše obdeluje, si jih lažje in hitreje zapolni. Fizično zapisovanje oziroma beleženje je tudi bolj osebno in kreativno, saj sami ustvarjamo poteze s pisalom, barvamo, rišemo itd. Na drugi strani pa nam digitalni rokovnik omogoča lažje urejanje, stvari lahko brišemo, urejamo, delimo z drugimi itd.

Na koncu pridemo do spoznanja, da digitalna oblika ne izpodriva klasičnih, tiskanih rokovnikov. Ljudje še vedno v veliki meri uporabljajo tiskane rokovnike. Tudi Ines in David (člana ekipe, ki je ustvarila Organicer) opažata, da so uporabniki tiskanih rokovnikov v veliki meri študentje. Rokovniki se veliko prodajajo tudi kot poslovno darilo. Predvsem v času božiča in novega leta je povpraševanje po rokovnikih zelo veliko. Navsezadnje lahko rečemo, da se analogna in digitalna oblika rokovnikov med seboj dopolnjujeta in sobivata. (Sagaj, 2018)

2.4 Sestavni deli grafičnega oblikovanja

2.4.1 Osnovni grafični elementi

Tako kot za pripravo jedi potrebujemo določene sestavine, imamo tudi v grafičnem oblikovanju potrebne osnovne elemente oblikovanja. S pravilno rabo grafičnih elementov lahko dosežemo učinkovito oblikovanje. Učinkovito grafično oblikovanje temelji na organiziranosti. Bralec lahko tako hitro poišče želene informacije.

Osnovni grafični elementi so:

Tipografija: sestavljena je iz enega ali več naborov znakov. Nabor znakov pa je sestavljen iz skupine črk, števk ali simbolov. Poznamo različne tipografske sloge. Sestavljeni so iz nabora znakov, ki imajo enake oblikovne značilnosti. Več tipografskih slogov sestavlja tipografsko družino. Te se ločujejo po slogu (pokončno ali ležeče), debelini reza (svetle, normalne, krepke, zelo krepke) in širini (zelo ozke, normalne in široke). (Troha, 2000, str. 122–123)

Pri izbiri tipografije moramo biti pozorni na njeno berljivost in razumljivost. Berljivost pomeni, da je bralec zmožen razlikovati med črkami, razumljivost pa se nanaša na udobnost branja in dojetje prebranega besedila. Da bo besedilo razumljivo, moramo med črkami, besedami in vrsticami besedila odmeriti zadosten prostor. Kadar povečamo razmik med črkami in besedami, ga moramo tudi med vrsticami. »Vrstica je dobro berljiva, kadar vsebuje od 50 do 60 črk normalne širine.« (Repovš, 1995, str. 119) Pri rabi različnih tipografskih pisav na eni strani jih ni priporočljivo uporabiti veliko. (Troha, 2000, str. 126–127)

Pri stavljenju črkovnih vrst velja omeniti tako imenovano »krojenje« oziroma »spacioniranje« razmikov med črkami. V nekaterih primerih se namreč zgodi, da so črke zaradi posebnih oblin, vršičkov, repov itd. med seboj različno postavljene. Tipograf s krojenjem vsako črko posebej prilagaja sosednji črki, pri čemer upošteva estetske zakone in ne matematičnih. Presledki med črkami so zato različni, nekatere črke se lahko celo dotikajo ali zlivajo v končičih. Tako postavljena naslovna besedila izražajo profesionalnost in estetiko. (Repovš, 1995, str. 120–121)

Barve: so pomemben del vizualne komunikacije. Z uporabo barv samih in v kombinaciji z drugimi barvami dosežemo večjo učljivost, prepoznavnost in berljivost publikacije. Barve obsegajo zelo veliko področje, ki obravnava fiziko, psihologijo, psihofiziko in filozofijo barv. (Repovš, 1995, str. 92–93)

Določene barve nas osupnejo, druge pomirjajo in umirijo. Ne glede na to, kakšen odtenek ima določena barva, bo zagotovo pritegnila našo pozornost. Načini rabe barv v publikacijah in odločitve, ali jih bomo sploh uporabljali, so izrednega pomena za prenašanje sporočilnosti. Barve so oblikovalsko orodje, s katerim pritegnemo pozornost bralcev, vplivamo na njihovo razpoloženje in čustva. Uporaba določene barve lahko postavitvi strani doda učinek, moč in lepoto. (Parker, 1993, str. 157–158)

Enako pomembno je vedeti, kakšno barvo uporabiti, kot to, kdaj jo uporabiti. Kot pri vseh oblikovnih elementih moramo za doseganje polnega učinka tudi barve uporabljati previdno. Uporaba barv mora slediti načrtu. Nanos naključnih barv na stran ne bo deloval, ampak moramo imeti načrt za uporabo barv, ki mu sledimo. Z veliko uporabo barv na strani se srečamo pri oglasih ali na straneh v revijah. Prikazanih imamo namreč več elementov, ki jih moramo prikazati tako, da si jih bralec zapolni. Vse kar bo prikazano v barvah, bo tako zanimivejše za bralca. Če želimo predmete na strani ločiti med seboj, uporabimo barve s kontrasti. (Parker, 1993, str. 158–159)

Barve imajo na posameznika različno psihofiziološko delovanje. To je odvisno od človekove podzvesti, socialnega učenja in subjektivne izkušnje. Barva bo na nas vplivala glede na informacije in naše izkušnje z določeno barvo. Za vsako barvo imamo različne asociacije in občutke. Na to vplivajo barvni ton, svetloba in čistost barve. (Repovš, 1995, str. 94–95)

Četudi se ljudje različno odzivamo na določene barve, obstaja nekaj barv, ob katerih se bodo ljudje odzivali enako. Tako nas rdeča barva opozarja, nam daje občutek toplote in strasti. Lahko pomeni tudi težave. Modra je barva, ob kateri se sprostimo in pomirimo. Zelena barva nas asociira na naravo, zdravje in veselje. (Parker, 1993, str. 160–161)

Linije: so najpogosteje rabljen element oblikovanja. Lahko so ravne, ukrivljene, različne debeline in sloga (enojna, dvojna, črtkana, pikčasta ipd.). Uporabljamo jih za povezovanje elementov, za ločevanje delov, da poudarimo besedilo, zgolj kot okrasni element itd. S pomočjo linij lahko bralca vodimo po strani in tako določamo vrstni red branja. (Jagodic, 2012)

S pomočjo linij lahko oblikujemo obrobe, ki so lahko oprijemljive ali domnevne. Oprijemljive obrobe so lahko črte ali grafike, ki jih vidimo na strani. Domnevne obrobe pa niso vidne, saj se ustvarijo podzavestno, ko bralec pride do roba živega območja strani. Ni nujno, da so vse štiri linije enake. Za navpične in vodoravne linije lahko uporabljamo različne sloge. Lahko imamo npr. zgoraj in spodaj odebeljeno linijo, medtem ko sta leva in desna tanjši. Robove lahko

ustvarimo tudi z razmiki med stolpci besedil, ki ustvarijo iluzijo robov. (Parker, 1993, str. 96–97)

Oblike: to so lahko krogi, kvadrati in trikotniki. Uporabljamo jih kot obrobe za fotografije in besedila, za poudarjanje ali ločevanje delov publikacije. Ustvarimo lahko tudi ploskve, na katere vstavimo besedilo, npr. kot polje, ki ločuje besedilo od integralnega besedila na strani. Okvirji so nam v veliko pomoč pri določanju meje fotografij, kadar so robovi fotografije ali ilustracije svetle barve in neizraziti. (Parker, 1993, str. 98–99)

Teksture in vzorci: z njimi lahko dosežemo impresivne rezultate. Priljubljena je uporaba tekstur in vzorcev za potrebe ozadja, ki jih ustvarijo grafiki ali pa so fotografirani iz realnih predmetov, kot sta npr. marmor in tkanina. Teksture in vzorci se v več primerih uporabljajo za dodajanje barve in teže publikaciji kot pa za opozarjanje na določeno vsebino. V namiznem založništvu najdemo teksture in vzorce predvsem v oglasih, brošurah, vabilih in letakih. Še ena priljubljena uporaba tekstur in vzorcev so spletne strani, kjer so uporabljeni kot ozadja. (Parker, 1993, str. 118)

2.4.2 Tipografska mreža

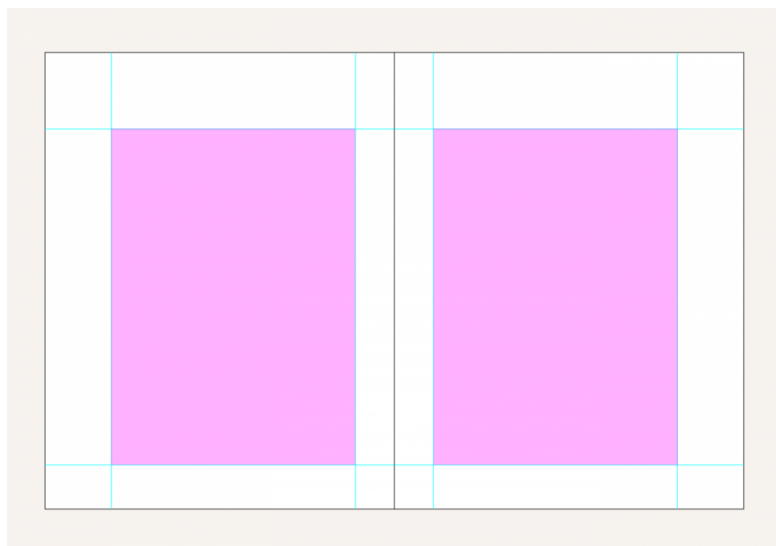
Preden začnemo besedilo in grafične elemente vnašati na stran, si moramo določiti strukturo strani. To storimo s postavitvijo mreže. Mreža nam služi kot ogrodje za postavitvev strani. Z mrežo določimo število stolpcev, velikost odmikov od robov ter položaj elementov na strani. Črte, ki sestavljajo mrežo, so vidne le na računalniškem zaslonu in se ne natisnejo. Programi za prelom strani, kot je Adobe InDesign, nam omogočajo preprosto postavitvev mreže, kjer si lahko sami določamo potrebne parametre. (Jagodic, 2012)

Tipografska mreža se je razvijala skozi stoletja z razvojem tipografije. Mreže so prvotno služile kot okvirji za polja besedila, vse do dvajsetega stoletja. Robovi na knjižnih straneh so tvorili blok besedila. Takšna postavitvev mreže se uporablja še danes pri oblikovanju knjig. V prvih stoletjih tiskanja so obstajale tudi drugačne postavitve, kot je mreža iz dveh stolpcev v Gutenbergovi Bibliji, in še bolj zapletene postavitve, ki izhajajo iz srednjeveške pisarske tradicije, kot v Svetem pismu, kjer so odlomki obdani z znanstvenimi komentarji. V devetnajstem stoletju so se pojavile večstolpične mreže, ki so jih uporabljali pri oblikovanju strani revij in časopisov. (Lupton, 2004, str. 113–121)

S tipografsko mrežo lahko enačimo tabele in grafe. Tabela je sestavljena iz vertikalnih stolpcev in horizontalnih vrstic, v vsaki celici pa se nahaja besedilo. Graf je črta, ki je narisana po x osi in y osi, ki tvorita mrežo. Leta 1995 je bila funkcija tabele vključena v kodo HTML. Grafični oblikovalci so z namenom, da bi širokim besedilom na spletni strani dali obliko, funkcijo vstavljanja tabele spremenili v tipografsko mrežo. Funkcijo tabele so uporabljali za nadzor pri postavitvi slik in napisov ter za oblikovanje robov. (Lupton, 2004, str. 130)

Poznamo štiri vrste postavitve mreže:

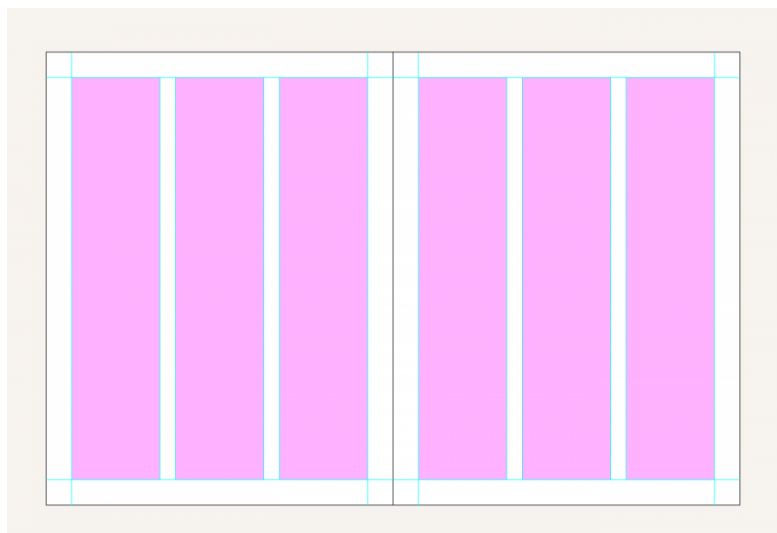
Besedilna mreža je sestavljena iz enega samega stolpca, ki se razteza čez celotno stran. Je najpreprostejša mrežna struktura. Takšna vrsta mreže je primerna za postavitev besedila, ki se nadaljuje, zato je ustrezna mreža v knjigah. (ALEXEY, 2015)

Slika 6: Besedilna mreža

Vir: (<https://www.enki.si/sites/www.enki.si/files/grid-manuscript.png>)

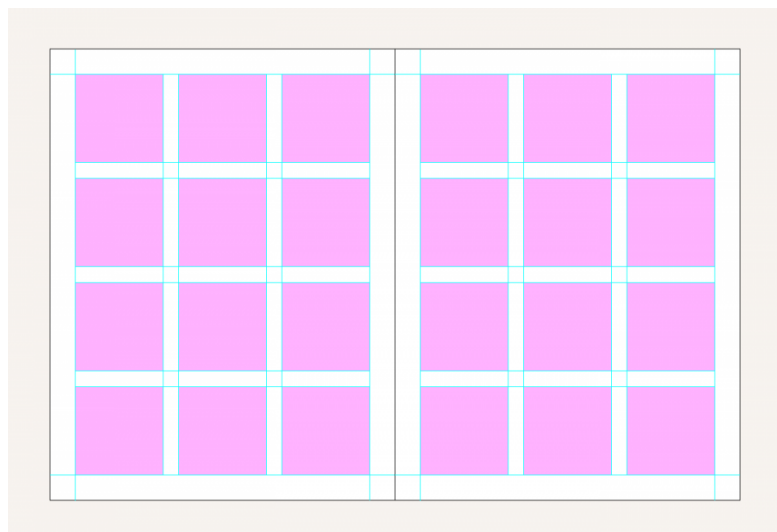
Mrežo z več stolpci tvori več stolpcev, ki stran navpično razpolovijo. Pri postavitvi mreže si sami, glede na svoje potrebe oblikovanja, določimo število stolpcev in razmike med njimi. Velja pravilo: več stolpcev imamo, bolj ima naša mreža uravnoteženo postavitev. Ta vrsta mreže je primerna za postavitev besedila, ki se ne nadaljuje (članki v reviji in časopisu). (ALEXEY, 2015)

Slika 7: Mreža z več stolpci

Vir: (<https://www.enki.si/sites/www.enki.si/files/grid-multicolumn.png>)

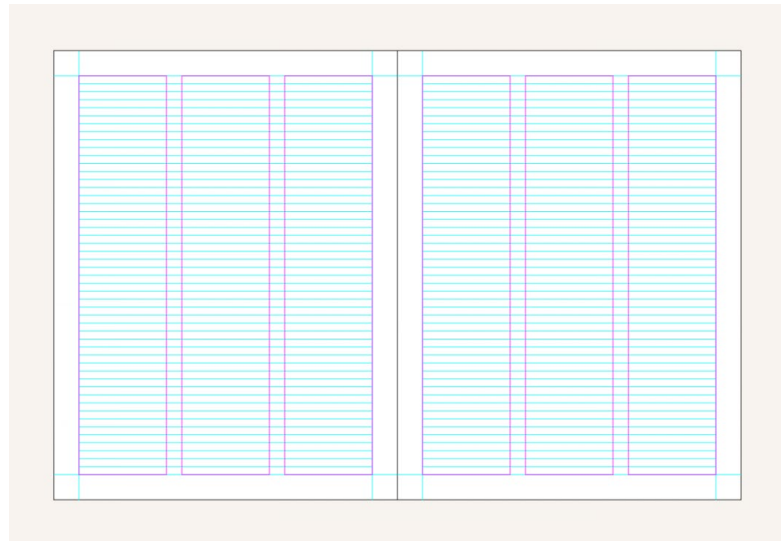
Modularna mreža je podobna mreži z več stolpci, le da stran razpolovi navpično in horizontalno v posamezne enote oziroma module. Prostor med stolpci in vrsticami ustvari matrico celic ali module. Modularna mreža se uporabi, kadar sta potrebna več nadzora in bolj celovita postavitev, kot jo dobimo pri mreži s stolpci. Posamezni modul v mreži lahko vsebuje dele informacij. Lahko so drug poleg drugega ali pa jih združimo v bloke. (ALEXEY, 2015)

Slika 8: Modularna mreža

Vir: (<https://www.enki.si/sites/www.enki.si/files/grid-modular.png>)

Temeljna mreža je podobna črtam, ki so v zvezku, saj je sestavljena iz horizontalnih linij, ki jih med seboj loči enak presledek. Presledke določimo sami v nastavitvah in jih poljubno spreminjamo. Temeljna mreža je odlična takrat, kadar postavljamo elemente na stran, saj hitro vidimo, ali nam kje na strani manjka vrstica ali presledek. (ALEXEY, 2015)

Slika 9: Temeljna mreža

Vir: (<https://www.enki.si/sites/www.enki.si/files/grid-baseline.png>)

2.4.3 Praznina

Pojem praznina si velikokrat napačno razlagamo. Gre za pomemben element oblikovanja, ki je mnogokrat podcenjen. Praznina je prazen prostor, kjer ni besedila, slik in ostalih elementov. Pri oblikovanju postavitve strani moramo biti pozorni, da vključimo tudi praznino. Mislili bi si, da na strani ne sme biti praznega prostora in moramo vse zapolniti z besedilom in drugimi elementi, a ni tako. Z uporabo praznine dodamo strani kontrast. Pri branju besedila je prazen prostor za bralca točka, kjer si spočije oči. (Parker, 1993, str. 89)

Praznina je lahko v različnih oblikah:

- Kot območje, ki obdaja naslov. Intenzivnost naslova lahko bolj povečamo z dodajanjem praznega prostora kot z večjo pisavo. Takšen naslov bolj pritegne bralca.
- Kot stranski robovi oglasa ali publikacije. Robovi, ki so širši, usmerjajo bralčevo pozornost v središče strani. Takšne robove lahko dosežemo že z uporabo margin (odmaknjenosti od roba porezave).

- Prostor med posameznimi stolpci besedila. Prazen prostor med stolpci prilagajamo glede na širino stolpcev – čim širši so, več praznega prostora je med njimi.
- Prostor, ki se pojavi ob koncu besedila v posameznem stolpcu. Ta prostor sprosti monotonost pri veliki količini besedila na strani. Za doseganje želenega praznega prostora mora biti besedilo natančno odmerjeno.
- Odstavek oziroma. zamik začetne besede v prvi vrstici besedila in dodatni presledek med odstavki. Z uporabo tega prostora dobimo lepo razgibano stran.
- Prostor med vrsticami besedila. Pravilen razmik med vrsticami omogoča berljivost besedila in njegovo razumljivost. Pomanjkanje praznega prostora med vrsticami besedila lahko privede do potemnjenosti strani. (Parker, 1993, str. 89–90)

2.5 Trajnost v umetnosti in oblikovanju

2.5.1 Proizvodnja papirja iz odpadnih materialov

Že pred nekaj leti so se začeli kazati znaki, da je čas, da začnemo okolje bolje varovati. A varovanje okolja ni le recikliranje odpadkov, zmanjšan promet in manjši spust emisij iz industrijskih tovarn. Okolje lahko varujemo pravzaprav pri vsaki panogi in vsak lahko pripomore k temu.

Ker pridelava papirja velja za enega največjih odjemalcev iz narave, so se ljudje začeli zavedati, da bo treba glede tega nekaj ukreniti. Domislili so se novih načinov, kako pridobivati papir s čim manjšo porabo lesa, kar bi posledično privedlo k zmanjšanju sekanja dreves. Recikliranje starega papirja je eden izmed načinov ohranjanja naravnih virov.

Leta 2012 pa se je razširil nov način pridelave papirja. Papir so začeli izdelovati iz odpadnih materialov. Natančneje gre za papir podjetja Favini, kjer 15 % surovin predstavljajo ostanki industrijske predelave kmetijskih pridelkov. Papir je tako sestavljen iz koruze, kivija, oliv, lupin mandljev in lešnikov, kave, koščic češenj, olupkov pomaranč, celo ostankov usnja ipd. (Gračar, 2013)

Gre za italijansko podjetje »Favini«, ki izdeluje papir iz odpadnih materialov. Izdeluje raznovrstni papir različnih gramatur in formatov. Na voljo je več kot 1000 različnih vrst. Gramature papirja so vse od 80 g pa do 700 g. Proizvodnja papirja ne obremenjuje okolja in

skrbi za ohranjanje naravnih virov, kot je voda. Imajo namreč lastno čistilno napravo in zaprt čistilni sistem, ki reciklira odpadne vode in omogoča njihovo ponovno uporabo. S tem se izognejo povečani porabi vode. Izpolnjujejo vse zahteve in ekološke standarde. Kot vemo, je papir sestavljen iz celuloze, ki jo pridobimo iz lesa. A pri nastanku tega papirja celuloza ne vsebuje lesa. Tudi belila, ki jih uporabljajo za beljenje, so ekološko razgradljiva. (Vesper, 2015)

Začetki podjetja Favini segajo v leto 1736, ko je bil mlin v Rossano Venetu v Italiji po dovoljenju Beneške republike preurejen v tovarno papirja. Leta 1992 so na trgu papirja povzročili senzacijo s predstavitvijo posebnega papirja – Alga Carta, ki vsebuje alge. Takrat so se v Beneški laguni kopičile alge, ki so škodovala ekosistemu. Favini je tako iznašel tehniko, s katero je odpravil kopičenje alg. Patentirali so postopek in izdelek, kjer se je papir proizvajal iz odpadnega materiala, pri katerem so alge posušili in zmleli v posebnem mlinu ter jih kasneje dodali v papir. (Favini, 2014)

Favini je tako v dveh desetletjih proizvedel 15.000 ton papirja in pri tem ohranil veliko število dreves. Leta 2012 so začeli s proizvodnjo papirja iz ostankov kmetijskih pridelkov. Določenim panogam, kot je npr. vinogradništvo, izdelujejo papir iz lastnih odpadnih materialov. Tako so vinogradnikom kartonsko embalažo izdelali iz odpadnih tropin, ki so ostale po stiskanju grozdja. Izdelujejo tudi papir, ki je sestavljen iz do 25 % ostankov usnja. (Kralj, 2017)

Papir Favini se že od vsega začetka vidi kot dober dejavnik v pomenu krožnega gospodarstva. Da bi razumeli pomen papirja Favini v krožnem gospodarstvu, moramo najprej poznati njegovo razlago. Krožno gospodarstvo je proces, pri katerem proizvodnja in potrošnja stremita k ponovni uporabi in recikliranju trenutnih materialov in izdelkov, kakor dolgo je le mogoče. S tem dosežemo daljšo življenjsko dobo izdelkov in zmanjšujemo količino odpadkov, saj se materiali, iz katerih je izdelan izdelek, ki mu izteče življenjska doba, obdržijo v gospodarstvu v največjem možnem obsegu. Tako jih lahko vedno znova uporabimo in pri tem preprečimo odpadke, prihranimo denar, zmanjšamo emisije toplogrednih plinov – se pravi manj vpliva na okolje, krepimo gospodarsko rast in stremimo k trajnejšim in inovativnim izdelkom. (Evropski parlament, 2015)

Podjetje Favini je svojo pot v krožnem gospodarstvu poskušalo začeti s pridelavo papirja iz alg. Vendar se je ta pot hitro zaključila zaradi zakonodaje. Ta namreč določa, »kdaj je odvečen material še material in kdaj postane odpadek«. (Tavčar, 2017) Tukaj je nastopila težava, saj so alge v Italiji postale odpadek. Kot podjetje pa Favini ne sme uporabljati odpadkov, ampak samo stranske produkte. Za uporabo odpadkov bi namreč potrebovali posebno dovoljenje. Tako za

proizvodnjo papirja uporabljajo le odpadne materiale, ki so prisotni v papirju v določenih deležih. (Tavčar, 2017)

Favini sodeluje tudi z Barillo, ki jim izdelujejo papirnato embalažo in papir za komunikacije iz ostankov žit. Favini dobi odpadne materiale oziroma ostanke, kot so tudi ostanki grozdja pri proizvajalcu šampanjca, in iz njih naredi papir oziroma embalažo. Ostanke, ki nastanejo pri proizvodnji papirja (ostanki vlaken in minerali), pa uporabi industrija gnojil za kmetijstvo. Tako dobimo krog, ki poteka od začetne dobrine, ki se predela, njeni ostanki se uporabijo pri proizvodnji papirja, kar ostane od proizvodnje, pa se uporabi, da ponovno dobimo dobrino. (Tavčar, 2017)

Papir Favini ima certifikat FSC. FSC (Forest Stewardship Council) je mednarodna organizacija, ki se ukvarja s trajnostnim gospodarjenjem z gozdom z namenom preprečevanja krčenja svetovnih gozdov. Za gozdove in izdelke, kjer se upoštevajo načela trajnosti, izdaja certifikate. (Gozd in gozdarstvo, 2012) Glavni namen organizacije je podpiranje odgovornega ravnanja s svetovnimi gozdovi. Za izdajo certifikata se presodijo vsi členi v dobavni verigi. Certifikat se izdaja za les, lesne proizvode, papir in papirne proizvode. (Bureau Veritas, 2020)

V Ljubljani se je leta 2016 razvil projekt Applause. Projekt se ukvarja z raziskavami in predelavo invazivnih tujerodnih rastlin, z upoštevanjem načel krožnega gospodarstva. Povsod se soočamo z razraščeno invazivnih tujerodnih rastlin. Te rastline imajo škodljive vplive na domorodne rastline in ekosisteme, vplivajo pa lahko tudi na zdravje ljudi in gospodarstvo. S projektom Applause so iznašli inovativen pristop za uničenje teh rastlin oziroma njihovo zatiranje. Do zdaj smo invazivne tujerodne rastline kompostirali ali jih sežigali, zdaj jih lahko predelamo v uporabne izdelke. (Mestna občina Ljubljana, 2021)

V okviru projekta iz invazivnih tujerodnih rastlin izdelujejo papir in papirne izdelke ter razne lesene izdelke, med katerimi so lesene črke za visoki tisk. Stranske produkte v procesu predelave biomase pa predelajo v vhodne surovine za industrijo. Prav tako proučujejo možnosti uporabe invazivnih tujerodnih rastlin v prehrani ljudi, raziskujejo, katere rastline so primerne kot vir barvil in uporabne za izdelavo premazov ter razvijajo recepture za domačo pripravo prašil in izvlečkov za zatiranje rastlinam škodljivih organizmov. (Mestna občina Ljubljana, 2021)

V projekt aktivno vključujejo prebivalce Ljubljane. Ljudem želijo olajšati prepoznavanje invazivnih tujerodnih rastlin in predstaviti načine, kako jih ustrezno odstraniti. V te namene so razvili platformo za upravljanje z rastlinami, kjer so prikazani 3D-interaktivni modeli za lažje

prepoznavanje rastline. Ljudje se lahko oglasijo tudi v centru ponovne uporabe, kjer rastlino skupaj predelajo na delavnicah. Invazivne tujerodne rastline se lahko predajo tudi v zbirnem centru, kjer jih predelajo v koristne izdelke. (Mestna občina Ljubljana, 2021)

3 EKSPERIMENTALNI DEL

3.1 Analiza trenutnih rokovnikov za vpisovanje receptov

Ker sem želela izdelati čim bolj inovativni rokovnik za zapis receptov, je bil prvi korak pregled in analiza trenutnih rokovnikov oziroma knjig za zapis receptov, ki so trenutno na slovenskem trgu. Našla sem veliko različnih rokovnikov, v nadaljevanju pa bom analizirala šest knjig za zapisovanje receptov. Pri analizi se bom posvetila: naslovnici, formatu knjige, grafičnim elementom, tipografiji in vsebini. Na koncu predstavitve vsake knjige bom podala tudi svoje mnenje.

3.1.1 Kuharski zvezek »Recepti iz domače kuhinje«

Kuharski zvezek najdemo v spletni trgovini »Alinea tisk«. Prva stvar, ki nas pritegne, je naslovnica. Naslovnica je vpadljive roza barve, na kateri se nahaja napis »Recepti iz domače kuhinje«, ki je obdan z grafikami in okvirjem iz linij. Glede na izbor barve lahko sklepamo, da je rokovnik primeren za pripadnice nežnejšega spola, a zasledimo še drugo različico kuharskega zvezka, ki ima sicer enako naslovnico, le uporaba barv je drugačna. Kuharski zvezek je možno dobiti tudi v personalizirani obliki, saj imamo možnost nakupa kuharskega zvezka z naslovnico s poljubnim imenom. (Alinea tisk d. o. o., 2016)

Slika 10: Kuharski zvezek »Recepti iz domače kuhinje« (roza naslovnica)

Vir: (https://shop.alinea.si/wp-content/uploads/2016/12/Kuharski-zvezek_SpelaMiklavz_02-4.jpg)

Slika 11: Kuharski zvezek »Recepti iz domače kuhinje«

Vir: (<https://caszakavo.si/wp-content/uploads/2020/08/caszakavo-68.png>)

Kuharski zvezek je formata 170 x 240 mm, kar je malo več kot A5 format. Velikost je ravno pravšnja za zvezek, v katerega si zapisujemo recepte. Ni prevelik in neroden za prenašanje, ni pa tudi premajhen za zapisovanje in kasnejše branje. Ima 150 strani, trde platnice in spiralno vezavo. Spiralna vezava nam omogoča, da lahko zvezek popolnoma odpremo (za 360°) in se pri tem ne bo zapiral. To nam omogoča lažjo uporabo in tudi praktičnost, saj si lahko zvezek obrnemo, kakor želimo in pišemo vanj oziroma iz njega beremo. (Alinea tisk d. o. o., 2016)

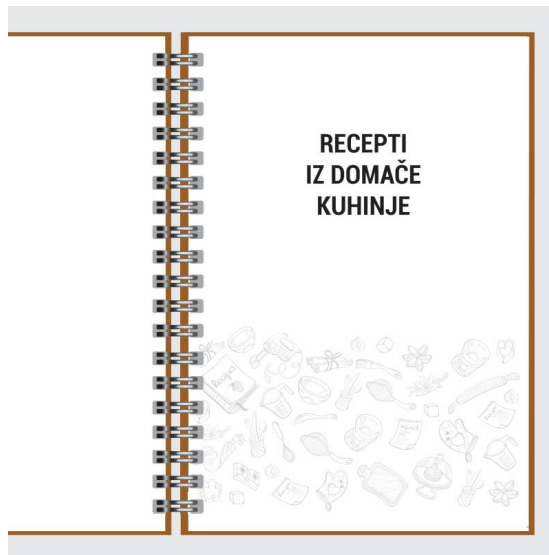
V notranjosti zvezka je prostora za zapis približno 67 receptov. Pri vsakem receptu imamo prostor za: naslov (ime recepta), oceno jedi, zahtevnost priprave, zapis količine (za koliko oseb je določena jed), čas priprave, za fotografijo ali skico, prostor za zapis posebnosti in zapis sestavin ter postopek priprave jedi. Prostor za zapis recepta obsega dve strani. Kuharski zvezek ima na hrbtni strani dodan tudi žepek, kamor si lahko shranimo obstoječe recepte (npr. recept, ki smo ga iztrgali iz revije). (Alinea tisk d. o. o., 2016)

Slika 12: Notranjost kuharskega zvezka

Vir: (https://shop.alinea.si/wp-content/uploads/2016/03/Kuharski-zvezek_SpelaMiklavz_notranjost-2.jpg)

Grafični elementi se pojavijo na naslovnici zvezka kot posamezni izrisi elementov, ki krasijo naslov in kot razne linije ter ploskve, ki tvorijo ozadje in okvir. V notranjosti najdemo grafike na začetni strani kot del ozadja in pri vsakem zapisu recepta, kjer se nahajajo ikone, pod katerimi je tudi zapisana beseda stvari, ki jo ponazarjajo. Tako imamo za oceno recepta izrisano zvezdo, za zahtevnost kuharsko kapo, pri zapisu količine jedi krožnik z nožem in vilico, pri času priprave imamo uro itd. Prisotne so tudi linije, ki tvorijo okvirje in črte za zapisovanje. Tipografija, ki je uporabljena pri vsebini zvezka, je primerne velikosti in lahko berljiva. Pisava ne vsebuje serifov, tako da gre za linearno pisavo. (Alinea tisk d. o. o., 2016)

Slika 13: Začetna stran kuharskega zvezka

Vir: (https://shop.alinea.si/wp-content/uploads/2016/03/Kuharski-zvezek_SpelaMiklavz_notranjost-1.jpg)

Moje mnenje o kuharskem zvezku za zapis receptov je pozitivno, saj bi ga kupila. Vizualno me zelo privlači naslovnica, kar je tudi njen namen. Moram reči, da mi je bolj všeč druga različica (v rjavi in sivi barvi), saj so barve nevtralne in me asociirajo na peko. Tudi vsebina ima vse, kar potrebujemo za zapis recepta. Pogrešam barve pri vsebini, saj je črno-bela, in več grafik.

3.1.2 Moja knjiga z recepti

Knjigo »Moja knjiga z recepti« sem si izposodila od prijateljice, saj sem se pri iskanju knjig za zapis receptov takoj spomnila nanjo. Seveda sem jo našla tudi na spletu. V spletni trgovini »EmiLina« ponujajo knjigo z najrazličnejšimi naslovnici. Na voljo je tudi knjiga za veganske recepte in v angleškem jeziku. Naslovnica je vizualno privlačna, vsebuje različne vrste pisav, kar jo naredi zanimivejšo. Gre za personalizirano knjigo, saj naslovnica vsebuje tudi naše ime v zlati foliji. (EmiLina, 2020)

Slika 14: Knjiga »Moja knjiga z recepti »

Vir: (<https://www.emilina.si/wp-content/uploads/moja-knjiga-z-recepti.jpg>)

Gre za ročno izdelano knjigo, formata A5 (148 x 210 mm), kar je zelo pogost format za rokovnike in knjige za takšne namene. Ima trde platnice in spiralno vezavo, kar nam omogoča preprosto uporabo. Ima 120 strani, kjer je prostora za zapis 60 receptov. Vsak recept ima prostor za: naslov (ime recepta), zapis sestavin, zapis postopka, fotografijo ali skico in zapiske. Lahko si vpišemo tudi čas priprave, čas pečenja in stopinje, težavnost recepta, število obrokov, pijačo, ki jo postrežemo ob jedi, in podamo mnenje o receptu (ocena). Knjiga pri zapisovanju recepta ne vsebuje črt, na katere bi pisali, ampak so narejeni okvirji, v katere si zapisujemo. Prostor za zapis posameznega recepta zajema dve strani. (EmiLina, 2020)

Slika 15: Notranjost knjige »Moja knjiga z recepti«

Vir: (<https://www.emilina.si/wp-content/uploads/moja-knjiga-z-recepti-strani.jpg>)

Grafične elemente najdemo na naslovnici knjige kot posamezne elemente in linije, ki krasijo naslovnico. Skozi celotno vsebino se grafični elementi pojavljajo kot okvirji in ploskve, na katerih je besedilo. Najdemo tudi ikone, kot so: peščena ura pri času priprave, vilice in nož pri številu obrokov, kozarec vina pri pijači itd. Tipografija je na naslovnici različnih slogov, kar daje naslovnici dodano vrednost. V vsebini najdemo dve vrsti pisave, ki sta primerne velikosti in lahko berljivi. Imamo linearno pisavo brez serifov in rokopisno pisavo. (EmiLina, 2020)

Pozitivna lastnost rokovnika je po mojem mnenju naslovnica, saj je vizualno privlačna in tudi personalizirana. Negativna lastnost je notranjost, saj je črno-bela in ni prisotnih barv in grafik. Tudi pri zapisu postopka recepta se mi zdi premalo prostora. Oblikovanje se mi zdi monotono, tudi poravnavo bi spremenila, saj prostor za fotografijo ali skico ni poravnan s prostorom za zapiske, kar me zmoti.

3.1.3 Kuharica

Knjigo »Kuharica« zasledimo v spletni trgovini »Urshulina«. Naslovnica knjige vsebuje veliko elementov, ilustracij in barv. Napis na naslovnici je polakiran, kar daje knjigi dodatno privlačnost. Ima trde platnice, ki ščitijo notranjost knjige, in spiralno vezavo, saj je to že

»standard« pri rokovnikih in knjigah za takšen namen. Format knjige je 270 x 210 mm, kar je malo manj kot A4 format. Velikost je še vedno primerna in priročna, saj ni prevelika in ne premajhna. (Urshulina, 2020)

Slika 16: Knjiga "Kuharica"

Vir: (<https://urshulina.si/wp-content/uploads/2020/12/kuharica-platnica.jpg>)

Ima 140 strani, od tega je del namenjeni zapisu receptov, vsebuje pa tudi prazne strani, kamor lahko po svoje zapišemo recept. Za zapis recepta imamo na voljo dve možnosti. Prva nam omogoča zapis recepta, kjer si lahko zapišemo: naslov (ime recepta), čas priprave, število obrokov, težavnost, sestavine in postopek. Ta možnost za zapis recepta obsega eno stran. Druga možnost pa nam omogoča zapis dveh receptov na eni strani, kjer si lahko zapišemo naslov (ime recepta), sestavine in postopek. (Urshulina, 2020)

Slika 17: Prva možnost zapisa recepta v knjigi »Kuharica«

Vir: (<https://urshulina.si/wp-content/uploads/2020/12/recept1.jpg>)

Slika 18: Druga možnost zapisa recepta v knjigi »Kuharica«

Vir: (<https://urshulina.si/wp-content/uploads/2020/12/recept3.jpg>)

Pri tej knjigi najdemo veliko grafičnih elementov, pa tudi ilustracij. Že naslovnica vsebuje veliko barvnih elementov, ki povečajo naše zanimanje. V notranjosti knjige najdemo grafične elemente, kot so linije okvirjev in črte za zapisovanje. Opazimo pa tudi elemente kot del ozadja, pri zapisu naslova (imena recepta) in pri zapisu postopka. Tipografija, ki je uporabljena na naslovnici, je rokopisna, zapisana v minuskulah, kar naredi naslovnico vizualno privlačno. Tudi v notranjosti je uporabljena rokopisna pisava. Preostale pisave so linearne. (Urshulina, 2020)

Moje mnenje o knjigi »Kuharica« je pozitivno. Zelo mi je všeč naslovnica, zaradi ilustracij in izbire tipografije. Tudi notranjost je privlačno oblikovana, a spet pogrešam barve. Dodala bi tudi še kakšen prostor za zapiske ali fotografijo oziroma skico.

3.1.4 Moja knjiga receptov z imenom

Knjigo najdemo v spletni trgovini »K-print«. Ta knjiga že na prvi pogled izstopa, saj je prva stvar, ki jo opazimo na njej, njena naslovnica oziroma platnice, ki so narejene iz lesa. Platnice so iz brezine vezane plošče, ki so poznane po trpežnih lastnostih in majhnem ukrivljanju lesa. Les je svetel in pobrušen ter prijeten na otip. Knjiga je personalizirana, saj lahko nanjo dodamo svoje ime, ki bo prav tako narejeno iz lesa. Imamo tudi možnost poljubnega napisa za naslov knjige, ki je v tem primeru »Knjiga receptov« (slika 17). Napis pride vgraviran v les. V desnem spodnjem kotu je na naslovnici narisana slika lonca. Knjiga je speta s spiralno vezavo, kar nam omogoča praktično uporabo. (K-PRINT, 2020)

Slika 19: Knjiga »Moja knjiga receptov z imenom«

Vir: (https://e9unz56zgbw.exactdn.com/wp-content/uploads/2020/02/20200207_155051.jpg?strip=all&lossy=1&ssl=1)

Je formata 280 x 250 mm, se pravi, je kvadratne oblike. Ima 30 listov in prostora za zapis 60 receptov. Za zapis recepta je namenjena ena stran. Lahko si zapišemo naslov (ime recepta), sestavine in postopek. Knjiga ne vsebuje veliko grafičnih elementov. Na naslovnici se pojavi slika lonca, v notranjosti pa so le črte, namenjene zapisovanju. Tipografija, ki jo vsebuje knjiga, je linearna in zapisana v verzalkah. (K-PRINT, 2020)

Slika 20: Notranjost knjige »Moja knjiga receptov z imenom«

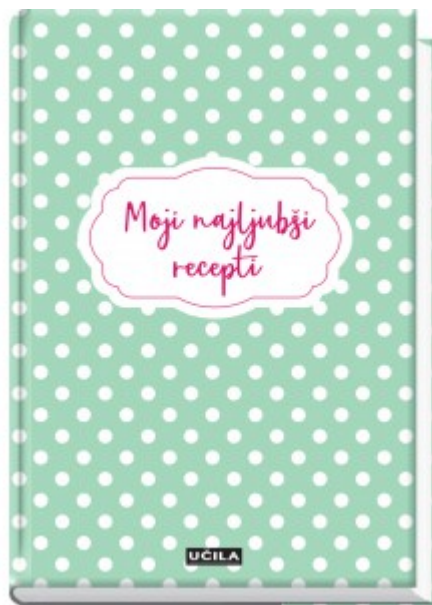
Vir: (https://e9unz56zgbw.exactdn.com/wp-content/uploads/2020/02/20200207_155159.jpg?strip=all&lossy=1&ssl=1)

Za to knjigo lahko rečem, da dobi točke pri izvirnosti naslovnice, čeprav je preprosta, je narejena iz lesa in že to pripomore k unikatnosti. Vendar izgubi točke pri vsebini oziroma notranjosti, saj je oblikovana zelo preprosto in monotono. Pri zapisu recepta si lahko zapišemo le tri osnovne stvari. Vsebino bi sama bolj obogatila in dodala dodatne možnosti pri zapisu recepta. Dodala bi tudi grafike, saj jih v notranjosti knjige ne zasledimo.

3.1.5 Moji najljubši recepti

Knjigo je leta 1017 izdala založba Učila International, d. o. o. Na spletni strani »Knjigarna Felix« jo najdemo v petih različicah. Knjige imajo enako oblikovano notranjost, le naslovnice so drugačne. Na voljo so naslednje knjige: Moji najljubši recepti – Pike, Mint; Moji najljubši recepti (rdeč s pikami); Moji najljubši recepti (vijoličen karo); Moji najljubši recepti – Moder in Moji najljubši recepti – Vijoličen s srčki. Pri več različicah knjige se pojavi prednost pri

izbiri knjige, saj je primerna tako za ženske, ki imajo rade rdeče in roza barve, kot tudi za moške. Uporabniku omogoča možnost izbiranja. Knjiga ima zelo vpadljivo naslovnico, saj je na njej uporabljenih veliko barv in grafičnih elementov, kot so linije, ploskve in okvirji. (Učila International d. o. o., 2017)

Slika 21: Knjiga »Moji najljubši recepti – Pike, Mint«

Vir: (<http://felix.si/17026-26582-large/moji-najljubsi-recepti-pike-mint.jpg>)

Slika 22: Knjiga »Moji najljubši recepti (rdeč s pikami)«

Vir: (<http://felix.si/12240-17124-large/moji-najljubsi-recepti-pike-pike.jpg>)

Format knjige je 173 x 241 mm. Ima mehko vezavo in 208 strani. Vezava pri tej knjigi je manj praktična, saj se nam bo knjiga zapirala, tudi pisanje v njo bo težje, ampak jo lažje najdemo na polici med drugimi knjigami, saj je naslov knjige po navadi napisan tudi na hrbtu, prav tako jo lažje shranjujemo, saj jo lahko postavimo navpično in ne bo padla. (Učila International d. o. o., 2017)

Vsebina knjige je oblikovana tako, da imamo za zapis recepta na voljo eno stran. Lahko si zapišemo naslov (ime recepta), sestavine in postopek. Posamezna stran je razdeljena na dva stolpca, kjer se nahajajo črte za zapisovanje sestavin in postopka. Grafični elementi v notranjosti knjige so linije na dnu strani in barvne ploskve na vrhu strani, kamor si lahko zapišemo ime recepta. Nad barvno ploskvijo na vrhu strani so tudi razne ilustracije sestavin in kuharskih pripomočkov. Strani so v različnih barvah – obarvana je linija na dnu strani in barvna ploskev ter ilustracije na vrhu. Največ grafičnih elementov pa najdemo na naslovnici vsake knjige, kjer vidimo razne linije, okvirje in ploskve, ki so različnih barv in prosojnosti. Na naslovnici je izbrana rokopisna pisava, v notranjosti pa je uporabljena linearna pisava v verzalkah. (Učila International d. o. o., 2017)

Slika 23: Dve različici knjige »Moji najljubši recepti« in primer njene uporabe

Vir: (<http://felix.si/img/cms/recepti%20not.jpg>)

Za naslovnico te knjige bi rekla, da je oblikovana zelo raznoliko, ker vidimo različne barve in ozadja. Všeč mi je, da je na voljo več različic, saj so ljudem všeč različne stvari. Naslovnica nas vsekakor vizualno privlači. Pri vsebini pa bi povsem spremenila način oblikovanja, saj mi postavitev strani ni všeč (samo dva stolpca s črtami), všeč mi je uporaba barv, saj so imele vse prejšnje knjige črno-belo vsebino. Dodala bi torej več vsebine za možnost zapisa recepta in morda tudi kakšno grafiko več.

3.1.6 *Kuharski dnevnik Drobthinice*

Kuharski dnevnik je izdelal tako imenovani »Krožnik za sosedo«, ki je nastal pred kratkim. Dnevnik najdemo na njihovi spletni strani. Dnevnik nam ob vseh možnostih, ki jih bom omenila pozneje, omogoča beleženje kuharskih spominov ob zapisanem receptu. Naslovnica dnevnika vsebuje preproste elemente, ki so povezani v celoto in dajejo prijeten občutek na pogled. Lahko govorimo kar o grafičnih elementih, saj na naslovnici vidimo barvne ploskve in linije. V zgornjem desnem kotu vidimo pike, ki predstavljajo »drobthinice«, na sredini naslovnice je zapisan naslov v verzalkah, na dnu pa je iz ene same linije izrisana podoba krožnika z žlico, ki ponazarja ime »Krožnik za sosedo«. Uporabljene so nežne barve, z izjemo dveh barv, ki izstopata in tako pritegneta pozornost. (Krožnik za sosedo, 2020)

Slika 24: Dnevnik »Kuharski dnevnik Drobthinice«

Vir:

(https://static.wixstatic.com/media/842ac2_ce1c9f41a9b84804836eb87042fa96bb~mv2.jpg/v1/fill/w_520,h_420,al_c,q_85,usm_0.66_1.00_0.01/842ac2_ce1c9f41a9b84804836eb87042fa96bb~mv2.webp)

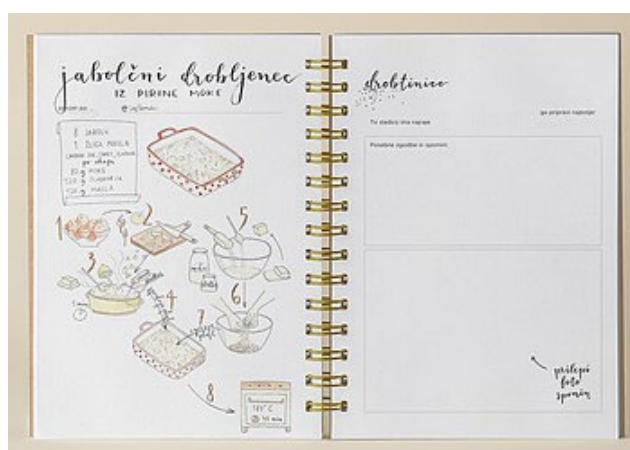
Dnevnik ima prostor za zapis 70 receptov. Za zapis recepta sta na voljo dve strani. Na eni strani si lahko zapišemo naslov (ime recepta), od kje je recept povzet in si skiciramo celoten postopek, saj ima stran na voljo veliko praznega prostora. Na naslednji strani pa imamo na voljo prostor za zapis posebne zgodbe in spominov ter prostor za najlepši foto spomin. Dnevnik vsebuje tudi nalepke z najpomembnejšimi dejanji med peko. Tako pisanje recepta v dnevnik postane še bolj kreativno. Kreativnost nam omogoča tudi kaligrafska abeceda, ki se nahaja na koncu rokovnika. Tako so lahko naši zapisi zares ustvarjalni. V vsebini dnevnika pa najdemo tudi pet že zapisanih receptov, ki so prikazani z ilustracijami. (Krožnik za sosedo, 2020)

Slika 25: Notranjost dnevnika »Kuharski dnevnik Drobčinice«

Vir:

(https://static.wixstatic.com/media/842ac2_af2bef1c94064bdebf90e27f027c5cd3~mv2.png/v1/fill/w_520,h_420,al_c,q_90,usm_0.66_1.00_0.01/842ac2_af2bef1c94064bdebf90e27f027c5cd3~mv2.webp)

Slika 26: Ilustrativen prikaz recepta

Vir:

(https://static.wixstatic.com/media/842ac2_c5b29feca7f74fac97e64dc37e8a5c36~mv2.png/v1/fill/w_520,h_420,al_c,q_90,usm_0.66_1.00_0.01/842ac2_c5b29feca7f74fac97e64dc37e8a5c36~mv2.webp)

Vezava, ki je uporabljena pri dnevniku, je seveda spiralna, saj je najbolj praktična. Grafični elementi se pojavijo na naslovnici, v notranjosti pa so linije, ki tvorijo okvirje in črte za zapisovanje. Uporabljene so tudi »drobtinice«, ki so prikazane kot razmetane pike pod naslovi. V notranjosti sta uporabljene dve vrsti pisave. Pisava, ki je uporabljena za naslove, je rokopisna, za podnaslove pa je uporabljena linearna pisava. (Krožnik za soseda, 2020)

Dnevnik Drobtinice me je zelo navdušil, že naslovnica je oblikovana zelo inovativno (krožnik, ki je izrisan le iz ene linije). Tudi vsebina nam ponuja kreativno oblikovanje. Na voljo imamo veliko prostora za zapis in ilustriranje receptov. Čeprav se v vsebini ne pojavljajo grafike in je vsebina črno-bela, je ne bi spreminjala, saj je celoten dnevnik oblikovan v slogu, pri čemer se skladata naslovnica in notranjo oblikovanje.

3.2 Primerjava podobnih publikacij

Ker poznamo zelo veliko različnih vrst rokovnikov, sem se odločila, da izberem nekaj rokovnikov, ki se med seboj razlikujejo glede na vsebinsko tematiko in jih med seboj primerjam. Želim priti do ugotovitve, kaj imajo vse te tiskovine skupnega. Primerjala bom klasičen šolski rokovnik, knjižico za vpisovanje izletov, rokovnik za vpisovanje potovanj in rokovnik za vpisovanje prebranih knjig. Vsak ima svojo tematiko: šola, izleti, potovanja in knjige oziroma branje.

3.2.1 Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 – Be your own diva

Rokovnik je oblikovala poznana influencerka Eva Centrih, pod svojo blagovno znamko »Evina lepotilnica«, pod katero ponuja tudi veliko drugih izdelkov. Gre za najnovejši šolski rokovnik za leto 2021/2022, saj je imela že prejšnja leta na voljo šolske rokovnike. Rokovnik »Lepotica« je 13-mesečni rokovnik, ki se začne z zadnjim tednom avgusta 2021 in konča s prvim tednom septembra 2022. Primeren je za osnovnošolce, dijake in tudi študente, saj je njegova vsebina temu primerna in zelo bogata. (Evina lepotilnica, 2021)

Rokovnik ima 226 strani v formatu A5 (148 x 210 mm). Ima trde platnice in spiralno vezavo, ki nam omogočajo preprosto uporabo in shranjevanje. Njegova vsebina je zelo bogata. Vsebuje letni, mesečni in tedenski koledar, šolski urnik, finančni načrt, menstrualni koledar in tedensko telovadbo po tednih in rubriko z ocenami in kontakti.

Zaradi vsebine in naslova lahko sklepamo, da je rokovnik primeren za ženske oziroma punce. Skozi celotno vsebino so prisotne tudi inspiracijske misli, ki nas dodatno motivirajo. Rokovnik vsebuje tudi nalepke, kar 65 samolepilnih nalepk, ki nam dodatno olajšajo in popestrijo uporabo rokovnika. (Evina lepotilnica, 2021)

Slika 27: Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 – Be your own diva

Vir: (<https://evinalepotilnica.si/wp-content/uploads/2021/05/1.jpg>)

Naslovnico rokovnika preplavljajo žive barve in ilustracije. Za ozadje je uporabljena temno zelena barva. V ospredju pa se nahaja ilustrirana podoba Eve v živih barvah. Naslov »Lepotica« je zapisan z rokopisno pisavo. Vsebina je zelo bogata z grafičnimi elementi, ilustracijami in različno rabo pisav. Uporabljenih je tudi zelo veliko živih barv (rdeča, oranžna, roza itd.). Najdemo razne linije, ki so različne debeline, in barv, tudi slogov, najdemo namreč polne črte, črtaste in pikčaste. Uporabljenih je veliko okvirjev, barvnih ploskev. Vsebina je raznolika in urejena po zaporedju čez celoten rokovnik. Pisava v vsebini je rokopisna in linearna.

Slika 28: Notranjost rokovnika »Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 – Be your own diva«

Vir: (<https://evinalepotilnica.si/wp-content/uploads/2021/05/5.jpg>)

3.2.2 Izletnik »Jaz pa pojdem«

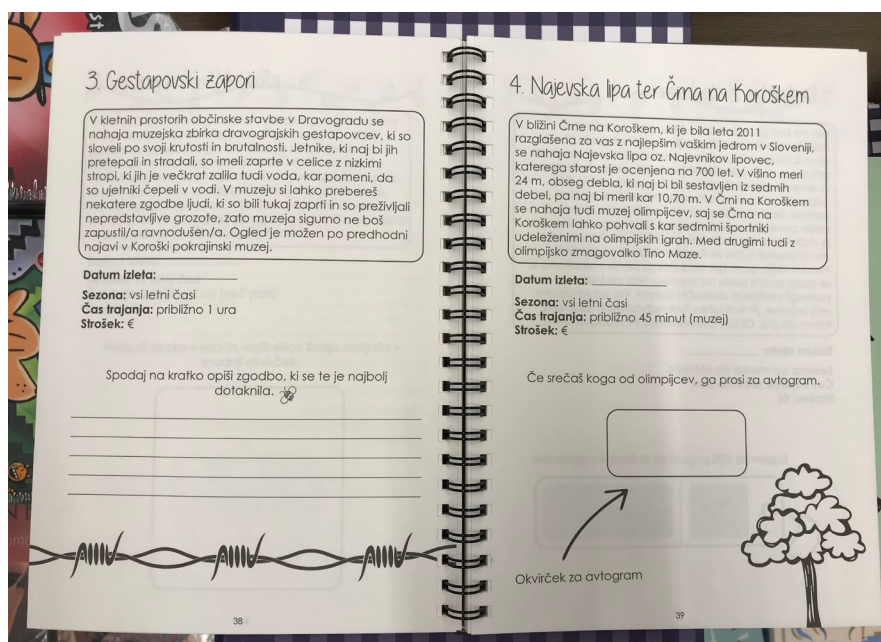
Izletnik je ustvaril 23-letni Žiga Rejc, ki zelo rad potuje. Mnogokrat se mu je že zgodilo, da ni vedel, kam bi šel na izlet, zato je vedno obiskoval ista mesta. Ko je zbiral ideje o krajih, kamor bi lahko šel na izlet, je želel imeti vse kraje na enem mestu. Tako je izdelal izletnik. (Rejc, Zgodba, 2020)

Slika 29: Izletnik »Jaz pa pojdem«

Vir: (lasten)

Izletnik je knjižica, ki vsebuje več kot 50 idej za izlete po Sloveniji. Ima raznoliko vsebino, ki je razdeljena po posameznih pokrajinah Slovenije (Gorenjska, Primorska, Koroška, Dolenjska, Prekmurje, Notranjska, Ljubljana z okolico in Štajerska). Pri vsaki pokrajini je predstavljenih nekaj idej za izlet. Na začetni strani knjižice je prostor za zapis osebnih podatkov (ime, priimek, naslov, telefonska številka in e-naslov). Vsebina je zares bogata in vsebuje veliko grafik in besedila. Pri vsakem izletu si lahko preberemo nekaj o določenem kraju ali pokrajini, zapišemo si lahko datum izleta, na voljo imamo tudi prostor za fotografijo in še mnogo več. Določeni izleti vsebujejo tudi kupone s popusti za razna doživetja.

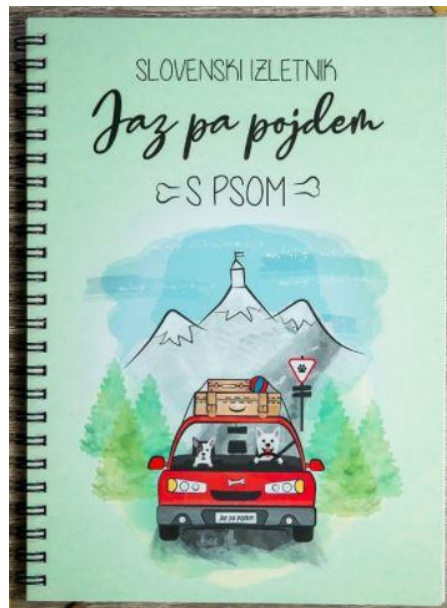

Slika 30: Notranjost izletnika »Jaz pa pojdem«

Vir: (lasten)

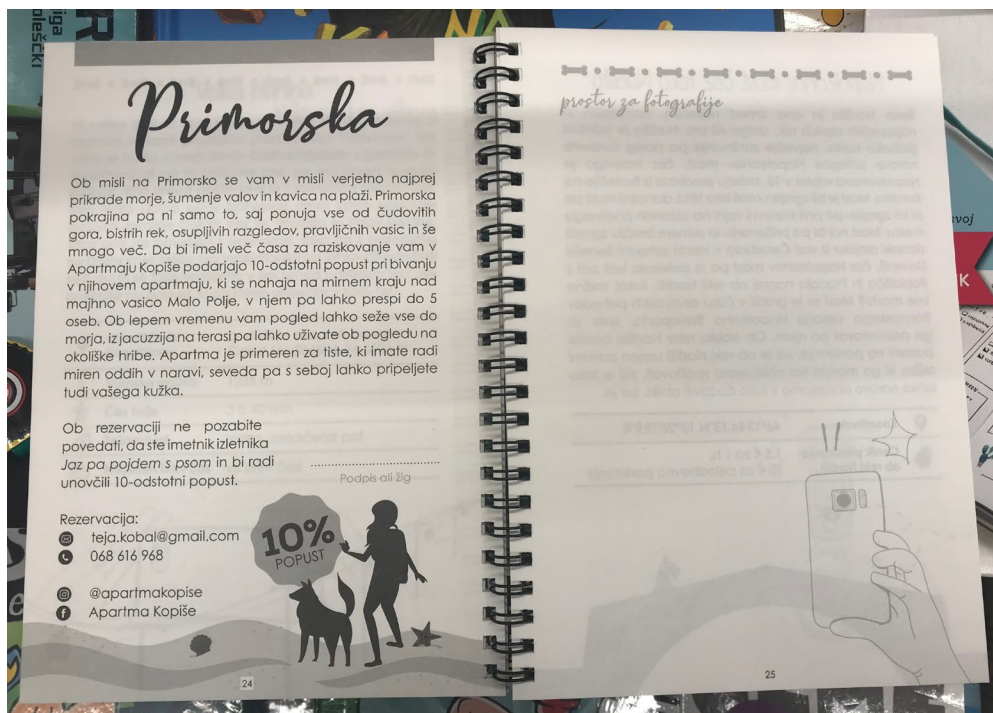
Izletnik je vezan s spiralo, kar nam omogoča preprosto listanje in zapisovanje. Tiskan je na recikliran papir, kar pripomore k ohranjanju okolja. Naslovnica je nežne zelene barve, na kateri se nahajajo ilustracije in izris Slovenije. Na vrhu je napis »Slovenski izletnik« v verzalkah v linearni pisavi, pod katerim je napis »Jaz pa pojdem« v rokopisni pisavi v minuskulah. Vsebina je črno-bela in vsebuje veliko ilustracij in tudi grafične elemente, kot so linije, okvirji, črte za zapisovanje in barvne ploskve.

Pred kratkim sta izšli še dve različici izletnika. Prva je bila izletnik »Jaz pa pojdem s psom«, ki vsebuje 36 idej za izlete, ki so primerni tudi za pse. Tako lahko soustvarjamo izletnik in raziskujemo Slovenijo skupaj s svojim psom. (Rejc, Izletnik "Jaz pa pojdem s psom", 2020)

Slika 31: Izletnik »Jaz pa pojdem s psom«

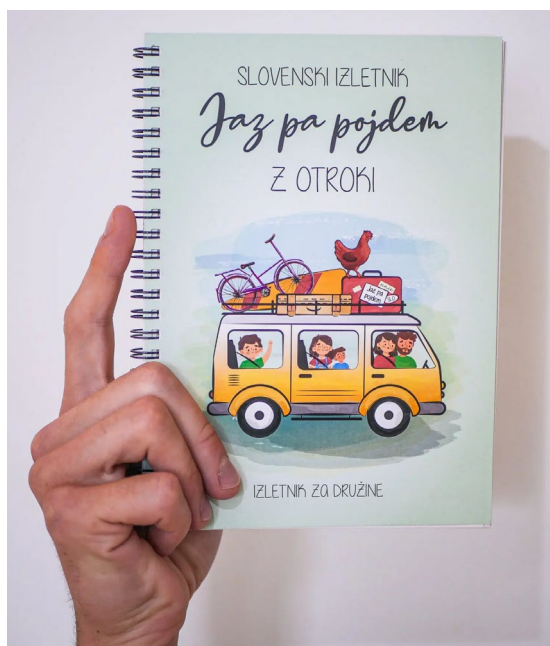
Vir: (<https://www.galarna.si/image.ashx?id=24988&.jpg>)

Slika 32: Notranjost izletnika »Jaz pa pojdem s psom«

Vir: (lasten)

Drug izletnik pa se imenuje »Jaz pa pojdem z otroki« in je namenjen družinam z otroki. Vsebuje več kot 40 idej za izlete, ki so prilagojeni otrokom. Ima oblikovano privlačno naslovnico z ilustracijo. V vsebino so vključene ideje za igre med vožnjo ali med tem, ko se čaka. Najdemo lahko razne izobraževalne naloge za otroke, pobarvanke, prostore za risbice ipd. Vsebina izletnika je oblikovana tako, da se čez celoten izletnik pojavlja kokoška Slavka, kar je zanimivo za otroke in jim daje dodatno spodbudo. Sklepamo lahko, da je ta izletnik primeren tudi za otroke, ne le starejše. (Rejc, Izletnik "Jaz pa pojdem z otroki", 2020)

Slika 33: Izletnik »Jaz pa pojdem z otroki«

Vir: (https://jazpapojdem.si/wp-content/uploads/2021/07/IMG_4221-scaled.jpg)

3.2.3 Potovalni planer

Potovalni planer se je začel prodajati leta 2019. Najdemo ga na spletni strani »Spakiraj.si«. Kot nam pove že ime, je planer namenjen planiranju naših potovanj in tudi zapisovanju spominov in beleženju informacij. Njegova vsebina vsebuje: »bucket listo« lokacij, ki jih nameravamo obiskati, lahko si zapišemo lokacije, ki smo jih že obiskali, vsebuje mesečni varčevalnik, v katerega vpisujemo vsoto, ki smo jo privarčevali za naslednje potovanje, letni koledar, v katerega sami vpisujemo datume in še vse druge pomembne informacije, ki jih potrebujemo za organizacijo potovanja. V planerju se nahaja tudi mini album, kamor si lahko prilepimo mini slike s potovanja. (Spakiraj.si, 2019)

Slika 34: Naslovnica potovalnega planerja in njegova notranjost

Vir: (<https://docplayer.si/docs-images/113/205224485/images/29-0.jpg>)

Planer je vezan spiralno, saj je tako bolj preprost za uporabo. Naslovnica je rjave barve z napisom »potovalni planer« v rokopisni pisavi. Napis je tudi prevlečen z zlato folijo. V notranjosti dnevnika najdemo grafične elemente, kot so linije različne debeline, ploskve, črte za zapisovanje, in tudi ikone, kot npr. sonce, oblaček, dežne kaplje ipd. za vreme. Uporabljena sta dva sloga pisave, linearna pisava za naslove in rokopisna.

3.2.4 *Moj knjižni dnevnik*

Knjižni dnevnik je oblikovala Bojana Ivanović, ki je avtorica že treh knjižnih uspešnic, »15 kil nesreče«, »Klub srečnih in uspešnih« ter »Ti sam rin naprej«. Knjižni dnevnik je izšel pred kratkim in gre za nekaj povsem novega. Namenjen je za vse tiste, ki radi berejo in si tudi zapisujejo povzetke oziroma obnovo knjig. Dnevnik ima prostor za zapis obnov 12 knjig. Za vsako obnovo je na voljo kar 11 listov. V njegovi vsebini poleg obnov najdemo še seznam za zapis knjig, ki smo jih prebrali, seznam za knjige, ki jih želimo prebrati, seznam knjig, ki jih želimo prebrati ponovno, top 6 najboljših knjig do zdaj in prostor za zapis citatov iz knjig. Dnevnik vsebuje 154 strani formata A5 (148 x 210 mm). Ima trde platnice in spiralno vezavo. (Ivanović, 2021)

Slika 35: Notranjost dnevnika »Moj knjižni dnevnik«

Vir: (<https://www.bojanaivanovic.com/wp-content/uploads/2021/08/print-mockup-of-a-spiral-binding-notebook-1632-el1-11.png>)

Naslovnica dnevnika ima belo ozadje, na katerem se nahaja ilustracija pisanega cvetja, ki sega čez celoten format naslovnice. V spodnjem delu se nahaja rdeč napis »moj« v verzalkah in napis »knjižni dnevnik« v dekorativni pisavi. Obstaja pa tudi druga različica, ki ima naslovnico v rjavi barvi. Vsebina je oblikovana v roza-rdečkastih tonih. Zasledimo ilustracijo in zelo veliko grafičnih elementov. Ponavljajo se linije različne debeline, barvne ploskve, okvirji, najdemo tudi razpredelnice in seveda črte za zapisovanje. Po celotnem slogu oblikovanja in rabi barv lahko sklepamo, da je dnevnik namenjen ženski populaciji. Pisava, ki se pojavlja v vsebini, je tako linearna kot tudi serifna.

Slika 36: Moj knjižni dnevnik

Vir: (<https://bojanaivanovic.com/knjiznidnevnik/wp-content/uploads/2021/08/beliplaner2.png>)

3.3 Spletni vprašalnik za potencialne uporabnike rokovnika za vpisovanje receptov sladice

Preden sem se lotila izdelave rokovnika za vpisovanje receptov sladice, sem sestavila spletno anketo o uporabi in videzu rokovnikov. Z vprašalnikom sem želela izvedeti, kakšne so želje in predlogi potencialnih uporabnikov rokovnika, ki ga bom oblikovala. Zanimalo me je, kakšne rokovnike uporabljajo ljudje, kako pogosto jih uporabljajo, na kaj so pozorni pri nakupu rokovnika, kakšna imajo merila, kakšni slogi oblikovanja so všeč ljudem, kakšna tipografija, ali imajo radi barve (katere) ipd.

Vse to sem vključila v spletno anketo z 28 vprašanji, ki sem jo objavila na družabnih omrežjih, saj bi tako dobila največ izpolnjenih vprašalnikov. Anketo sem objavila na svojem profilu na Facebooku in jo delila med prijatelji. Delila sem jo tudi v skupini »Pecivo in slaščice« na Facebooku, saj so prav njeni člani potencialni uporabniki rokovnika.

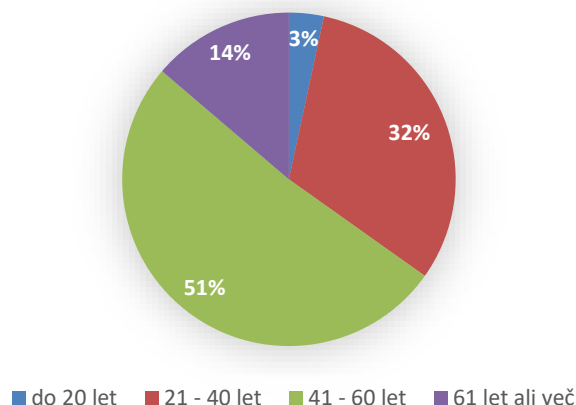
Celoten spletni vprašalnik se nahaja v prilogi 1. Prav tako so v prilogi 2 z grafikoni prikazani vsi odgovori vprašalnika.

Raziskava s pomočjo spletnega vprašalnika, ki je bil oblikovan v Googlovih obrazcih, je potekala 14 dni, od 26. 7. 2021 do 8. 8. 2021. Namenjena je bila prav vsem starostnim skupinam, tako za ženske kot tudi za moške, ki radi pečejo in pripravljajo sladice ter pri tem uporabljajo rokovnik. Odziv vseh anketirancev me je zelo presenetil, saj je anketo rešilo kar 356 ljudi. Tako kot sem pričakovala, je anketo izpolnilo več žensk, saj so okvirna tema ankete priprava slaščic in rokovniki za recepte. Anketo je tako izpolnilo 98 % (348) žensk in 2 % (8) moških.

Starost anketirancev je bila zelo raznolika. Največ, kar 183 (51 %) sodelujočih, spada v starostno skupino 41–60 let. Sledili so vsi v starostni skupini 21–40 let, kar je bilo 112 (32%) anketirancev. Na zadnjem mestu sta bili starostna skupina 61 let in več, teh je bilo 49 (14 %), in starostna skupina do 20 let, ki jih je bilo 12 (3 %).

Rezultati so bili pričakovani, saj je bila anketa z vprašanji o uporabi rokovnikov za vpisovanje receptov in lahko sklepamo, da mladi (do 20 let) ne pečejo in kuhajo toliko. Eden izmed razlogov je tudi, da je največ ljudi, ki so izpolnili anketo, članov skupine »Pecivo in slaščice«, to pa so večinoma ženske v srednjih letih. Kakršen koli rezultat bi se pojavil na koncu raziskave, bi bila zadovoljna, saj je moj rokovnik namenjen vsem starostnim skupinam.

V katero starostno skupino spadate?

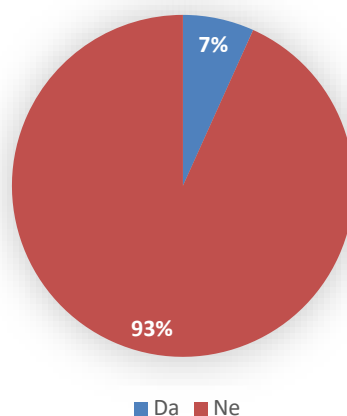

Grafikon 1: Prikaz starostnih skupin anketirancev

Vir: (lasten)

Vprašanje, ali področje izobrazbe, ki ga imajo anketiranci, vključuje grafično oblikovanje, sem vključila zato, ker sem na podlagi končnega rezultata želela utemeljevati rezultate, ki sledijo. Če bi se velika večina udeležencev ukvarjala z grafičnim oblikovanjem, bi bil rezultat ankete zagotovo drugačen, kot je. Pri izbiri barv, tipografije, slogov oblikovanja ipd. bi se ljudje, ki jim je grafično oblikovanje poznano, odločali drugače. Kot je razvidno iz grafa, je na to vprašanje 332 (93 %) ljudi odgovorilo z ne in 24 (7 %) z da.

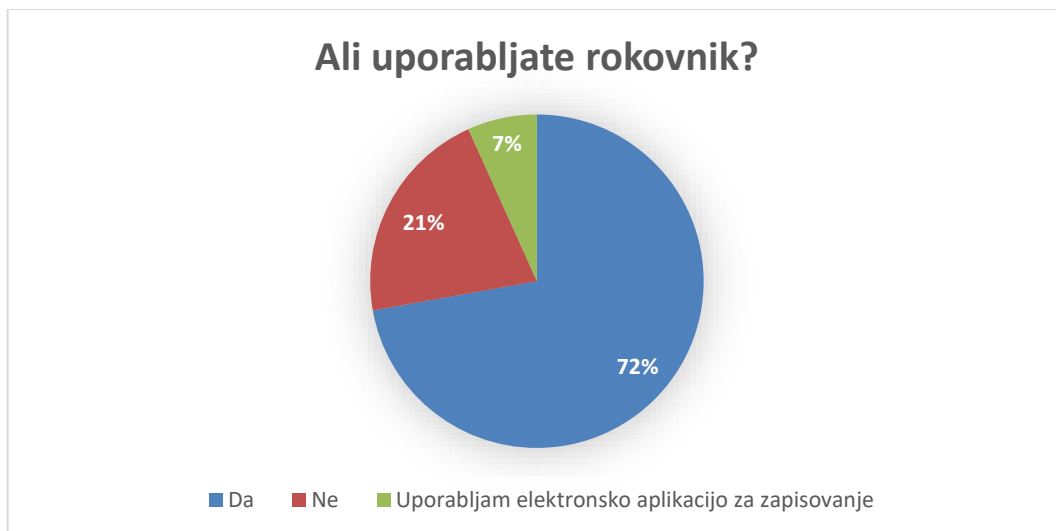
Ali vaše področje izobrazbe vključuje grafično oblikovanje?

Grafikon 2: Prikaz vključenosti grafičnega oblikovanja v področje izobrazbe anketirancev

Vir: (lasten)

Rokovnik uporablja kar 257 (72 %) anketirancev, to je več kot polovica, 75 (21 %) jih pravi, da rokovnika ne uporablja, 24 (7 %) vseh anketirancev pa uporablja elektronsko aplikacijo za zapisovanje. Rezultati nam kažejo, da še vedno veliko ljudi uporablja klasične rokovnike, najdejo pa se seveda takšni, ki si raje zapisujejo na elektronsko napravo.

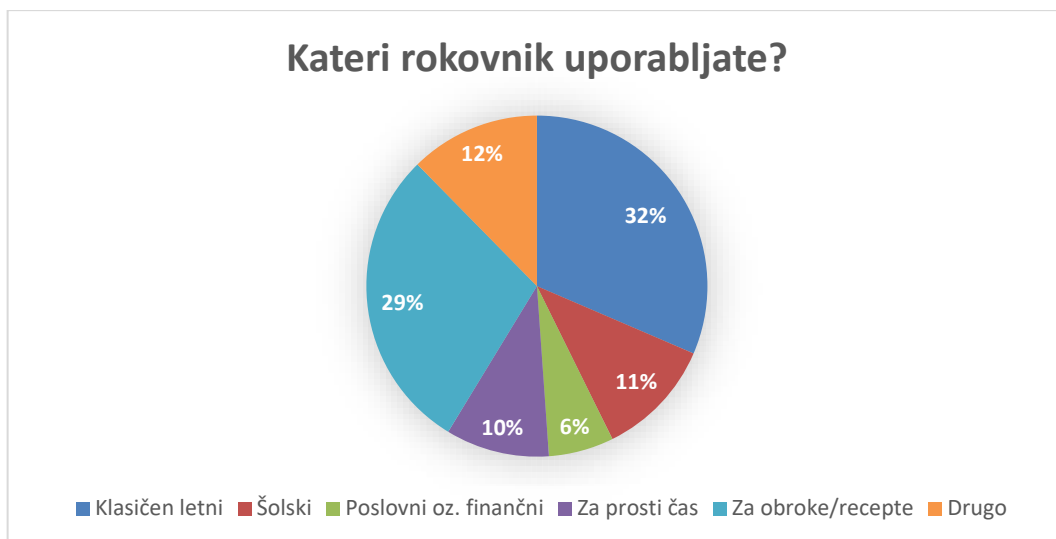

Grafikon 3: Prikaz uporabe rokovnika

Vir: (lasten)

Anketa je pokazala, da največ anketirancev, 112 (32 %), uporablja klasičen letni rokovnik. Takoj za njim sledi raba rokovnika za obroke/recepte. Najmanj ljudi, 22 (6 %), uporablja poslovni oziroma finančni rokovnik.

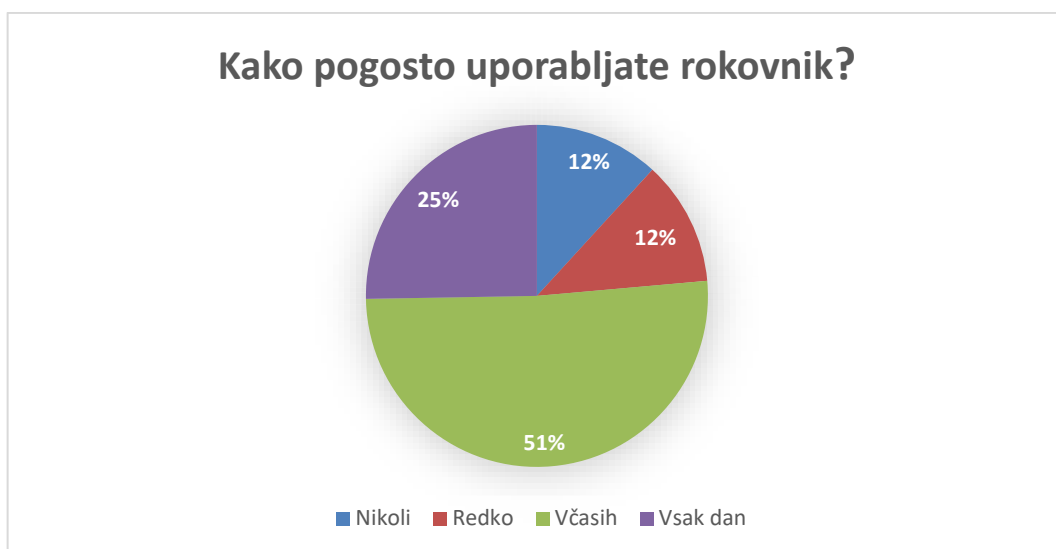
Lahko sklepamo, da so najbolj priljubljeni klasični letni rokovniki, saj jih uporabljamo zaradi koledarja. Zadovoljna sem bila tudi z rezultatom, da kar 29 % ljudi uporablja rokovnike za obroke/recepte, saj bom sama izdelala rokovnik za recepte in želim, da ga uporablja veliko ljudi.

Grafikon 4: Prikaz uporabe vrst rokovnikov

Vir: (lasten)

Pri rabi rokovnikov lahko glede na rezultate sklepamo, da ljudje kar veliko uporabljajo rokovnike. Kar 90 (25 %) anketirancev uporablja rokovnik vsak dan, včasih pa jih uporablja 182 (51 %) vseh anketirancev. Odgovora nikoli in redko sta bila izenačena, saj je tako odgovorilo 42 (12 %) ljudi.

Grafikon 5: Prikaz pogostosti rabe rokovnika

Vir: (lasten)

Na vprašanje: »Če imate rokovnik za vpisovanje receptov, ali ste zadovoljni z njim?« je odgovorilo 288 (81 %) anketirancev, kar pomeni, da jih 68 (19 %) nima rokovnika za vpisovanje receptov. Od 288 udeležencev je 201 (70 %) odgovoril, da so s svojim rokovnikom za vpisovanje receptov zadovoljni, 87 (30 %) pa z njim ni zadovoljnih.

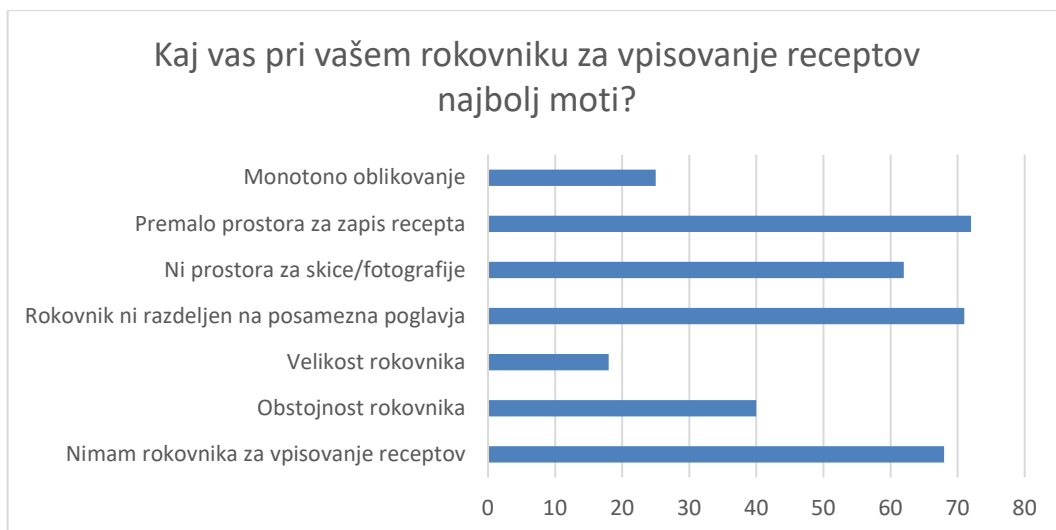

Grafikon 6: Prikaz zadovoljivosti z uporabo rokovnika za vpisovanje receptov

Vir: (lasten)

V nadaljevanju me je zanimalo, kaj uporabnike rokovnika za vpisovanje receptov pri njihovem rokovniku najbolj moti. Tako sem dobila informacije, s katerimi sem lahko lasten rokovnik še izboljšala in se stvarem, ki motijo uporabnike rokovnikov, izognila oziroma jih dodala.

Pri rezultatih upoštevamo dejstvo, da 68 (19 %) ljudi od 356 (100 %), ki so izpolnili anketo, nima rokovnika za vpisovanje receptov. Izkazalo se je, da ima večina rokovnikov premalo prostora za zapis recepta, saj je to možnost označilo kar 72 (20 %) anketirancev. Lahko domnevamo, da bi želeli imeti rokovnik, ki je razdeljen na posamezna poglavja. 71 (20 %) anketirancev je namreč označilo možnost, da jih moti, da rokovnik ni razdeljen na posamezna poglavja. Veliko udeležencev pri rokovniku moti manjkajoč prostor za fotografijo ali skico. To možnost je označilo 62 (17 %) ljudi. Sledila je obstojnost rokovnika, ki moti 40 (12 %) anketirancev. 25 (7 %) anketirancev je pri rokovniku motilo tudi monotono oblikovanje. Najmanj anketirancev, 18 (5 %), je označilo, da jim moti velikost rokovnika.

Grafikon 7: Prikaz značilnosti rokovnika, ki motijo uporabnike

Vir: (lasten)

Ker sem izdelala rokovnik samo za vpisovanje receptov sladice, me je zanimalo, koliko ljudi bi želelo imeti rokovnik za zapis receptov samo za sladice. Rezultat me je seveda navdušil, saj je kar 287 (81 %) anketirancev odgovorila, da bi želeli imeti takšen rokovnik. Preostali del, 69 (19 %) anketirancev, pa takšnega rokovnika ne bi želel imeti.

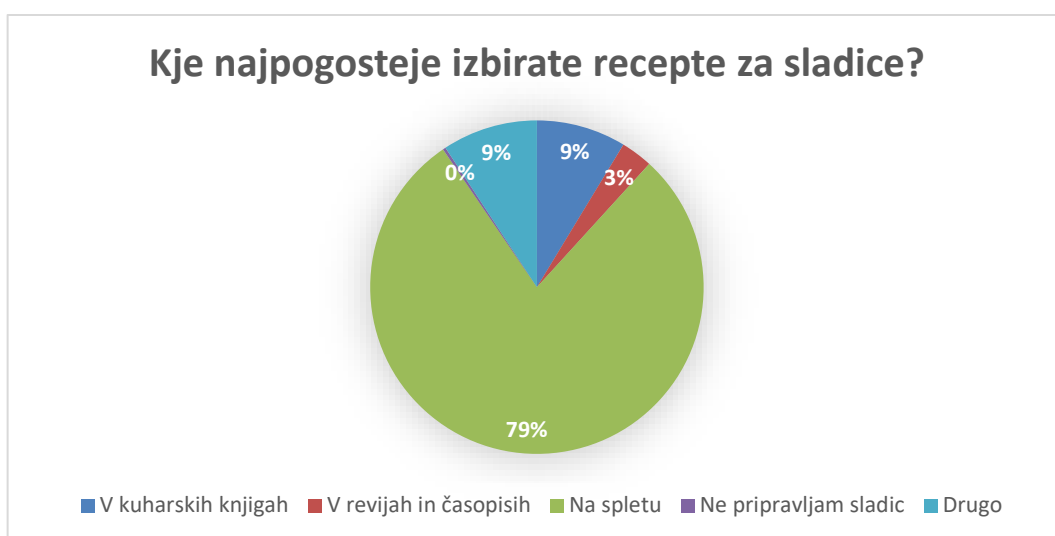

Grafikon 8: Prikaz zaželenosti rokovnika za vpisovanje receptov za sladice

Vir: (lasten)

Več kot polovica anketirancev, 281 (79 %), je odgovorila, da najpogosteje izbirajo recepte na spletu. Preostali udeleženci izbirajo recepte iz kuharskih knjig, teh je bilo 31 (9 %), ali jih izsledijo v revijah in časopisih, tako pravi 11 (3 %) anketirancev. Ostali anketiranci, ki jih je 33 (9 %), so odgovorili z drugo. Med te odgovore so spadali naslednji: vir receptov so babice, starejše žene, prijateljice itd., recepture si izmislijo sami, recepte pridobijo, kjer jih vidijo in slišijo ter kasneje preizkusijo, če so jim všeč, si jih zapišejo, recepti so predani od drugih ljudi, pridobivajo jih povsod po malo, so kombinacija spleta in kuharskih knjig, dobijo jih od pekaric, so domači starinski zapisi, osnovni recept pridobijo s spleta in knjig, nakar ga priredijo po svoje.

Rezultat je bil pričakovan, saj je danes skoraj vse na spletu in imamo na voljo tudi veliko spletnih strani, kjer se nahajajo dobri recepti, ki bi jih pred nekaj leti našli le v knjigah. So pa odgovori potrdili tudi mojo domnevo, da imajo ljudje še vedno knjige in zapiske, ki si jih podajajo med seboj. Kot lahko pri enem izmed odgovorov zasledimo, da gre za starinske zapise, ki se predajajo iz roda v rod.

Grafikon 9: Prikaz načinov zbiranja receptov sladice

Vir: (lasten)

Ena izmed stvari, ki sem jih želela izvedeti, je tudi, kaj je uporabnikom rokovnika in tudi tistim, ki si ga želijo imeti, najpomembnejše. Anketa je pokazala, da je najpomembnejša praktičnost rokovnika, saj je to izbralo največ, 105 (30 %) ljudi. Sledi notranje oblikovanje, ki je druga najpomembnejša lastnost dobrega rokovnika, tako misli 89 (25 %) ljudi. Tudi vzdržljivost je bila ena izmed prvih treh najpomembnejših lastnosti rokovnika. Za to možnost se je odločilo

75 (21 %) anketirancev. Manj pomembna je bila vizualna podoba rokovnika, ki jo je izbralo 55 (15 %) ljudi in na koncu cena rokovnika, ki je bila pomembna za 32 (9 %) ljudi.

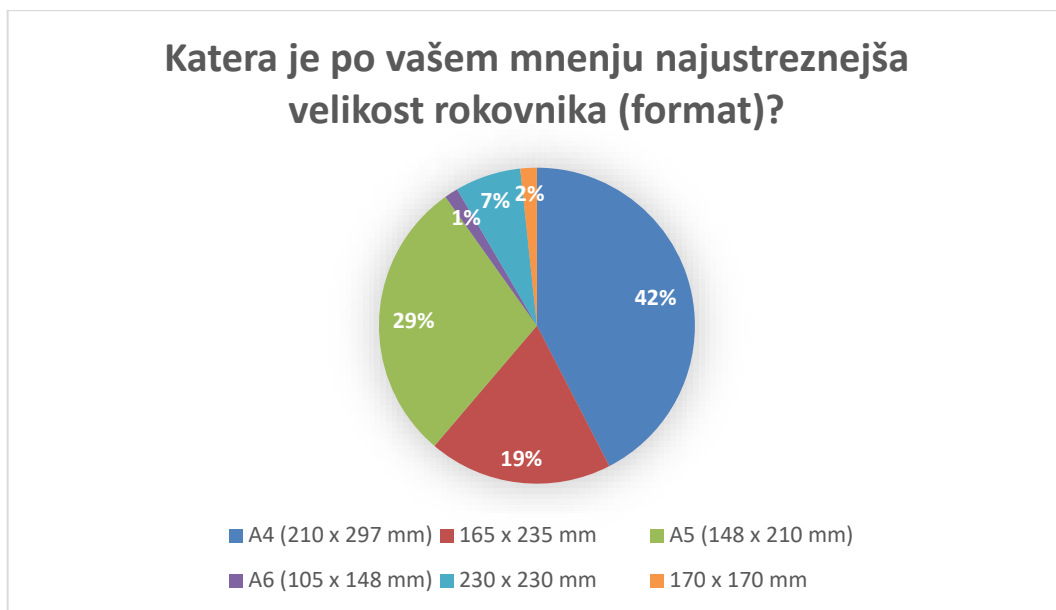
Grafikon 10: Prikaz lastnosti rokovnika, ki so najpomembnejše

Vir: (lasten)

Ker sem morala za rokovnik oblikovati tudi naslovnico, me je zanimalo, kakšne naslovnice pritegnejo ljudi in kaj jim je všeč. Anketirancem sem predstavila pet različnih naslovnice kuharskih rokovnikov, dnevnikov in knjig, ki so se razlikovale glede na uporabo barv, izbiro tipografije in uporabo grafik oziroma ilustracij.

Rezultati, ki se nahajajo v prilogi 2, nam pokažejo, da videz naslovnice zagotovo vpliva na izbiro in posledično tudi na nakup rokovnika. Pri tem imajo vlogo uporaba barv, tipografije, slog oblikovanja, uporaba elementov, ilustracij, grafik, domiselnost in inovativnost. Seveda pa je tudi odvisno, kaj je ljudem všeč in kako se naslovnica povezuje s tematiko rokovnika, saj jo bomo oblikovali na podlagi vsebine.

Pri izbiri velikosti rokovnika so bili anketiranci enotni. Večina jih je izbrala standardna formata A4 in A5. Večina anketirancev, 151 (42 %), meni, da je najustreznejši format A4, medtem ko so se za format A5 odločili 103 (29 %) anketiranci. Priljubljen je bil tudi format 165 x 235 mm, saj ga je izbralo 67 (19 %) ljudi.

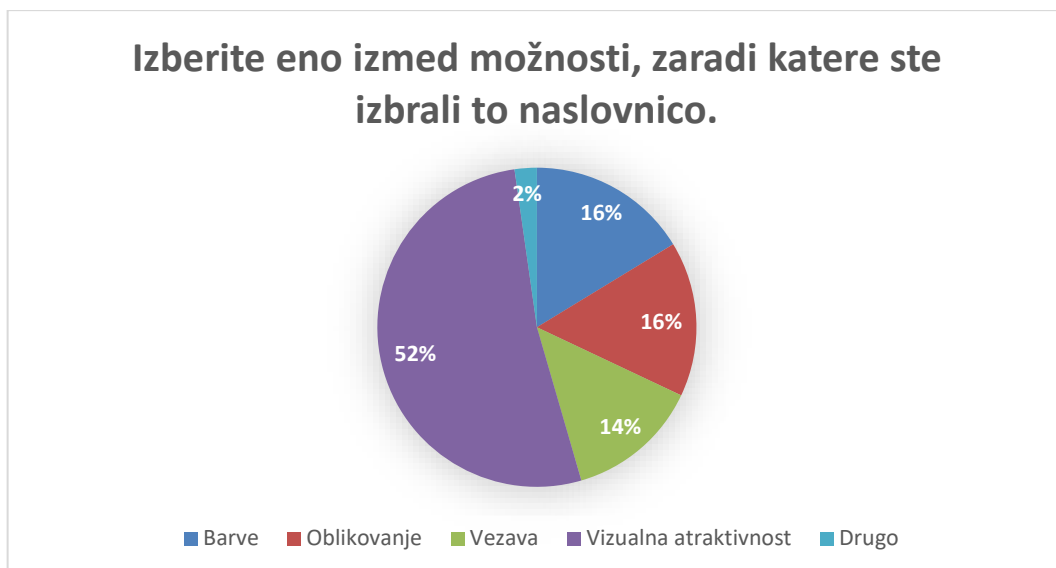
Grafikon 11: Prikaz izbire najustreznejše velikosti rokovnika

Vir: (lasten)

Anketirance sem povprašala tudi za možnost izbire pokončnega in ležečega formata ter vezavo. Več kot tri četrtine, in sicer 316 (89 %) anketirancev, bi jih izbralo pokončen format. Preostalih 40 (11 %) bi izbralo ležeč format. Več kot polovica, in sicer 234 (66 %) anketirancev je izbralo spiralno vezavo.

Anketiranci so imeli na voljo šest rokovnikov z različnimi tematikami. Izbrati so morali naslovnico, ki bi jo ocenili z najboljšo oceno, se pravi, da jim je najbolj všeč. V nadaljevanju so morali svojo izbiro tudi utemeljiti, tako da so izbrali razlog, zakaj so se tako odločili. Želela sem namreč izvedeti, na podlagi česa se ljudje odločajo za izbiro določene naslovnice.

Rezultati so pokazali, da se je več kot polovica, 186 (52 %) anketirancev, odločala na podlagi vizualne atraktivnosti. 58 (16 %) anketirancev se je pri izbiri odločalo glede na uporabljene barve, ki jim je sledilo oblikovanje. 56 (16 %) anketirancev se je namreč odločalo na podlagi oblikovanja. Na zadnjem mestu je pristala možnost vezave, na izbiro je vplivala pri 48 (14 %) anketirancih. 8 (2 %) anketirancev je izbralo možnost drugo. Pod to možnost so zapisali, da so se za izbor naslovnice odločali na podlagi: naslova, tematske obarvanosti, domačnosti, zaradi možnosti personalizacije rokovnika in ker je vsebina na naslovnici kratka in jedrnata.

Grafikon 12: Prikaz razlogov za izbiro naslovnice

Vir: (lasten)

Kot je pri rokovniku pomembna vizualna podoba naslovnice, je pomembna tudi njegova notranjost. Zanimalo me je, ali bodo rezultati pri ocenjevanju notranjosti rokovnika enaki kot so bili pri naslovnici rokovnika. Anketiranci so imeli prikazano notranjost prejšnjih rokovnikov, ki so jim ocenjevali naslovnice. Izbrati so morali rokovnik, ki ima po njihovem mnenju vizualno najprivlačnejšo notranjost. Rezultati so bili enaki kot pri ocenjevanju naslovnice. Ljudje so namreč z najboljšo oceno ocenili notranjost rokovnika, katerega naslovnico so prav tako ocenili z najboljšo oceno. Enako je veljalo za najslabšo notranjost.

Pri vsebini me je zanimalo tudi, kakšen slog oblikovanja je všeč ljudem. Anketiranci so imeli predstavljene tri možnosti, ki so prikazovale različno oblikovanje notranjosti rokovnikov za zapisovanje receptov. Izbrati so morali tisto možnost, ki se jim je zdela vizualno privlačna in tudi funkcionalna za uporabo. Iz rezultatov sem lahko sklepala, da je ljudem všeč barvna vsebina, da so prisotne grafike in da je notranjost zapolnjena z vsebino, ki je razporejena v pravilnem razmerju. Vse to sem upoštevala pri oblikovanju lastnega rokovnika.

Za potrebe izdelave rokovnika sem morala izbrati tudi tipografijo oziroma pisavo, ki se bodo pojavljale pri vsebini. Anketirance sem povprašala po različnih vrstah pisave, med katerimi so se odločali, katera jim je najljubša in jo bom posledično uporabila pri naslovih v rokovniku. Največje število anketirancev, 93 (26 %), je izbralo pisavo »KG What A Time«, kar pomeni, da sem jo izbrala za pisavo, ki se bo pojavljala pri naslovih v rokovniku.

Kot smo ugotovili že iz prejšnjih vprašanj, so ljudem všeč barve, zato sem želela v rokovniku uporabiti takšne barve, kot jih bodo izbrali anketiranci. Prikazanih je bilo pet različnih možnosti barvnih palet in še možnost črno-bele različice, med katerimi so lahko izbirali. V rokovniku sem nato uporabila barve iz palete, ki jo je izbralo največ ljudi.

Kot zadnja stvar, ki me je zanimala glede vsebine rokovnika, je bila, če bi uporabniki v vsebini želeli imeti zapisane razne citate, vezane na sladice. Rezultat sem seveda upoštevala pri izdelavi rokovnika. Izkazalo se je, da bi več kot polovica anketirancev, 192 (54 %), v rokovniku želela imeti citate, zato sem jih tudi vključila v vsebino rokovnika. Preostali udeleženci, ki jih je bilo 164 (46 %), tega niso želeli.

Grafikon 13: Prikaz želje po vsebnosti citatov, vezanih na sladice, v rokovniku

Vir: (lasten)

4 IZDELAVA ROKOVNIKA ZA VPISOVANJE RECEPTOV SLADIC

Za izdelek pri diplomskem delu sem se odločila, da izdelam rokovnik, ki je namenjen vpisovanju receptov samo za sladice. Nihče namreč še ni naredil rokovnika za vpisovanje receptov samo za sladice ter rokovnika razdelil na posamezna poglavja. Rokovniki, ki jih trenutno najdemo na trgu, so v veliki večini oblikovani na enak način, sama pa sem želela dodati in izboljšati manjkajoče elemente vsebine.

Ker sama zelo rada pripravljam sladice in pečem, sem vedno želela imeti rokovnik, v katerega bi si zapisovala recepte in kjer bi imela vse informacije zbrane na enem mestu. A rokovnika, ki bi mi odgovarjal, nisem našla, vedno se je našla kakšna pomanjkljivost. Odločila sem se, da izdelam rokovnik, ki bo uporaben, pregleden, oblikovan po lastnih željah in željah drugih domačih slaščičarjev. V nadaljevanju bom po posameznih korakih predstavila potek snovanja oziroma izdelave rokovnika za vpisovanje receptov sladice.

4.1 Snovanje vsebine rokovnika

Preden se lotimo snovanja vsebine katere koli tiskovine, moramo poznati ciljno skupino. Ciljna skupina rokovnika za vpisovanje receptov sladice so prav vsi domači slaščičarji oziroma ljudje, ki radi pripravljajo sladice in si zapisujejo recepte. Rokovnik je primernejši za ženske, saj so glede na delež izpolnjenih anket prevladovali ženske. Tudi sladice raje pripravljajo ženske. Ustrezen je za vse starostne skupine, tako za mlade kot tudi za starejše.

Naslednji korak snovanja rokovnika je vsebina. Kot sem že omenila, je rokovnik razdeljen na posamezna poglavja. Vsako poglavje opredeljuje en sklop sladice. V rokovniku se tako nahaja šest poglavij: Torte, Rezine in biskviti, Cupcakes & Muffins, Cakepopsi & Cakepopsicles, Piškoti in Ostalo pecivo. Pri vsakem poglavju je prostora za zapis desetih receptov. Pri posameznem receptu si lahko zapišemo naslednje: naslov oziroma ime recepta, njegov vir (kje smo recept dobili), sestavine, na voljo imamo prostor za skico ali fotografijo, zapišemo si lahko postopek, trike in nasvete, imamo pa še dodaten prostor za zapiske. Pri receptu si lahko označimo tudi zahtevnost recepta, zapišemo čas priprave, velikost pekača, število kosov, ki jih bomo dobili, in temperaturo pečenja.

Ker sem sama ljubiteljica priprave tort, sem se odločila, da pri poglavju Torte dodam še nekaj informacij, ki bodo olajšale njihovo pripravo. Velikokrat se namreč zgodi, da najdemo recept, ki je zapisan za določeno velikost torte, mi pa želimo pripraviti manjšo ali večjo torto. Prav tako smo lahko v skrbeh, ali bo torta dovolj velika za vse ljudi in bomo iz nje dobili zadostno število kosov. V ta namen sem dodala tako imenovani »tortopretvornik«, kjer so v razpredelnici zapisane velikosti tort (premeri tort ter njihove višine) in koliko kosov dobimo iz posamezne torte določene velikosti. Tako bomo točno vedeli, kako veliko torto moramo speči za določeno število ljudi. Pretvorjene količine so prikazane tudi slikovno. Dodala sem tudi količine sestavin za biskvit, za različne velikosti torte, da bo priprava biskvita še lažja in se nam ne bo treba obremenjevati z računanjem posameznih sestavin, saj jih imamo že zapisane.

Ker so anketiranci v spletni anketi izrazili željo po raznih citatih, ki so vezani na sladice, sem v vsebino dodala tudi te. Pri vsakem poglavju se nahaja po en verz, ki je vezan na sladice v poglavju. Vsak, ki bo prebral verz, bo imel med pripravo sladic lepe misli in še večje veselje ob peki.

4.2 Izbira formata in postavitev mreže

Ker sem želela, da bo rokovnik takšen, kot si ga želijo uporabniki, sem tudi pri izbiri formata upoštevala rezultate, ki mi jih je pokazala spletna anketa. Največ anketirancev se je odločilo za A4 format, za format A5 in format 165 x 235mm. Odločila sem se za izbiro formata 165 x 235mm, saj je format A4 prevelik za rokovnik, format A5 pa se mi je zdel premajhen. Izbrala sem torej format, ki je malo manjši kot A4 in malo večji kot A5, še vedno pa omogoča preprosto prenašanje, shranjevanje in seveda uporabo.

Pri postavitvi mreže sem morala upoštevati glavne tipografske parametre, kot sta dodatek za porezavo (ang. bleed) in odmaknjenost od roba porezave (ang. margins). Z uporabo dodatka za porezavo preprečimo deformacijo papirja pri tisku. Papir se namreč pri tisku malenkost razteza in krči in tako se lahko ob straneh pojavi bel rob. Zato vsaki tiskovini, ki jo pripravljamo, dodajamo »bleed«, ki je minimalno 3 mm. Tako se pri končnem izdelku izognemo vidnemu belemu robu. (Demago, 2021)

Odmaknjenost od roba porezave oziroma »margins« je varno območje, v katerem se nahajajo grafični elementi, slike, logotipi, besedila ipd. Margine si določamo iz enakih razlogov kot dodatek za porezavo – da se izognemo deformaciji papirja pri tisku. Če se bodo elementi nahajali preblizu linije odreza, se lahko zgodi, da se bodo deli odrezali. Zato si vedno dodamo

margin, ki naj bodo minimalno 3–5 mm. Njihova velikost pa je odvisna tudi od vrste vezave, saj so pri določeni vezavi večje. Pri spiralni vezavi je dobro upoštevati odmik vsaj 13–15 mm, pri šivanju z žico minimalno 10 mm, pri mehki in trdi vezavi pa minimalno 10 mm (zgoraj, spodaj) in minimalno 15 mm (levo, desno). (Demago, 2021)

Pri ustvarjanju dokumenta za rokovnik sem tako izbrala 3 mm dodatka za porezavo. Margine na notranji strani sem nastavila na 18 mm zaradi potrebe spiralne vezave in 10 mm na zunanjih robovih. Spiralno vezavo sem izbrala zato, ker se mi je zdela najprimernejša vezava za rokovnik. Omogoča preprosto uporabo, saj lahko rokovnik popolnoma odpremo (za 360°). Prav tako spiralna vezava preprečuje, da bi se rokovnik samodejno zapiral. Tudi anketiranci so v spletni anketi izbrali spiralno vezavo kot najprimernejšo za rokovnik.

4.3 Izris grafik in izbira tipografije

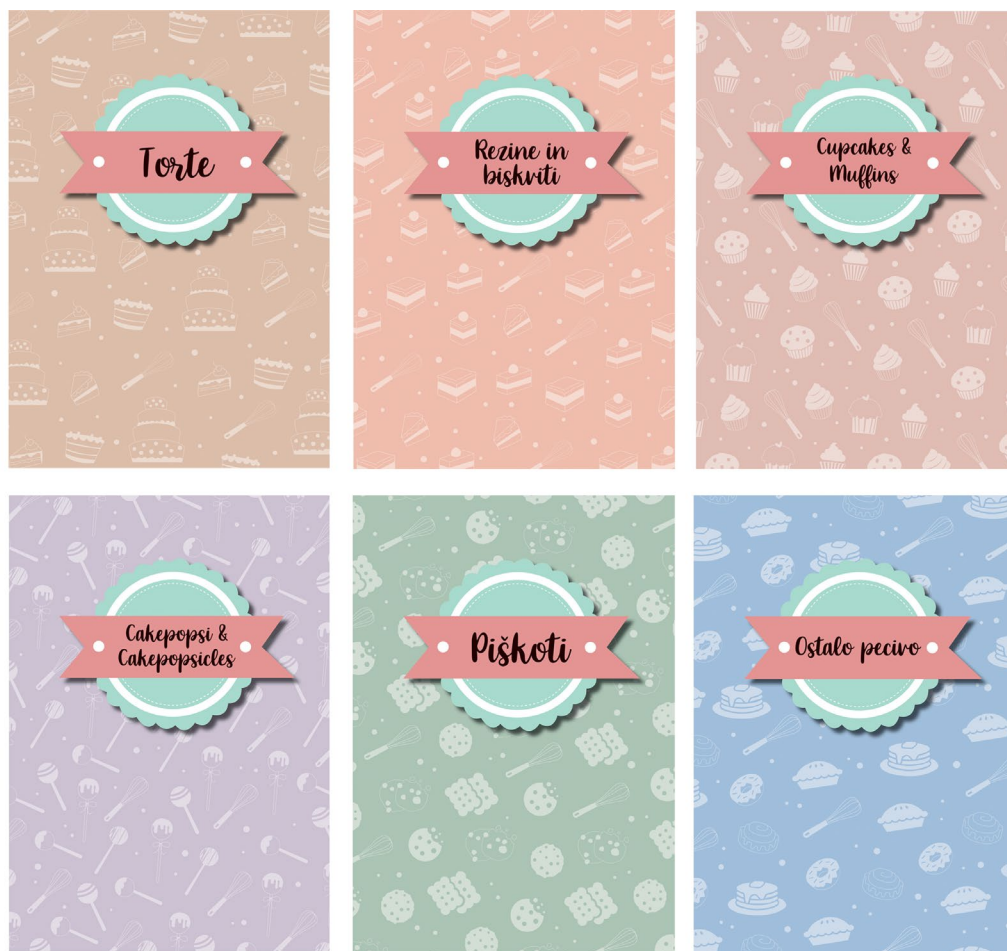
Pri analizi obstoječih rokovnikov za zapis receptov sem ugotovila, da primanjkuje grafik ali pa jih rokovnik niti ne vsebuje. Pri izdelavi lastnega rokovnika sem zato vključila veliko grafik, ki se pojavljajo skozi celotno vsebino. Pri izbiri grafik sem se odločala na podlagi poglavja. Vsako poglavje namreč vsebuje grafike, ki prikazujejo sladice, ki spadajo v to poglavje. Grafike se pojavijo kot samostojni elementi in kot del ozadja.

Ker sem pogrešala tudi uporabo barv pri rokovnikih, saj so večinoma narejeni v črno-beli izvedbi, sem pri lastnem rokovniku za vsako poglavje uporabila drugačno barvo. Izbrala sem kombinacijo nežnih tonov posameznih barv, ki so jih izbrali anketiranci v spletni anketi, in nekaj drugih barv, saj so bile določene barve pretemne. Posamezno poglavje je tako sestavljeno iz naslova, barvnega ozadja izbrane barve in določenih grafik, ki se kot vzorec pojavljajo v ozadju na barvni podlagi (slika 38). Prav tako je v enakih barvah vseh deset receptov, ki sodijo v določeno poglavje.

	C 13% M 25% Y 31% K 31% #dcbeaa		C 19% M 22% Y 7% K 0% #cbc1d2
	C 4% M 29% Y 27% K 0% #efbdad		C 34% M 12% Y 31% K 0% #abc4b4
	C 11% M 27% Y 34% K 0% #e0bcb3		C 36% M 16% Y 4% K 0% #a0bedc

Slika 37: Uporabljene barve v rokovniku v vrednostih CMYK in heksadecimalnem zapisu

Vir: (lasten)

Slika 38: Posamezna poglavja v rokovniku

Vir: (lasten)

Posamezne grafike sem izrisovala v programu za vektorsko grafiko – Adobe Illustrator. Uporabljala sem orodja in funkcije, ki jih ponuja program. Ker so morale biti grafike enotni elementi, sem veliko uporabljala funkcijo »Unite« iz niza »Shape Modes«, ki ga najdemo v zavihku »Pathfinder«. Ta funkcija omogoča, da elemente družimo v celoto, jih razčlenimo, preoblikujemo ipd. Vsako grafiko sem sprva izrisala s pomočjo orodja »Pen Tool«, mu dodelila obrobo in polnilo ter izvršila ukazni niz »Object« – »Expand«, da sem grafiki obrobo spremenila v ploskev. Nato sem celotno grafiko označila ter ji s pomočjo »Pathfinderja« dodelila ukaz »Unite«. Tako je grafika postala celota. Grafike sem nato kopirala in prenesla v Adobe InDesign, kjer sem pripravljala rokovnik, saj nam programa omogočata prenos elementov. V InDeignu sem grafike razvrstila na zeleno mesto in jim dodelila barvo ter prosojnost (če so se nahajale v ozadju).

Slika 39: Izrisane grafike, ki so uporabljene v rokovniku

Vir: (lasten)

V rokovniku sem uporabila pet vrst tipografij. Pri izbiri tipografije za naslove sem upoštevala rezultat spletne ankete. Največ anketirancev se je odločilo za pisavo »KG What A Time«, zato sem jo uporabila pri naslovih posameznih poglavij. Za besedilo, ki se pojavlja pri posameznem receptu, sem izbrala pisavo »Journey Planner«, saj je lahko berljiva in je vsebina še vedno pregledna. Za vse ostalo besedilo, ki se pojavlja pri vsebini, pa sem uporabila družino pisave »Franklin Gothic«. Pri zapisih verzov, ki se nanašajo na sladice, sem uporabila pisavi »Comic Sans MS« in »MV Boli«.

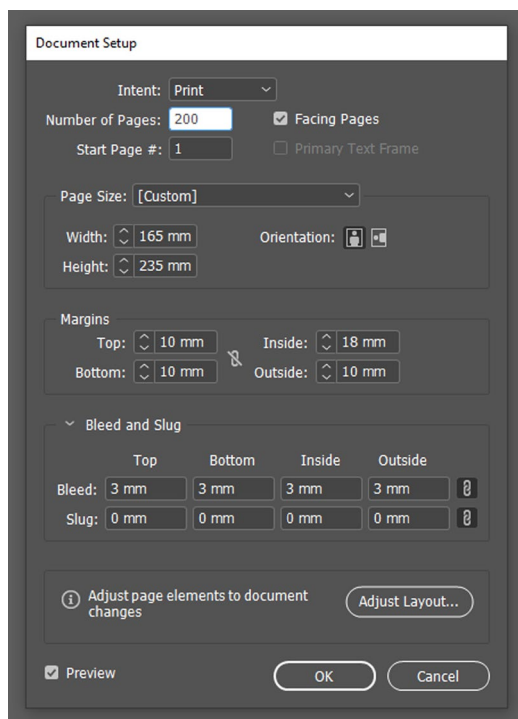
KG What A Time
JOURNEY PLANNER
Franklin Gothic Demi Cond
Franklin Gothic Book
Comic Sans MS
MV Boli

Slika 40: V rokovniku uporabljene pisave

Vir: (lasten)

4.4 Oblikovanje dokumenta – prelom

Rokovnik sem oblikovala v programu Adobe InDesign. Izbrala sem nov dokument, ga poimenovala in določila potrebne nastavitve. Določila sem 200 strani, format 165 x 235 mm, margine 10 mm (zgoraj, spodaj, zunaj) in 18 mm (znotraj) ter dodala dodatek za porezavo 3 mm.

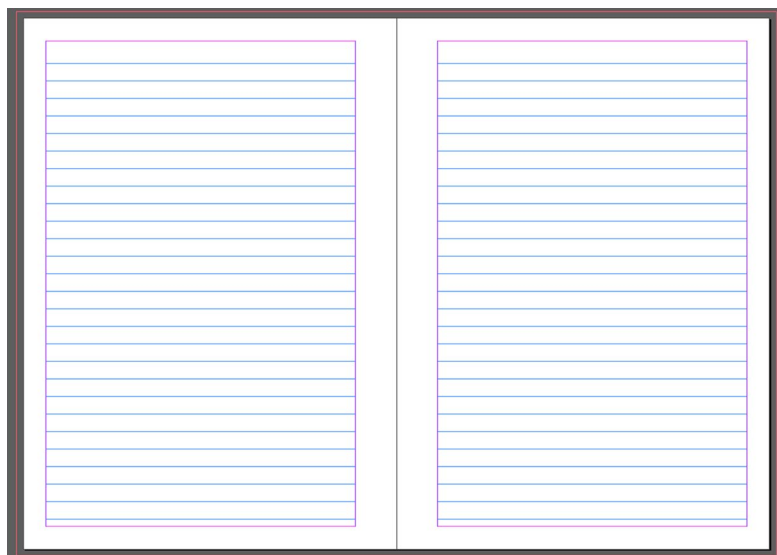
Slika 41: Uporabljene nastavitve dokumenta v programu Adobe InDesign

Vir: (lasten)

Ko sem imela dokument pripravljen, sem začela z vnašanjem vsebine in oblikovanjem. Prvi korak je bil postavitve vzorčnih strani (ang. masters). Za vsako posamezno poglavje v rokovniku sem naredila vzorčno stran. To sem storila tudi za vsak recept vsakega poglavja. Pazila sem, da se vsi elementi nahajajo znotraj varnega območja, da so med seboj poravnani, imajo med seboj enake razmike ipd.

Pri postavitvi elementov na stran sem si pomagala z ravnili (ang. Rulers) oziroma pomožnimi črtami. Ker sem imela pri vsebini veliko linij oziroma črt, ki so bile namenjene kasnejšemu zapisovanju, sem si nastavila mrežo (ang. Grid), ki mi je služila kot vodilo pri zarisovanju črt. S pomočjo ukaznega niza: »Edit« – »Preferences« – »Guides & Pasteboard« sem odprla pogovorno okno »Preferences«, kjer sem si določila razmik med črtami, ki sestavljajo mrežo.

Določila sem razmik 8 mm, saj je to primerna razdalja med črtami, ki nam omogoča preprosto zapisovanje (črte niso preveč skupaj in ne preveč narazen). Da me mreža po končanem izrisu črt ni motila pri nadaljnjem oblikovanju, sem si jo z ukaznim nizom: »View« – »Grids & Guides« – »Hide Baseline Grid« izklopila. Po enakem postopku sem si jo po potrebi spet vklopila nazaj.

Slika 42: Prikaz mreže v programu Adobe InDesign

Vir: (lasten)

Črtam, ki sem jih izrisala za potrebe kasnejšega zapisovanja v rokovniku, sem dodelila slog »Dotted« in s tem dobila pikčasto črto. Želela sem namreč, da so črte drugačne od običajnih. Prav tako so zapiski na njih bolj vidni in preglednejši. Debelino črt sem nastavila na 0,75 pt, da se niso zdele predebele in se bodo zapiski na njih lepo videli.

Pri oblikovanju recepta za posamezno poglavje sem uporabljala linije, ki sem jim določila slog in debelino, barvne ploskve z določeno prosojnostjo ter grafike, ki sem jih predhodno izrisala v Illustratorju. Vsebino recepta sem oblikovala tako, da en recept obsega tri strani. Na prvi strani je prostor za osnovne informacije o receptu, prostor za zapis sestavin in prostor za skico ali fotografijo. Druga stran je v celoti namenjena zapisu postopka, saj sem želela, da je na voljo res veliko prostora, ker so postopki običajno zelo dolgi. Na tretji strani pa je prostor za zapis trikov in nasvetov ter preostali zapiski. Ker sem želela, da vsebina ni dolgočasna, sem v ozadje pri črtah dodala posamezne grafike, ki sem jim zmanjšala prosojnost na 10 %.

Slika 43: Prikaz postavitve strani za zapis recepta v poglavju Torte

Vir: (lasten)

Po končanih oblikovanih vzorčnih straneh sem se lotila preloma rokovnika. To je bilo zelo preprosto, saj sem na posamezne strani samo vstavljala predhodno oblikovane vzorčne strani. Četudi sem na koncu našla kakšno napako, mi ni bilo treba popravljati vseh 200 strani, ampak sem popravila samo vzorčno stran in napaka je izginila na vseh 200 straneh.

Po končanem prelomu sem še enkrat preverila število strani, saj je moralo biti deljivo z dva zaradi vezave. Preverila sem tudi zapis naslovov in preostalega besedila, če imam uporabljene pravilne barve, če so elementi poravnani in da ne segajo čez varno območje. Pregledala sem tudi vse grafike, saj se pri prenosu iz Illustratorja lahko zgodi, da se popačijo, če niso pravilno pripravljene (morajo biti kot celota). Na hitro sem preletala tudi vse strani, saj sem se želela prepričati, da je pri vsakem poglavju vstavljenih točno deset receptov. Tako sta sledila še izvoz PDF-datoteke za tisk in izdelava naslovnice oziroma ovitka za rokovnik.

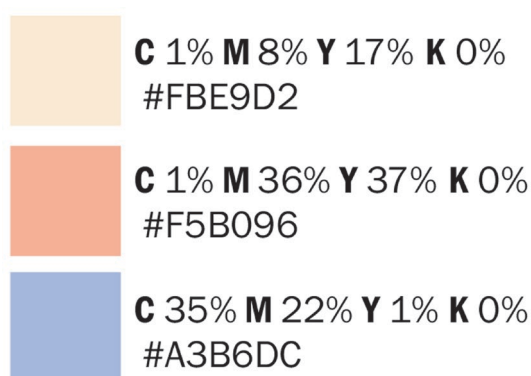
4.5 Izdelava naslovnice

Naslovnico oziroma ovitek za rokovnik sem v celoti pripravila v programu Adobe Illustrator. Ker je rokovnik vezan s spiralo, sem potrebovala prvo in zadnjo stran ovitka. Tudi debeline hrbta mi tukaj ni bilo treba upoštevati, saj bi jo morala v nasprotnem primeru, če ne bi šlo za spiralno vezavo, prišteti k formatu ovitka. Odločila sem se, da bo imel ovitek zavihke in bo spredaj segal čez rob, spodaj in zgoraj pa bo poravnana s knjižnim blokom. Tako se motiv ovitka

nadaljuje prek zavihka in je potiskan, ne ostane bel. Potrebovala sem v bistvu dva ovitka – sprednjega, ki ima zavihke na desni strani in zadnjega, ki ima zavihke na levi strani.

Sprva sem se lotila izdelave prve strani ovitka. Za ovitek sem predvidevala 2–3 mm širšo stran, kot je notranjost, torej 165 + 3 mm, da bo ovitek segal čez rob. Odprt ovitek je torej neto dimenzije 336 x 235 mm. V programu sem izbrala nov dokument, ga poimenovala, določila 3 mm dodatka za porezavo in izbrala format. Najprej sem si na strani določila sredino, saj je bil na desni strani zavihke, na levi pa sem oblikovala naslovnico. Ker Illustrator ne omogoča postavitve margin, sem si margine označila kar sama, s pomočjo ravnil (ang. Rulers). Tudi tukaj sem upoštevala odmik 13–15 mm od hrbta zaradi spiralne vezave.

Ker je moj rokovnik namenjen vpisovanju receptov sladic, sem se odločila, da bo naslov rokovnika »Moji recepti za pecivo in slaščice« s podnapisom »rokovnik«. Tipografija, ki sem jo uporabila pri naslovu, je »KG What A Time«. Za ozadje ovitka sem izbrala nežno oranžno barvo z vzorcem belih pik, ki imajo določeno prosojnost 70 %. Vzorec sem naredila tako, da sem najprej izrisala belo piko s pomočjo orodja »Ellipse Tool«, nato sem izvedla ukazni niz »Object« – »Pattern« – »Make« in v paleti (ang. Swatches) se mi je pojavil nov vzorec. Naslov rokovnika sem postavila v bel okvir na vrhu strani, ki ima dodeljeno obrobo. Naslov je v modri in oranžni barvi. Na dnu strani se nahaja grafika torte na barvni podlagi, ki sem jo naredila s pomočjo »Line Segment Tool«, ki ima dodeljeno debelino (ang. Stroke) in izbran slog. Na desni strani se nahaja barvna ploskev, ki bi v drugem primeru vezave služila kot hrbet rokovnika.

Slika 44: Uporabljene barve pri ovitku

Vir: (lasten)

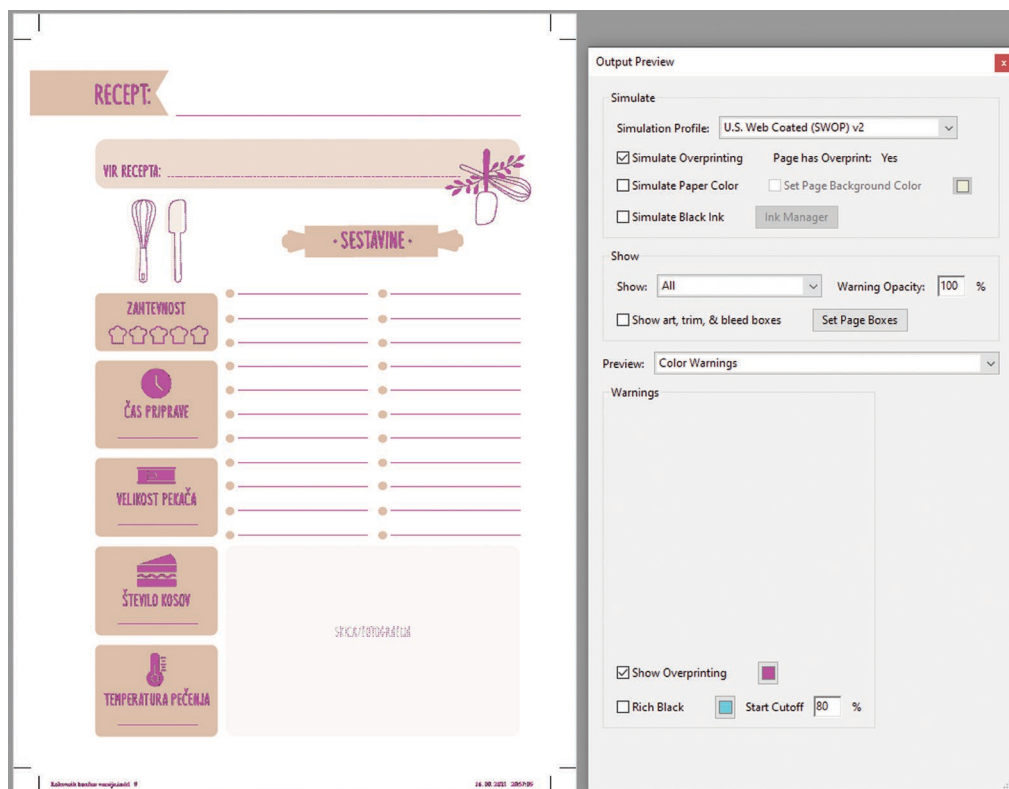
Zadnja stran ovitka je popolnoma enaka sprednji strani, le da sem tukaj elemente, ki so na zadnji strani ovitka, postavila na desno stran, saj je leva stran predstavljala zavihke. Na desni strani se torej nahaja le barvna ploskev.

4.6 Priprava PDF-datoteke za tisk

Ker je pravilna priprava datotek ključnega pomena za kakovosten tisk in končni izdelek, bom v nadaljevanju opisala postopek priprave datotek na tisk. Rokovnik se je tiskal in izdelal v tiskarni DEMAT d. o. o., digitalni tisk. Ker sem morala datoteke, preden sem jih odposlala, ustrezno pripraviti, so mi poslali navodila za pripravo PDF-datotek za tisk.

Še preden sem vse datoteke izvozila v PDF, sem v vsakem dokumentu pisave spremenila v krivulje (ang. Outlines). Tako v InDesignu kot tudi v Illustratorju sem to storila tako, da sem posamezno pisavo označila ter izvedla ukazni niz »Type« – »Create Outlines«. Pisave sem spremenila v krivulje zato, da ni bilo treba dodajati vseh uporabljenih pisav, saj se zna zgoditi, da jih tiskarna nima. Ko pisavo spremenimo v krivulje, se namreč pretvori v element in ni več definirana kot pisava. Tudi besedila ne moremo več spreminjati. Poleg tega se s spreminjanjem pisav v krivulje izognemo nepotrebnim zapletom pri tisku.

Eden izmed dajalnikov, na katerega moramo biti pozorni, je tudi prekrivanje barv (ang. Overprint). Prekrivanje pomeni, da se določena barva popolnoma prekrije z drugo. Preprost primer prekrivanja je črno besedilo na grafičnem elementu ali fotografiji. Sama sem prekrivanje barv preverila v programu »Adobe Acrobat DC«. Datoteko, ki je sem jo izvozila kot PDF, sem odprla v programu, izbrala okence »Print Production«, kjer sem izbrala »Output Preview«, da se mi je odprlo pogovorno okno. V pogovornem oknu sem v zavihku »Preview« izbrala opcijo »Color Warnings« in na dnu obkljukala okvirček »Show Overprinting«. Program mi je tako samodejno označil prekrivanje barv.

Slika 45: Prekrivanje barv (označeno z vijolično) in pogovorno okno v programu Adobe Acrobat DC

Vir: (lasten)

Po končanem pregledu ustreznosti barvnega prekrivanja in spreminjanja pisav v krivulje sem sledila navodilom tiskarne za pravilen izvoz PDF-datoteke.

V programu InDesign sem izbrala ukazni niz »File« – »Adobe PDF Presets« – »High Quality Print«, da se mi je odprlo pogovorno okno »Export Adobe PDF«. V tem oknu sem nato določala potrebne nastavitve. V zavihku »Compatibility« sem izbrala možnost »Acrobat 5 (PDF 1.4)«. Pri »Pages« sem označila možnost »All« in »Pages«. To pomeni, da sem izvozila vse strani dokumenta po straneh (ang. Pages). Pri »Options« sem izbrala možnost »Optimise for Fast Web View«.

Pri nastavitvi kompresije slik (ang. Compression) sem v zavihku »Color Images« izbrala »Do Not Downsample«, pri »Compression« sem izbrala »Automatic (JPEG)« in pri »Image Quality« možnost »Maximum«. Enake nastavitve sem izbrala pri »Grayscale Images«. Pri »Monochrome Images« sem izbrala možnost »Do Not Downsample« in »Compression« nastavila na »CCITT Group 4«.

V zavihku »Marks and Bleeds« sem označila »Crop Marks« (oznake za porezavo) in »Page Information« (podatke o strani). Pri izvoženem PDF-dokumentu bodo tako na vsaki strani vidne oznake za porezavo in podatki o strani. V polje »Offset« sem vpisala 3 mm. Pri »Bleed and Slug« sem nastavila »Bleed« (dodatek za porezavo) 3 mm.

V zavihku »Output« za barvno upravljanje sem pri »Color Conversion« izbrala možnost »No Color Conversion«, pri »Profile Inclusion Policy« pa sem izbrala možnost »Don't Include Profiles«. S klikom na gumb »Export« sem izvozila datoteko. Enak postopek za izvoz PDF-datoteke sem izpeljala v programu Illustrator za izvoz datotek ovitka. Vse datoteke sem še enkrat pregledala in zadevo poslala v tisk.

Rokovnik obsega 200 strani in ovitek z zavihki (spredaj in zadaj), ki so vpeti v spiralo. Papir za notranjost rokovnika (knjižni blok) je nepremazni 120 g shiro echo white. Za ovitek je izbran premazni 350 g mat shiro echo white (enak kot v notranjosti, le z večjo gramaturo – močnejši). Gre za Favinijev papir, ki ga je mogoče reciklirati, je biorazgradljiv in ima certifikat FSC. Zavedam se namreč pomena ohranjanja narave in njenih virov in želim, da se okolje čim manj obremenjuje. Notranjost rokovnika se je tiskala 4/4, kar pomeni barvno obojestransko, ovitek pa 4/0, kar pomeni barvno enostransko. Dodelava pri rokovniku je bilo vezanje s srebrno kovinsko spiralo po daljši stranici.

Slika 46: Platnice in vsebina rokovnika »Moji recepti za pecivo in slaščice« kot končni izdelek

Vir: (lasten)

5 SKLEP

Glavni cilj diplomskega dela je bil zasnovati rokovnik za vpisovanje receptov sladice in ga v končni fazi tudi realizirati. Po končanih raziskavah, snovanju in oblikovanju je bil cilj dosežen. Izdelala sem lasten rokovnik »Moji recepti za pecivo in slaščice«, ki ga že veselo uporabljam.

Med pisanjem diplomskega dela sem se dotaknila tudi tem glede elektronskih aplikacij. Tukaj sem se osredotočila na pomen tiskane in e-knjige, kjer sem spoznala, da tiskana in e-knjiga odlično sobivata in bi večja uporaba e-knjig lahko privedla do večjega ohranjanja okolja. Vendar se še vedno veliko ljudi odloča za tiskane knjige, že zaradi tega, ker nimajo primernih naprav za branje e-knjig. Za določene namreč potrebujemo e-bralnike, ki imajo visoko ceno. Glede na vsa spoznanja in ugotovitve lahko potrdim prvo hipotezo: »Porast elektronskih aplikacij za zapisovanje ne izpodriva klasičnih rokovnikov.« Že spletna anketa je pokazala, da le 7 % anketirancev uporablja aplikacijo za zapisovanje, vsi preostali raje uporabljajo klasične tiskane rokovnike. Tudi pri primerjavi tiskane knjige z e-knjigo sem ugotovila, da so e-knjige še vedno v manjšini pri uporabi. Četudi imajo ljudje možnost dostopa do digitalnih vsebin, si jih raje natisnejo in berejo iz papirja. Kljub porasti raznih aplikacij za zapisovanje, ki omogočajo priročno rabo, je še vedno veliko povpraševanje po tiskanih rokovnikih.

Naslednjo hipotezo: »Kljub razširjenosti in priljubljenosti digitalnega tiska je ofsetni tisk dandanes še vedno nepogrešljiva tehnika tiska.« lahko prav tako potrdim, saj sem med primerjavo digitalnega in ofsetnega tiska spoznala, da je ofsetni tisk že starejša tehnika tiska, ki se je ohranila vse do danes, saj bi si brez nje po nepotrebnem oteževali delo. Ofsetni tisk izberemo, kadar gre za velike količine naklad in kadar želimo, da so tiskovine res kakovostne in natančne. Še ena pozitivna stvar pri tem pa je, da je pri velikih nakladah tudi cenovno ugodnejši.

Pri ekološki proizvodnji papirja sem se naučila veliko o podjetju Favini, ki papir izdeluje iz odpadnih materialov. To je res velika prednost za porabo naravnih virov in za okolje, saj lahko tukaj že govorimo o krožnem gospodarstvu. Zato lahko potrdim naslednjo hipotezo: »Proizvodnja papirja iz odpadnih materialov je primer dobre prakse krožnega gospodarstva.« Danes podjetje Favini svoje pridelave papirja še ne opredeljuje kot krožno gospodarstvo, ampak bi glede na potek izdelave papirja to lahko storilo. Krožno gospodarstvo je namreč krog, v katerem poteka izdelava nekega materiala od začetka pridobitve surovin pa vse do konca odpadnih snovi, ki se nato ponovno uporabijo na začetku. Primer takšnega kroga je pridelava papirja iz tropin, ki ostanejo vinogradnikom. Tropine se porabijo za izdelavo papirja, ostanki

od pridelave papirja pa gredo za gnojila, ki se uporabijo za gnojenje grozdja. Grozdje se nato spet uporabi in ostanejo tropine, iz katerih se naredi papir. Tako dobimo celoten krog, ki se lahko ponavlja in ponavlja.

Ker sem želela izdelati rokovnik, ki bo ustrezal lastnim željam in tudi željam uporabnikov, sem izvedla spletno anketo, s pomočjo katere sem pridobila informacije o željah in predlogih za izgled in vsebino rokovnika. Moj namen je bil tudi izdelati kreativen rokovnik, zato sem analizirala rokovnike za vpisovanje receptov, ki jih trenutno najdemo na trgu. Raziskovala sem tudi rokovnike z drugačnimi tematikami, da sem spoznala podobnosti med njimi. Tukaj lahko potrdim tretjo hipotezo: »Rokovniki, priročniki, knjige za vpisovanje receptov, obveznosti ipd. temeljijo na oblikovanju s področja organiziranosti.« Četudi se rokovniki razlikujejo po tematikah in so te zelo raznolike, imajo vsi nekaj skupnega, in to je organiziranost. Glavni namen rokovnikov je namreč, da je njihova vsebina oblikovana in razporejena tako, da se uporabniki v njem hitro znajdejo in si organizirajo zapiske. Med analizo različnih vrst rokovnikov sem spoznala, da med oblikovanje s področja organiziranosti spadajo prav grafični elementi, kot so linije, ploskve in barve. Prav ti elementi nam omogočajo oblikovanje takšne vsebine. Vsi analizirani rokovniki imajo namreč vsebino, ki je sestavljena iz barvnih ploskev, na katerih se nahaja besedilo ali drugi elementi, tvorjeni so tudi okvirji, ki nam dodatno poudarijo določeno stvar.

V zadnjem delu diplome sem predstavila celoten potek izdelave lastnega rokovnika. Potrebni je bilo kar nekaj korakov, da sem prišla do zelenega zaključnega izdelka. Že za oblikovanje moramo poznati osnovna pravila oblikovanja, uporabo programov, kot sta InDesign in Illustrator, ki sem ju uporabljala sama. Pozorni moramo biti na več dejavnikov in že na začetku vedeti, kakšno tiskovino bomo oblikovali, kakšni bodo materiali in vezava, saj vsi vplivajo drug na drugega. Tako sem morala že na začetku vedeti, kakšna bo vezava rokovnika, da sem si temu primerno nastavila strani v dokumentu in postavila črte oziroma margine. Tudi izbira tiskarne je navsezadnje pomembna, saj nam znajo tiskarji svetovati o mnogih stvareh in tudi glede izbire ponudbe se tiskarne zelo razlikujejo. Izbrati moramo takšno, ki bo primerna za naše želje in bo imela navsezadnje tudi primerljivo ceno.

6 VIRI, LITERATURA

- Učila International d. o. o. (2017). *Moji najljubši recepti (rdeč s pikami)*. Pridobljeno iz Knjigarna FELIX:
http://felix.si/search?orderby=position&orderway=desc&search_query=MOJI+NAJLJUB%C5%A0I+RECEPTI+&submit_search=I%C5%A1%C4%8Di
- ALEXEY. (2015). *ŠTIRI VRSTE MREŽNE POSTAVITVE*. Pridobljeno iz Enki:
<https://www.enki.si/blog/izdelava-bolje-oblikovanega-uporabniskega-vmesnika-z-mrežno-postavitvijo>
- Alinea tisk d. o. o. (2016). *Kuharski Zvezek – Roza*. Pridobljeno iz Trgovina Alinea tisk:
<https://shop.alinea.si/product/kuharski-zvezek-roza/>
- App Store. (2020). *Notability*. Pridobljeno iz App Store:
<https://apps.apple.com/us/app/notability/id360593530>
- Bogataj, E. P. (3. april 2020). *Elektronska knjiga podira rekorde*. Pridobljeno iz Cobiss:
<https://blog.cobiss.si/2020/04/03/elektronska-knjiga-podira-rekorde/>
- Bureau Veritas. (21. januar 2020). *CERTIFICIRANJE FSC®*. Pridobljeno iz Bureau Veritas:
<https://www.bureauveritas.si/certificiranje/fsc>
- Cave, R., & Ayad, S. (2015). *Zgodovina knjige skozi knjige: Od prvih zapisov do e-knjige*. Ljubljana: UMco.
- Demago. (2021). *PRIPRAVA DATOTEK ZA TISK*. Pridobljeno iz Demago:
https://www.demago.si/pomoc-ig-3.html#info_242
- EmiLina. (2020). *Moja knjiga z recepti*. Pridobljeno iz EmiLina:
<https://www.emilina.si/izdelek/moja-knjiga-z-recepti/>
- Evina lepotilnica. (2021). *Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 - Be your own diva*. Pridobljeno iz Evina Lepotilnica: <https://evinalepotilnica.si/izdelek/solski-rokovnik-lepotica-2021-2022/>
- Evropski parlament. (2. december 2015). *Krožno gospodarstvo: definicija, pomen in prednosti*. Pridobljeno iz Evropski parlament: Gospodarstvo:
<https://www.europarl.europa.eu/news/sl/headlines/economy/20151201STO05603/krožno-gospodarstvo-definicija-pomen-in-prednosti>

- Favini. (2014). *History*. Pridobljeno iz Favini About us: <https://www.favini.com/en/about-us/history/>
- Frelih, M. (23. oktober 2012). *E-knjiga prodira na knjižni trg*. Pridobljeno iz Dnevnik: <https://www.dnevnik.si/1042445810>
- GoodNotes Support. (11. oktober 2021). *Getting started with GoodNotes 5*. Pridobljeno iz GoodNotes Support: <https://support.goodnotes.com/hc/en-us/articles/360000690095-Getting-started-with-GoodNotes-5#:~:text=GoodNotes%20is%20a%20note%2Dtaking,t%20ever%20lose%20anything%20again.>
- Gozd in gozdarstvo. (2012). *FSC certifikat*. Pridobljeno iz Gozd in gozdarstvo: <https://www.gozd-les.com/upravljanje-gozdov/certificiranje-gozdov/fsc-certifikat>
- Grafičar. (21. februar 2013). *Favini na PaperWoldu predstavil revolucionarni papir Crush*. Pridobljeno iz Grafičar, Revija slovenskih grafičarjev: <https://www.graficar.si/index.php/novice/novice-po-kategorijah/43-materiali/1449-Favini%20na%20PaperWoldu%20predstavil%20revolucionarni%20papir%20Crush>
- Ivanović, B. (2021). *Moj knjižni dnevnik*. Pridobljeno iz Bojana Ivanović: <https://www.bojanaivanovic.com/produkt/moj-knjizni-dnevnik/>
- Jagodic, S. (junij 2012). *Računalniško oblikovanje*. Pridobljeno iz <https://munus2.scng.si/files/2016/01/RaunalniskoOblikovanje.pdf>
- Jamnik, T. (24. november 2020). *Kaj sploh je e-knjiga?* Pridobljeno iz Samozaložba.si: <https://www.samozalozba.si/kaj-je-e-knjiga/>
- Kocijančič, M. (23. oktober 2012). *E-knjiga prodira na knjižni trg*. Pridobljeno iz Dnevnik: <https://www.dnevnik.si/1042445810>
- K-PRINT. (2020). *Moja knjiga receptov, z imenom*. Pridobljeno iz K-PRINT: <https://www.k-print.si/izdelek/moja-knjiga-receptov-z-imenom/>
- Kralj, M. (6. junij 2017). *V krožnem gospodarstvu je papir iz alg, sadja in ostankov usnja*. Pridobljeno iz Dnevnik: <https://www.dnevnik.si/1042774246>
- Krožnik za sosedo. (2020). *Drobtinice: kuharski dnevnik*. Pridobljeno iz Krožnik za sosedo: <https://www.kroznikzasosedo.com/product-page/drobtinice-kuharski-dnevnik>
- Kulundžić, Z. (1967). *Zgodovina knjige*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

- Kušar, P. (7. november 2018). *Organicer – pametni rokovnik, ki je požel uspeh na Kickstarterju*. Pridobljeno iz Mladipodjetnik: <https://mladipodjetnik.si/novice-in-dogodki/novice/organicer-pametni-rokovnik-ki-je-pozel-uspeh-na-kickstarterju>
- Lupton, E. (2004). *Thinking with type : a critical guide for designers, writers, editors, & students*. New York: Princeton Architectural Press.
- Marincelj, P. (2. marec 2020). *TISKANA KNJIGA ALI E-KNJIGA?* Pridobljeno iz Kulturno medijski center Slovenije: <https://homocumolat.com/2020/03/02/tiskana-knjiga-ali-e-knjiga/>
- Mestna občina Ljubljana. (2021). *Projekt APPLAUSE*. Pridobljeno iz Mestna občina Ljubljana: <https://www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/applause/>
- Novak, G. (2004). *Grafični materiali*. Ljubljana: Naravoslovnotehniška fakulteta, Oddelek za tekstilstvo.
- Parker, R. C. (1993). *Looking Good in Print: A Guide to Basic Design for Desktop Publishing, Third Edition*. Chapel Hill (NC): Ventana Press.
- Računalniške novice. (14. avgust 2016). *18 aplikacij, ki bodo dvignile vašo produktivnost na najvišjo možno raven*. Pridobljeno iz Računalniške novice: <https://racunalniske-novice.com/18-aplikacij-ki-bodo-dvignile-vaso-produktivnost-na-najvisjo-mozno-raven/>
- Rejc, Ž. (2020). *Izletnik "Jaz pa pojdem s psom"*. Pridobljeno iz Jaz pa pojdem: <https://jazpapojdem.si/izdelek/izletnik-jaz-pa-pojdem-s-psom/>
- Rejc, Ž. (2020). *Izletnik "Jaz pa pojdem z otroki"*. Pridobljeno iz Jaz pa pojdem: <https://jazpapojdem.si/izdelek/izletnik-jaz-pa-pojdem-z-otroki/>
- Rejc, Ž. (2020). *Zgodba*. Pridobljeno iz Jaz pa pojdem: <https://jazpapojdem.si/zgodba/>
- Repovš, J. (1995). *Kako nastaja in deluje celostna grafična podoba kot del simbolnega identitetnega sistema organizacij*. Ljubljana: Studio Marketing.
- Rugelj, S. (8. februar 2012). *UPORABNIKI VEDNO HOČEJO VSEBINO, NE GLEDE NA MEDIJ PRENOSA!* Pridobljeno iz Knjigarna Bukla: <https://www.bukla.si/revija-bukla/uporabniki-vedno-hocejo-vsebino-ne-glede-na-medij-prenosa.html>

- Sagaj, M. (9. oktober 2018). *Rokovnik na papirju ali v telefonu? Najbolje kar oboje*. Pridobljeno iz Start:up Slovenija: <https://www.startup.si/sl-si/novica/rokovnik-na-papirju-ali-v-telefonu-najbolje-kar-oboje>
- Spakiraj.si. (2019). *Potovalni planer*. Pridobljeno iz Spakiraj.si: <http://spakiraj.si/planer/>
- Spletna tiskarna. (2016). *OFFSET TISK*. Pridobljeno iz Spletna tiskarna: <http://spletnatiskarna.si/digitalni-in-offset-tisk/>
- Tavčar, B. (11. avgust 2017). *Papir iz pomarančnih olupkov in gobe, ki rastejo na odpadni kavi*. Pridobljeno iz Delo: <https://old.delo.si/sobotna/papir-iz-pomarančnih-olupkov-in-gobe-ki-rastejo-na-odpadni-kavi.html>
- Troha, B. (2000). *Od zamisli do tiskovine*. Ljubljana: Založba Pasadena.
- Urshulina. (2020). *Kuharica*. Pridobljeno iz Urshulina: <https://urshulina.si/izdelek/kuharica/>
- Vesper. (2015). *Favini*. Pridobljeno iz Vesper: https://vesper.si/katalog_izdelkov/favini/page-all/
- Zalaznik, J. (2011). *Tekst in podoba : zgoščena zgodovina nekega razmerja*. Ljubljana: JSKD - Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.

7 PRILOGE

Priloga 1: »Spletni vprašalnik«

Zasnova rokovnika za vpisovanje receptov sladice

Moje ime je Tadeja Čeh in sem študentka Akademije v Mariboru. Ob zaključku študija pišem diplomsko nalogo. V namen raziskave o uporabi rokovnikov in izgledu le-teh, izvajam anketo, katere rezultati mi bodo v veliko pomoč pri zasnovi lastnega rokovnika. Rokovnik bo namenjen vpisovanju receptov sladice. Zanima me, kako bi potencialni uporabniki rokovnika želeli da izgleda. Zahvaljujem se vam za vaš čas in izpolnjevanje vprašalnika. Vprašalnik je anonimen.

1. Spol:

Označite samo en oval.

☐ Moški

☐ Ženska

2. V katero starostno skupino spadate?

Označite samo en oval.

☐ do 20 let

☐ 21 - 40 let

☐ 41 - 60 let

☐ 61 let ali več

3. Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?

Označite samo en oval.

☐ Manj kot srednja šola

☐ Srednja šola in več

4. Ali vaše področje izobrazbe vključuje grafično oblikovanje?

Označite samo en oval.

☐ Da

☐ Ne

5. Ali uporabljate rokovnik?

Označite samo en oval.

☐ Da

☐ Ne

☐ Uporabljam elektronsko aplikacijo za zapisovanje

6. Kateri rokovnik uporabljate?

Označite samo en oval.

☐ Klasičen letni

☐ Šolski

☐ Poslovni oz. finančni

☐ Za prosti čas

☐ Za obroke/recepte

☐ Drugo

7. Kako pogosto uporabljate rokovnik?

Označite samo en oval.

☐ Nikoli

☐ Redko

☐ Včasih

☐ Vsak dan

8. Kako ste prišli do rokovnika?

Označite samo en oval.

- ☐ Kupil/a sem ga preko spleta
- ☐ Kupil/a sem ga v knjigarni/papirnici
- ☐ Dobil/a sem ga kot darilo
- ☐ Naredil/a sem si ga sam/a
- ☐ Drugo

9. Katera merila so vplivala na vaš nakup rokovnika?

Izberite vse primerne odgovore.

- ☐ Vizualna podoba
- ☐ Uporabnost/praktičnost
- ☐ Preglednost
- ☐ Cena
- ☐ Velikost (format)
- ☐ Material
- ☐ Vezava
- ☐ Notranjo oblikovanje (razporeditev)

Drugo: ☐ _____

10. Ste že kdaj kupili rokovnik zaradi vpliva influencerja?

Označite samo en oval.

- ☐ Da
- ☐ Ne

11. Če imate rokovnik za vpisovanje receptov, ali ste zadovoljni z njim?

Označite samo en oval.

- ☐ Da
- ☐ Ne

12. Kaj vas pri vašem rokovniku za vpisovanje receptov najbolj moti?

Izberite vse primerne odgovore.

- ☐ Monotono oblikovanje
- ☐ Premalo prostora za zapis recepta
- ☐ Ni prostora za skice/fotografije
- ☐ Rokovnik ni razdeljen na posamezna poglavja
- ☐ Velikost rokovnika
- ☐ Obstojnost rokovnika
- ☐ Nimam rokovnika za vpisovanje receptov

13. Bi želeli imeti rokovnik za vpisovanje receptov samo za sladice?

Označite samo en oval.

- ☐ Da
- ☐ Ne

14. Kje najpogosteje izbirate recepte za sladice?

Označite samo en oval.

- ☐ V kuharskih knjigah
- ☐ V revijah in časopisih
- ☐ Na spletu
- ☐ Ne pripravljam sladice
- ☐ Drugo: _____

15. Kaj je po vašem mnenju najpomembnejše pri rokovniku?

Izberite vse primerne odgovore.

- ☐ Vizualna podoba
- ☐ Praktičnost
- ☐ Vzdržljivost rokovnika
- ☐ Notranjo oblikovanje (razporeditev)
- ☐ Cena

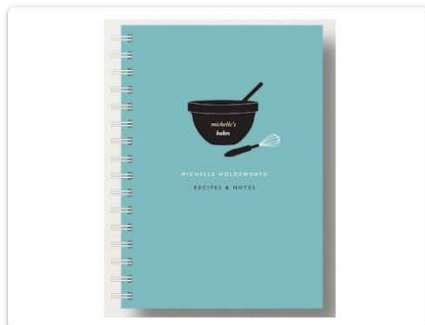
Drugo: ☐ _____

16. Kateri rokovnik bi izbrali, če bi se odločali na podlagi videza naslovnice?

Označite samo en oval.

☐ Možnost 1

☐ Možnost 2

☐ Možnost 3

☐ Možnost 4

☐ Možnost 5

17. Katera je po vašem mnenju najustreznejša velikost rokovnika (format)?

Označite samo en oval.

☐ A4 (210 x 297 mm)

☐ 165 x 235 mm

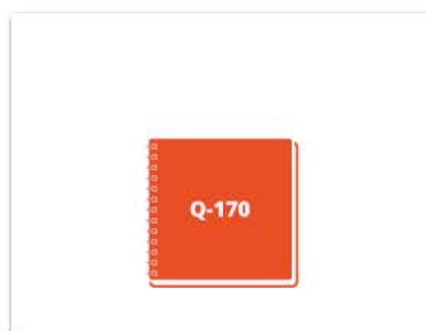
☐ A5 (148 x 210 mm)

☐ A6 (105 x 148 mm)

☐ 230 x 230 mm

☐ 170 x 170 mm

18. Kakšen format bi raje izbrali?

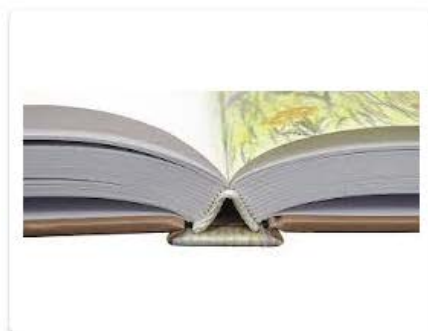
Označite samo en oval.

☐ Pokončen

☐ Ležeč

19. Katera vrsta vezave se vam zdi najustreznejša za rokovnik?

Označite samo en oval.

☐ Klasična trda

☐ Mehka

☐ Spiralna

20. Katero naslovnico rokovnika, bi ocenili z najboljšo oceno?

Označite samo en oval.

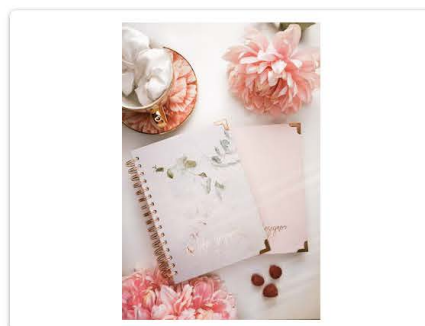
☐ Moji najljubši recepti - vijoličen s srčki (od založbe Učila)

☐ Moja knjiga z recepti

☐ Izletnik "Jaz pa pojdem"

☐ My Life Designer – Minimal Blush

☐ Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 – Be your own diva

☐ Kuharski Zvezek – Roza

21. Izberite eno izmed možnosti, zaradi česar ste izbrali to naslovnico.

Označite samo en oval.

- ☐ Barve
- ☐ Oblikovanje
- ☐ Vezava
- ☐ Vizualna atraktivnost
- ☐ Drugo: _____

22. Katero, od zgoraj naštetih naslovníc, bi ocenili z najslabšo oceno?

Označite samo en oval.

- ☐ Moji najljubši recepti - vijoličen s srčki (od založbe Učila)
- ☐ Moja knjiga z recepti
- ☐ Izletnik "Jaz pa pojdem"
- ☐ My Life Designer – Minimal Blush
- ☐ Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 – Be your own diva
- ☐ Kuharski Zvezek – Roza

23. Izberite notranjost rokovnika, ki vas najbolj vizualno privlači.

Označite samo en oval.

☐ Moji najljubši recepti - vijoličen s srčki (od založbe Učila)

☐ Moja knjiga z recepti

☐ Izletnik "Jaz pa pojdem"

☐ My Life Designer – Minimal Blush

☐ Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 – Be your own diva

☐ Kuharski Zvezek – Roza

24. Katera notranjost, od zgoraj naštetih rokovnikov, vam je najmanj všeč?

Označite samo en oval.

- ☐ Moji najljubši recepti - vijoličen s srčki (od založbe Učila)
- ☐ Moja knjiga z recepti
- ☐ Izletnik "Jaz pa pojdem"
- ☐ My Life Designer – Minimal Blush
- ☐ Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 – Be your own diva
- ☐ Kuharski Zvezek – Roza

25. Katero oblikovanje se vam zdi najprivlačnejše in najfunkcionalnejše?

Označite samo en oval.

☐ Možnost 1

☐ Možnost 2

☐ Možnost 3

26. Katero vrsto pisave (font) bi izbrali za naslove v rokovniku?

Označite samo en oval.

RECEPTI

☐ Journey Planner

Recepti

☐ MADE Gentle

Recepti

☐ Lemon Drink

Recepti

☐ HAPPY WINTER

Recepti

☐ KG What A Time

Recepti

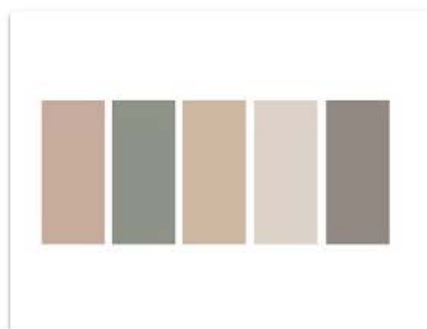
☐ Baking Lion

27. Katere barve se vam zdijo najprimernejše za notranjo podobo rokovnika za vpisovanje receptov sladic?

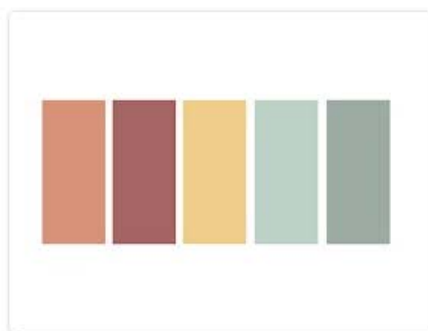
Označite samo en oval.

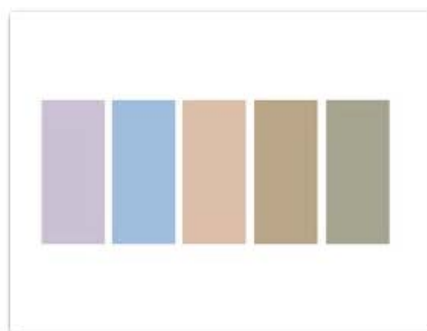
☐ Možnost 1

☐ Možnost 2

☐ Možnost 3

☐ Možnost 4

☐ Možnost 5

☐ Želel/a bi imeti črno-belo verzijo

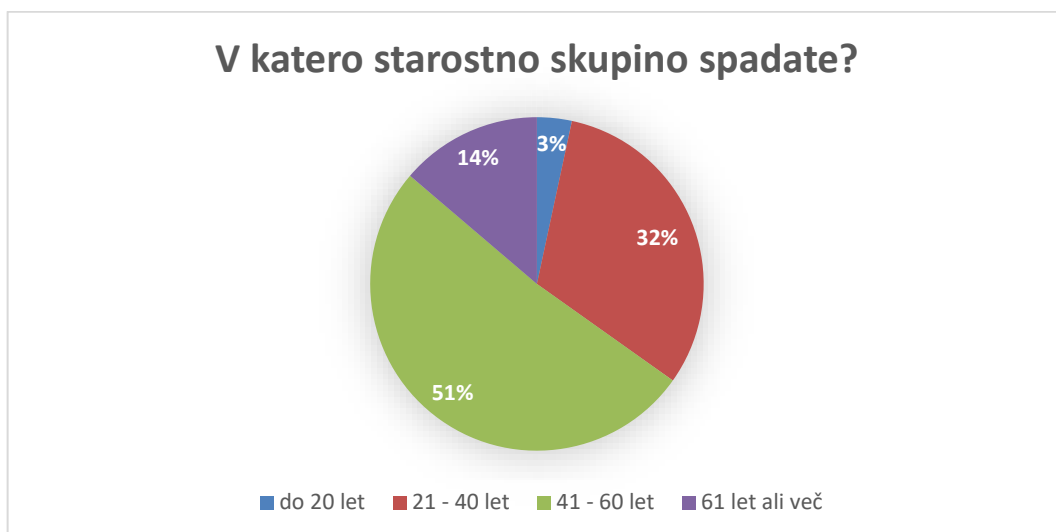
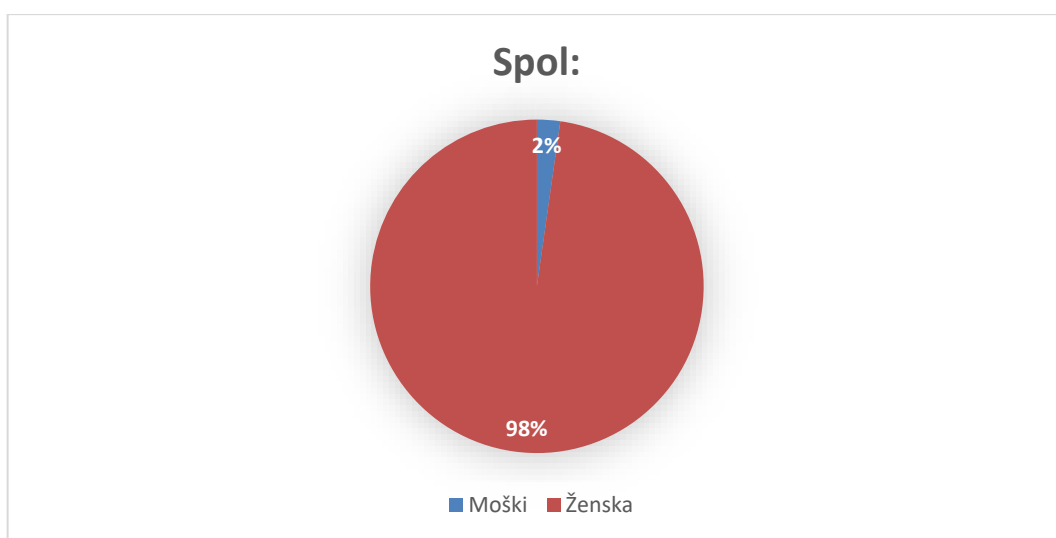
28. Bi želeli v rokovniku za vpisovanje receptov sladice imeti razne citate vezane na sladice?

Označite samo en oval.

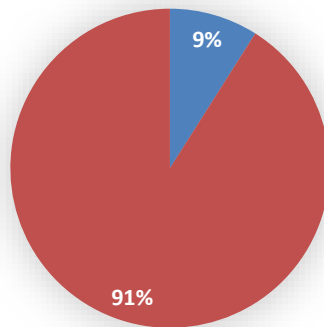
☐ Da

☐ Ne

Priloga 2: »Rezultati spletnega vprašalnika, prikazani z grafikoni«

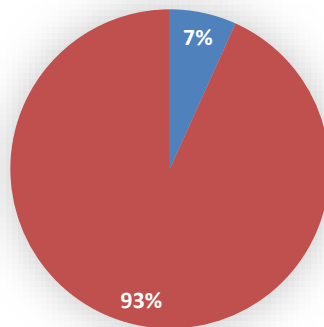

Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?

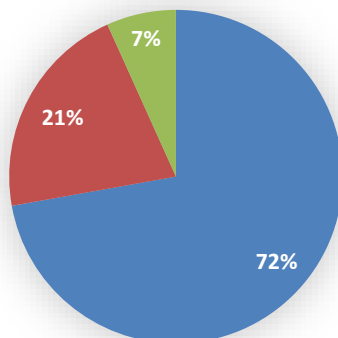
■ Manj kot srednja šola ■ Srednja šola in več

Ali vaše področje izobrazbe vključuje grafično oblikovanje?

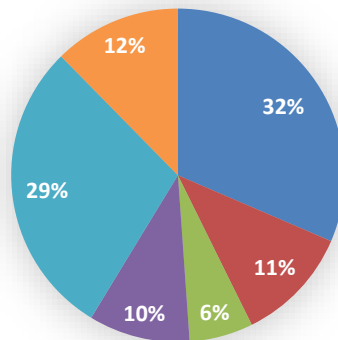
■ Da ■ Ne

Ali uporabljate rokovnik?

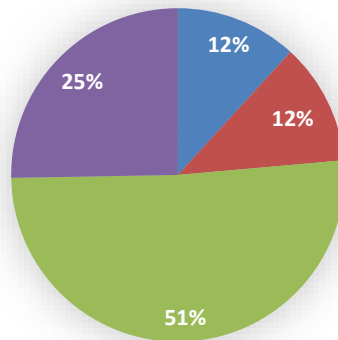
■ Da ■ Ne ■ Uporabljam elektronsko aplikacijo za zapisovanje

Kateri rokovnik uporabljate?

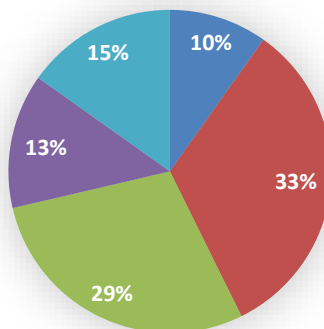
■ Klasičen letni ■ Šolski ■ Poslovni oz. finančni ■ Za prosti čas ■ Za obroke/recepte ■ Drugo

Kako pogosto uporabljate rokovnik?

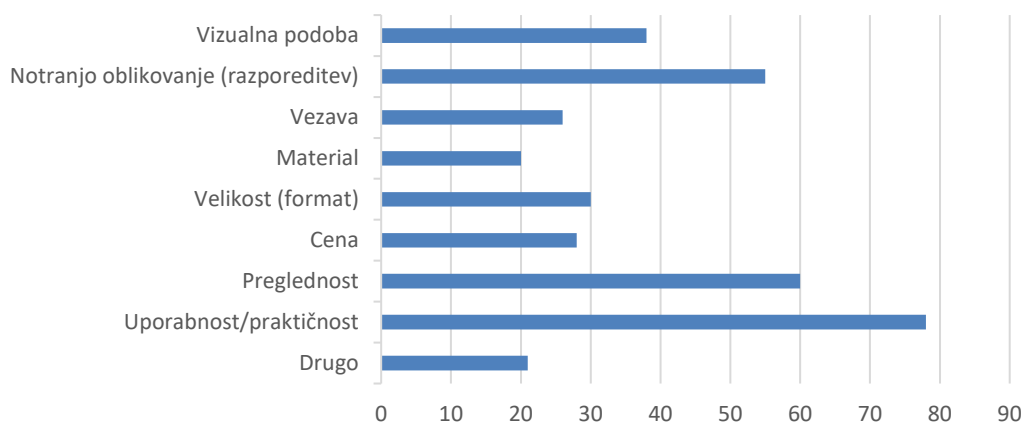
■ Nikoli ■ Redko ■ Včasih ■ Vsak dan

Kako ste prišli do rokovnika?

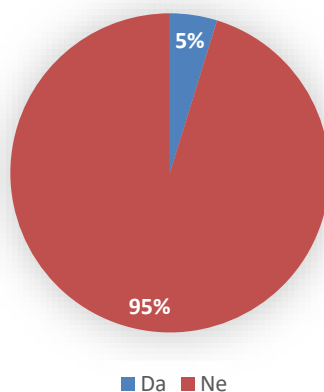

■ Kupil/a sem ga preko spleta ■ Kupil/a sem ga v knjigarni/papirnici
■ Dobil/a sem ga kot darilo ■ Naredil/a sem si ga sam/a
■ Drugo

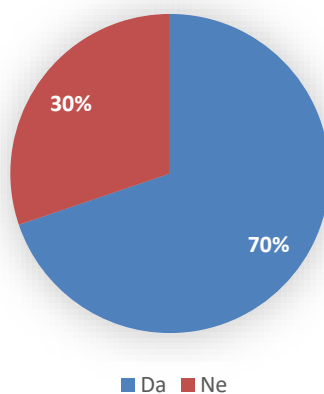
Katera merila so vplivala na vaš nakup rokovnika?

Ste že kdaj kupili rokovnik zaradi vpliva influencerja?

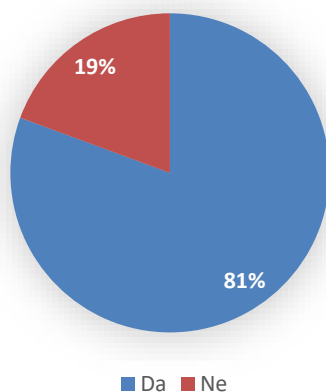
Če imate rokovnik za vpisovanje receptov, ali ste zadovoljni z njim?

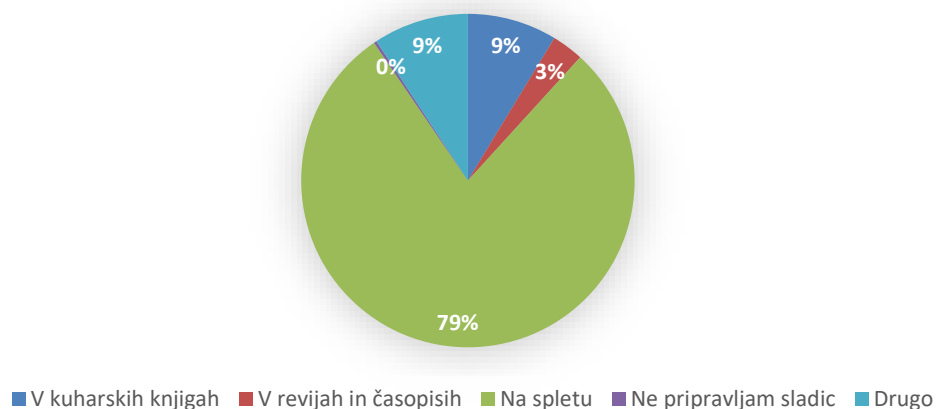
Kaj vas pri vašem rokovniku za vpisovanje receptov najbolj moti?

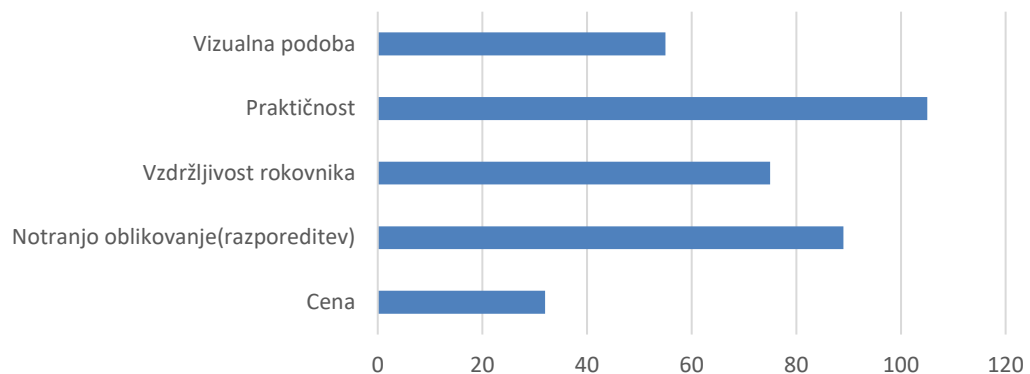
Bi želeli imeti rokovnik za vpisovanje receptov samo za sladice?

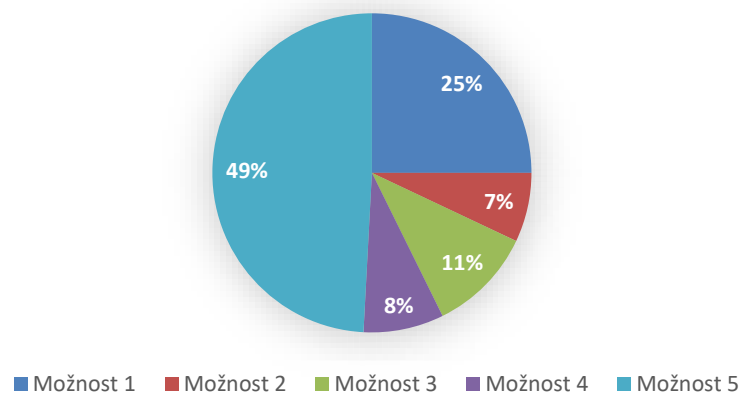
Kje najpogosteje izbirate recepte za sladice?

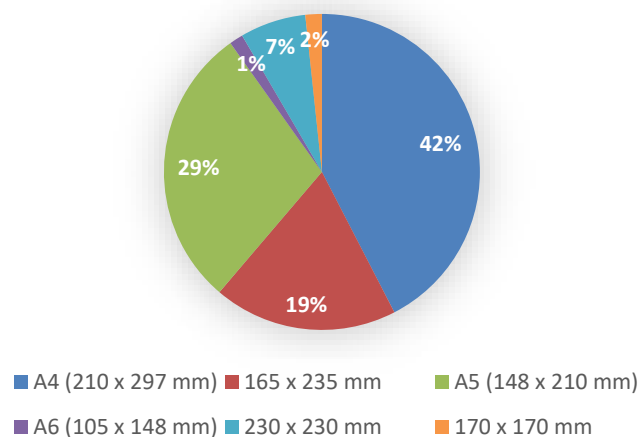
Kaj je po vašem mnenju najpomembnejše pri rokovniku?

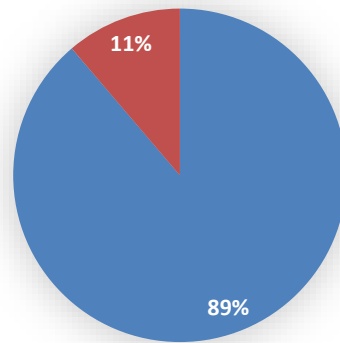
Kateri rokovnik bi izbrali, če bi se odločali na podlagi videza naslovnice?

Katera je po vašem mnenju najustreznejša velikost rokovnika (format)?

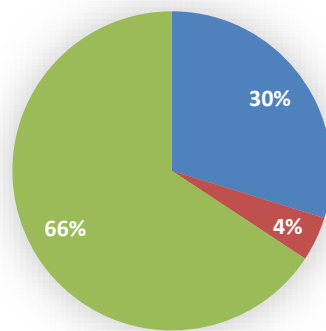

Kakšen format bi raje izbrali?

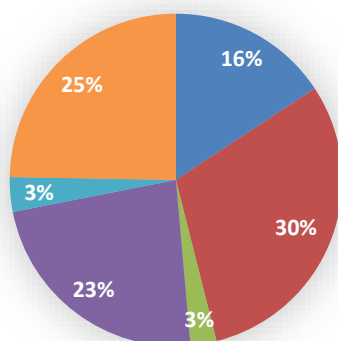
■ Pokončen ■ Ležeč

Katera vrsta vezave se vam zdi najustreznejša za rokovnik?

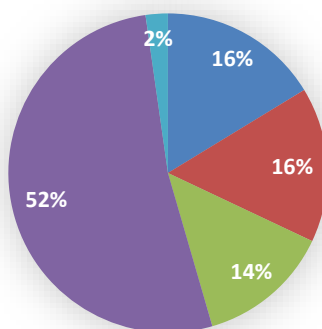
■ Klasična trda ■ Mehka ■ Spiralna

Katero naslovnico rokovnika bi ocenili z najboljšo oceno?

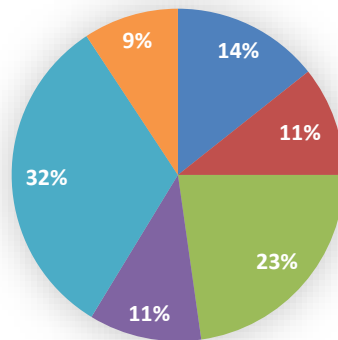
- Moji najljubši recepti - vijoličen s srčki(od založbe Učila)
- Moja knjiga z recepti
- Izletnik "Jaz pa pojdem"
- My Life Designer – Minimal Blush
- Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 –Be your own diva
- Kuharski Zvezek – Roza

Izberite eno izmed možnosti, zaradi katere ste izbrali to naslovnico.

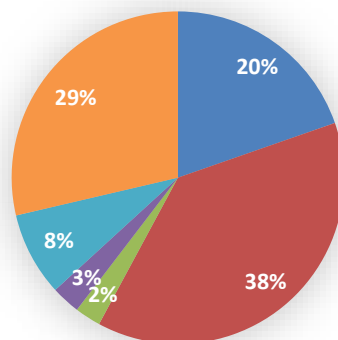
- Barve
- Oblikovanje
- Vezava
- Vizualna atraktivnost
- Drugo

Katero od zgoraj naštetih naslovnih bi ocenili z najslabšo oceno?

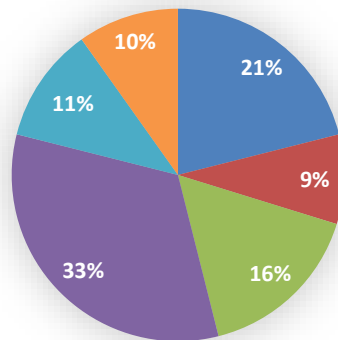
- Moji najljubši recepti - vijoličen s srčki(od založbe Učila)
- Moja knjiga z recepti
- Izletnik "Jaz pa pojdem"
- My Life Designer – Minimal Blush
- Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 –Be your own diva
- Kuharski Zvezek – Roza

Izberite notranjost rokovnika, ki vas najbolj vizualno privlači.

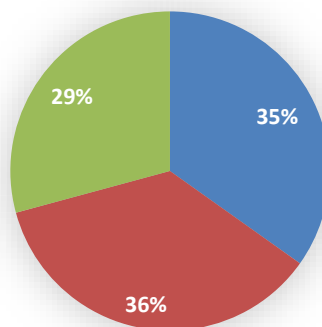
- Moji najljubši recepti - vijoličen s srčki(od založbe Učila)
- Moja knjiga z recepti
- Izletnik "Jaz pa pojdem"
- My Life Designer – Minimal Blush
- Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 –Be your own diva
- Kuharski Zvezek – Roza

Katera notranjost od zgoraj naštetih rokovnikov vam je najmanj všeč?

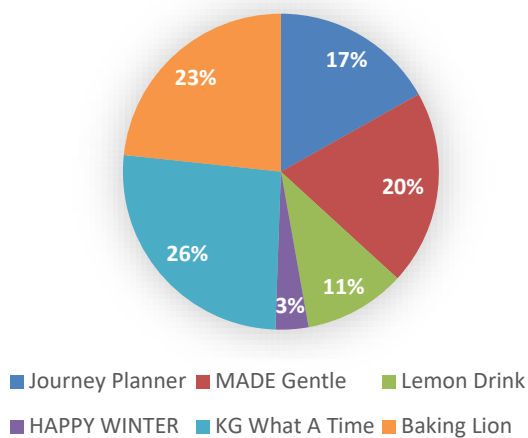
- Moji najljubši recepti - vijoličen s srčki(od založbe Učila)
- Moja knjiga z recepti
- Izletnik "Jaz pa pojdem"
- My Life Designer – Minimal Blush
- Šolski rokovnik Lepotica 2021/2022 –Be your own diva
- Kuharski Zvezek – Roza

Katero oblikovanje se vam zdi najprivlačnejše in najfunkcionalnejše?

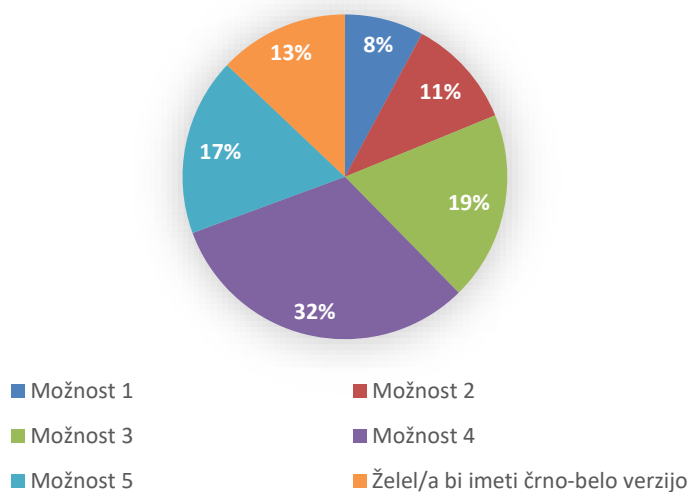

- Možnost 1
- Možnost 2
- Možnost 3

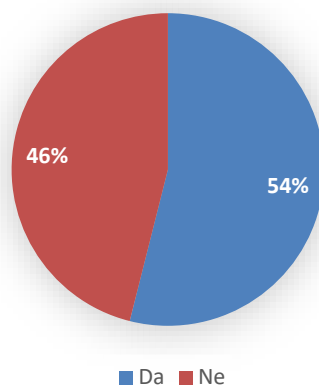
Katero vrsto pisave (font) bi izbrali za naslove v rokovniku?

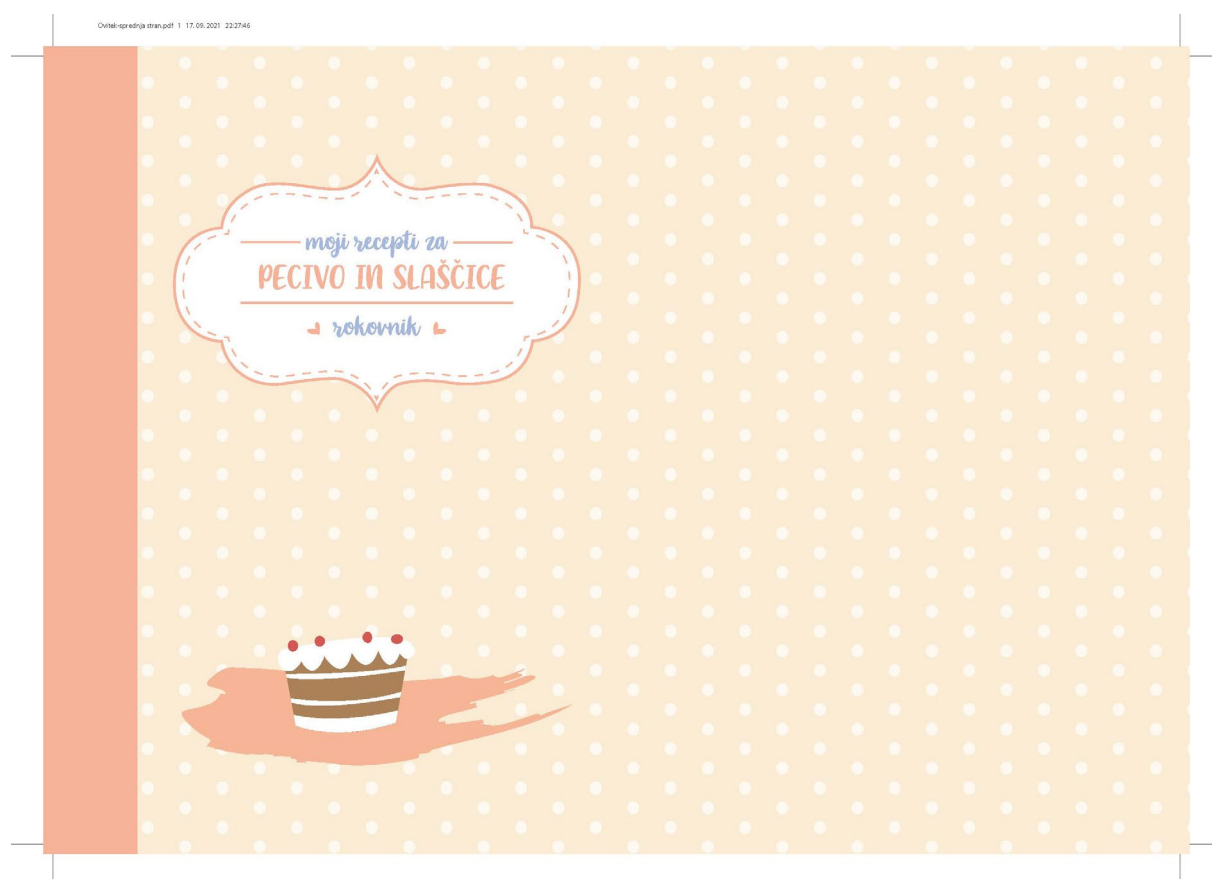
Katere barve se vam zdijo najprimernejše za notranjo podobo rokovnika za vpisovanje receptov sladic?

**Bi želeli imeti v rokovniku za vpisovanje
receptov sladici razne citate, vezane na sladice?**

Priloga 3: »Sprednja stran ovitka rokovnika«

Priloga 4: »Zadnja stran ovitka rokovnika«

